

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

KOLEDAR PRIREDITEV

četrtek, 4. marec 2020, ob 19. uri
Levstikov dom, Velike Lašče

6. LEVSTIKOV VEČER:

GOST VEČERA
BOŠTJAN GORENC
– PIŽAMA

(MKL, Knjižnica Frana Levstika in Občina Velike Lašče)

Koledar prireditev za leto 2021 je objavljen na
spletni strani Občine Velike Lašče.

foto: Vili Bavdek

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov trobbla@velike-lasce.si do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 27, številka 1, 10. februar 2021.
Izhaja sedemkrat letno, gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

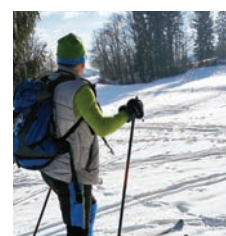
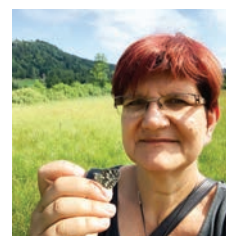
Naklada: 1.590 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Nuša Drinovec Sever (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Vili Bavdek
Tisk: Evrografis, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01 781 03 70
E-pošta: trobbla@velike-lasce.si. Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 17. marca 2021, prispevke je treba oddati do 3. marca 2021.

KAZALO

Županova stran	3
Občinske strani	4
S 15. seje občinskega sveta	5
Obvestilo uporabnikom vode	9
Wi-Fi točke	10
O festivalu božičnega kruha	12
Pluženje pločnikov	17
O investiciji v POŠ Turjak	18
Intervju Darja Kocjan in Matjaž Kranjc	22
Vozni red vlaka	26
Intervju Metka Starič	28
Knjižnica	32
Dediščina	34
Kultura	38
Trubarjeva domačija v letu 2020	38
Dnevnik Cirila Hočevarja	42
Proslava ob kulturnem prazniku	43
Iz velikolaškega okraja	
– Klinčki in krivčki	46
Društva / Dogodki	50
70 let društva upokojencev	50
O smučarsko-tekaških progah	52
Mednarodni dan turističnih vodnikov	54
Skavti o stezosledstvu	56
Dosežki šole zdravja	60
Adl o tem in onem	62
Oglasi	63
Zahvale	66
Razvedrilo	68

Leto, ki je za nami,

nas bo vse še dolgo časa spominjalo na novi virus. Nekateri pravijo, da so ukrepi, ki so postavljeni v izogib prenašanju okužbe, neučinkoviti, nestrokovni, celo sporni in zreli za razpravo na sodiščih. Drugi se z njimi strinjajo in jih pozdravljajo. Zavedati se moramo, da je naše zdravje na prvem mestu, zato, če se le da, upoštevajmo predpisane ukrepe – s tem ne bomo zaščitili samo sebe, ampak tudi tiste najbolj ogrožene. Vseeno pa ne smemo pozabiti tudi na stranske žrtve in na posledice, ki jih ukrepi pri spopadanju z virusom puščajo za seboj in so žal velikokrat spregledane.

Kljub trenutni situaciji po svetu pa je delo na naši občinski upravi ob upoštevanju vseh ukrepov potekalo nemoteno. V preteklem letu smo poleg rednega vzdrževanja in asfaltiranja cest postavili dva manjša nova mostova v Sterletih in na Karlovinci, ki sta bila zgrajena na istem mestu kot njuna predhodnika. Oba mostova sta bila v zelo slabem stanju in potrebna zamenjave. Urejena je bila tudi večdesetletna sporna cesta na Sloko Goro. Rekonstruiran je bil zadnji del ceste, ki pelje v vas. V Rutah se je začela obnova vodovoda, ki se bo zavlekla tudi v letošnje leto. Vodovod v Rutah je v slabem stanju (stare dotrajane cevi, ki močno puščajo) in je nujno potreben zamenjave po večini vasi na Rutarski planoti. Gradnjo vodohrama na Karlovinci, ki bi morala biti izvršena v lanskem letu, je ustavila brezumna birokracija. Zataknilo se je pri pridobivanju soglasja države (DRSI) zaradi uvoza oz. izvoza na državno cesto, ki poteka proti Lužarjem. Vodohram bomo pričeli graditi v letošnjem letu. Med Velikimi Laščami (od Rimske ulice) in Ponikvami smo skupaj z Elektro Ljubljana v zemljo vkopali električni vod. V primeru naravnih katastrof, kot sta bila vetrolom in žledolom, bo oskrba z elektriko posledično manj motena v kar nekaj vaseh v naši občini. Skupaj s stebri smo zamenjali

tudi veliko občestnih luči – glavni razlog za to je bila rja. V prvi polovici decembra pa smo končno pridobili spremembo gradbeega dovoljenja za poslovno cono v Ločici na Turjaku. Gradbeno dovoljenje je pridobljeno za gradnjo prometne in komunalne infrastrukture za celotno poslovno cono, tudi za del, na katerem se še izvajajo izkopna dela. Za slednja pričakujemo, da bodo končana letošnjega maja. Intenzivno se trudimo pridobiti vso potrebno dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja za novo šolsko kuhinjo, ki bo v centralni osnovni šoli v Velikih Laščah. Upamo, da bomo lahko najkasneje v roku enega leta šli v razpis za izbiro izvajalca. Pridobivajo se tudi vsi projektni pogoji za kanalizacijo Velike Lašče–Male Lašče–Rašica. Projekt bo širši javnosti predstavljen letos spomladi.

Z Direkcijo za infrastrukturo (DRSI) smo končno našli skupni jezik za izgradnjo pločnika od Srobotnika do Retij (dela se že izvajajo) ter nujno potrebnega pločnika v Prilesju, ki bo izgrajen v kratkem. Kmalu pa nam bodo tudi predstavili načrt za novo križišče na Rašici.

Kupili smo tudi nova vozila. Volkswagnov kombi na štirikolesni pogon, ki je namenjen prevozu šolskih otrok, Dacia Dokker, ki ga uporablja režijski obrat, ter gasilsko vozilo Iveco GVV-1 za PGD Karlovica. Prejšnji kombi, ki je bil namenjen prevozu šolskih otrok, smo podarili gasilcem v PGD Rob.

Ustanovljen je bil tudi Javni zavod Trubarjevi kraji, ki bo pokrival področje kulture ter turizma v naši občini. Brez njega Trubarjeva domačija nima pogojev, da bi v prihodnosti pridobila status spomenika državnega pomena. Potrebne bo še veliko navora, tudi medijskega pritiska, da nas bo Ministrstvo za kulturo RS le uslišalo.

Na 13. in 14. redni seji Občinskega sveta smo sprejeli strategijo razvoja turizma naše občine za obdobje 2020–

2025 ter lokalni program za kulturo občine za obdobje 2020–2024.

Tisti, ki spremljate seje Občinskega sveta, najbrž veste, da smo konec leta 2019 sprejeli dvoletni proračun občine za leti 2020 in 2021. Na 14. redni seji Občinskega sveta v mesecu novembru (2020) pa je župan predlagal spremembo proračuna za leto 2021, ki je bila s 5 glasovi ZA in 7 glasovi PROTI zavržena.

Sprememba je med drugim zajemala tudi večje investicije: obnove vodovoda v Rutah, izgradnjo vodohrama Podstrmec (za Karlovinci), prenovu kotlovnice v osnovni šoli v Velikih Laščah, prenovu stanovanja, namesto katerega bomo dobili gradbeno parcelo in hišo pri osnovni šoli v Velikih Laščah (s to menjavo bomo imeli možnost širitve matične osnovne šole Primoža Trubarja), občinski zbirni center za odpadke v industrijski coni Ločica, prenovu kozolca na Trubarjevi domačiji – TIC (turistični informacijski center) ter izgradnjo podružnične šole in vrtca na Turjaku.

Jabolko spora, zaradi katerega proračun ni bil sprejet, je bila ravno izgradnja nove podružnične šole in vrtca. Ker je bilo o tem zapisanega in povedanega že veliko, se bom dodatnih komentarjev vzdržal. —>

Ob prejemu priznanja turistične patrulje za lepo urejeno Trubarjevo domačijo

—> Konec februarja bomo na seji o spremembi proračuna odločali ponovno – takrat bodo ponudbe različnih izvajalcev že znane in preverjene.

Zdi se mi pomembno, da smo vsi občani vključeni v dogajanje in odločanje v naši občini, zato vas na tem mestu vabim k ogledu sej, ki so objavljene na spletni strani naše občine. Prepričan sem, da boste na tak način pridobili odgovore na vprašanja, ki se vam morda porajajo. Spletna stran je sedaj prenovljena in je tako bolj pregledna, na njej so med drugim objavljeni aktualni javni natečaji (za sofinanciranje, javna naročila itd.), pa tudi razni obrazci in vloge, ki jih boste morda kdaj potrebovali.

Zastavljenih imamo veliko ciljev in verjamem, da nam bo uspelo, če bomo le delovali kot ekipa s ciljem, da služimo skupnosti, in ne lastnim (političnim) interesom. Tukaj smo za ljudi in ne zato, da merimo moči ter se delimo na leve in desne. V tako majhni lokalni skupnosti, kot je naša občina, za to enostavno ni prostora. Sam z vlogo podžupana ponosno zastopam vse vas občane in v duhu napredka uspešno sodelujem z županom. Seveda se ne strinjava vedno v vsem – vendar pa najine diskusije peljejo v smer rešitev, saj je to predpogoj za dobro vodenje občine.

V letu 2021 vam želim predvsem zdravja, ljubezni in notranjega miru.

Vaš podžupan,
Matjaž Hočevar

ANKETNI VPRAŠALNIK O TROBLI

Spoštovani bralci Troble!

Minili sta dve leti, odkar smo naše občinsko glasilo nekoliko prenovili. Odzivi so bili večinoma zelo pozitivni. Dobronamerna kritika pa je vedno tudi vodilo, kako kaj izboljšati. Ker je Trobla namenjena predvsem vam, vas vljudno prosim, da o njej izrazite svoje mnenje. Le tako lahko vključimo tiste vsebine, ki vas zanimajo. Novi trendi v medijih narekujejo potrebo po prisotnosti na spletu. Zato je naš cilj, da bo v sklopu prenovljene občinske spletne strani v bodoče možno spremljati tudi novice.

Katera od spodnjih trditev velja za vas?

- Troblo berem redno, preberem večino vsebin.
 Troblo berem redno, a preberem le tisto, kar me zanima.
 Troblo berem redko.
 Troble nikoli niti ne odprem.

Katere vsebine so vam v Trobli najbolj zanimive?

Katere vsebine v Trobli pogrešate?

Bi novice in druge vsebine iz Občine Velike Lašče želeli spremljati tudi na spletni strani Troble?

- Da, a si kljub temu še vedno želim prejemati tiskano Troblo.
 Da, v tem primeru tiskane Troble ne bi več potreboval.
 Ne, novice raje spremljam v tiskani obliki.

Drugo:

Z vrednostjo od 1 do 4 ocenite naslednje lastnosti Troble:

1 - nezadovoljivo, 2 - povprečno, 3 - dobro, 4 - odlično

izgled, oblikovanje vsebina dostava

Bi želeli prejemati tiskan izvod Troble še naprej? Da Ne

Imate še kakšen predlog za izboljšavo Troble?

Ali ste občan Občine Velike Lašče? Da Ne

Spol Ženski Moški Ne želim odgovoriti

Starostna skupina

0 - 18 18 - 30 31 - 50 51 - 70 nad 70 let

Izpolnjen vprašalnik lahko pošljete po pošti na naslov: **Občina Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče** ali skeniranega po elektronski pošti: **obcina@velike-lasce.si**. Možna je tudi izpolnitev spletne ankete, ki je dostopna na spletni strani: **<https://obcina.velike-lasce.si/>**.

RAZPISI OBČINE VELIKE LAŠČE

JAVNI RAZPIS za sofinanciranje prireditev in programov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v Občini Velike Lašče za leto 2021.

JAVNI RAZPIS za sofinanciranje projektov in programov društev in drugih izvajalcev v Občini Velike Lašče za leto 2021.

JAVNI RAZPIS za sofinanciranje pokroviteljstva v Občini Velike Lašče v letu 2021.

JAVNI RAZPIS za subvencioniranje izgradnje malih komunalnih čistilnih naprav na območju Občine Velike Lašče v letu 2021.

Javni razpisi in javni poziv z razpisno dokumentacijo so dostopni na spletni strani občine:
<https://obcina.velike-lasce.si/si/razpisi-za-sofinanciranje>

JAVNA RAZGRNITEV IN JAVNA OBRAVNAVA ZA POSLOVNO CONO LOČICA

JAVNA RAZGRNITEV dopolnjenega osnutka sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta za območje VP 25/1 Ločica – območje za proizvodne dejavnosti.

Od 9. 2. 2021 do vključno 12. 3. 2021 bo z uporabo elektronskih medijev potekala Javna razgrnitev dopolnjenega osnutka sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta za območje VP 25/1 Ločica – območje za proizvodne dejavnosti. Gradivo bo v digitalni obliki objavljeno na spletni strani Občine Velike Lašče <https://obcina.velike-lasce.si/si/obcinska-obvestila/483-javna-razgrnitev-locica-2021>. Javna obravnava bo potekala kot videokonferenca **v sredo, 3. 3. 2021, ob 16. uri** na povezavi <https://zoom.us/j/91682846990?pwd=KzFD-SHlRcUc3RFVIT3FBRIkQbjVjNQT09>.

POZIV ZA SODELOVANJE PRI PROJEKTU SKUPAJ DO BOLJŠEGA ŽIVLJENJA – DELO VRAČA DOSTOJANSTVO

Generalna skupščina Združenih narodov je na predlog Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo letošnje leto razglasila za mednarodno leto sadja in zelenjave. Leto 2021 bo zato v znamenju številnih promocijskih aktivnosti in ozaveščanja potrošnikov o pomenu uživanja sadja in zelenjave v vsakodnevni prehrani, prehranski varnosti in prehranski samooskrbi ter doseganju ciljev trajnostnega razvoja.

V času epidemije so prekinjene nekatere tržne poti za oskrbo s hrano, poglobljene socialne stiske družin in posameznikov, okrnjeni so socialni stiki.

S ciljem povečevanja lokalne samooskrbe, izboljšanja socialne varnosti, krepitev samozavesti in psihičnega ter fizičnega zdravlja in vključevanja različnih skupin prebivalstva Občina Velike Lašče objavlja

POZIV

- lastnikom kmetijskih zemljišč, ki bi bili pripravljene brezplačno oddati kos obdelovalne zemlje za namen projekta, in
- zainteresiranim posameznikom, ki bi želeli zemljišče obdelovati za lastno pridelavo vrtnin.

Prijave sprejemamo na tel. št. **781 03 70** ali po elektronski pošti: obcina@velike-lasce.si.

S 15. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 17. decembra 2020, sestal na 15. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 14. redne seje
2. Poročilo odborov
3. Sklep o določitvi višine cen storitev, povezanih z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami v Občini Velike Lašče
4. Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob
5. Predstavitev možnosti postavitve sončne elektrarne na strehe objektov OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče
6. Imenovanje predstavnika Občine Velike Lašče v svet Javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica
7. Imenovanje predstavnikov Občine Velike Lašče v svet Javnega zavoda Trubarjevi kraji
8. Predlaganje kandidatov za sodnike porotnike Okrožnega sodišča v Ljubljani
9. Sklep o vrednosti točke NUSZ za leto 2021
10. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
11. Poročilo župana

Po potrditvi dnevnega reda so člani občinskega sveta potrdili zapisnik 14. redne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta so se sestali odbor za družbene dejavnosti, odbor za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora, odbor za gospodarstvo, kmetij-

stvo in turizem ter komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Predsedniki navedenih odborov in komisije so podali kratka poročila o sejah.

Ad 3. in Ad 4. Sklep o določitvi višine cen storitev, povezanih z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami v Občini Velike Lašče ter Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob

Župan je združil razpravo o 3. in 4. točki. Seje se je udeležila tudi Maja Perme iz Javnega komunalnega podjetja Grosuplje, ki je predstavila elaborat o oblikovanju cen. Povedala je, da je storitev čiščenja greznic oz. MKČN obvezna gospodarska javna služba, ki se uporabnikom zaračunava v dveh postavkah: izvajanje storitev, ki pokriva stroške izvajanja storitev, povezanih z greznicami in MKČN v EUR na m³ opravljene storitve, za katero se šteje količina dobavljene pitne vode, in omrežnino, ki pokriva stroške javne infrastrukture in se uporabnikom zaračunava glede na dimenzijo obračunskega vodomera. Opisala je tudi postopek določitve cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Sklep o določitvi višine cen storitev, povezanih z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami v Občini Velike Lašče in Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob.

Ad 5. Predstavitev možnosti postavitve sončne elektrarne na strehe objektov OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče

Župan je na kratko povedal, kako se je seznanil s predlogom za postavitve sončne elektrarne na strehi OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Nato je besedo predal Petru Kumerju, predstavniku družbe Enertec, d. o. o. Ta je povedal, da lastnik stavbe odda v najem streho za obdobje 25 let in da po 25-ih letih elektrarna preide v last lastnika objekta

– Občine Velike Lašče. V nadaljevanju je predstavil Predlog male fotonapetostne (sončne) elektrarne in poslovnega sodelovanja. Občinski svet Občine Velike Lašče se je seznanil s predlogom poslovnega sodelovanja in postavitve male fotonapetostne (sončne) elektrarne na strehi OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče.

Ad 6. Imenovanje predstavnika Občine Velike Lašče v svet Javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica

Župan je besedo predal predsedniku mandatne komisije, Matjažu Hočevarju. Mandat članov sveta traja štiri leta in se je predstavnic Občine Velike Lašče iztekel 20. decembra 2020. Občinski svet Občine Velike Lašče mora v skladu s petim odstavkom 9. člena Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica (Uradni list RS, št. 117/08) kot ustanovitelj javnega zavoda ponovno imenovati enega predstavnika. Občinski svet Občine Velike Lašče je kot predstavnika ustanovitelja Občine Velike Lašče v svetu Javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica imenoval Barbaro Pečnik.

Ad 7. Imenovanje predstavnikov Občine Velike Lašče v svet Javnega zavoda Trubarjevi kraji

Župan je podžupanu, Matjažu Hočevarju, predal besedo za predstavitev točke. 2. junija 2020 je začel veljati Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Trubarjevi kraji (Uradni list RS, 82/2020), ki je sedaj vpisan v sodni register. Navedeni odlok v 12. členu določa sestavo sveta zavoda, in sicer ga sestavlja sedem članov, od tega štiri je predstavniki ustanovitelja – Občine Velike Lašče. Štiri predstavnike ustanovitelja imenuje občinski svet Občine Velike Lašče na predlog komisije za mandatna vprašanja in imenovanja, od katerih je eden predstavnik odbora za gospodarstvo (področje turizma), eden pa predstavnik odbora za družbene dejavnosti (področje kulture). Občinski svet Občine Velike Lašče je v svet Javnega zavoda Trubarjevi kraji kot predstavnike ustanovitelja – Občine Velike Lašče imenoval člane:

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/zapisniki-sej-obcinskega-sveta-1/mandat-2018-2022>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info/KatalogInformacij/VsebinaDokumenta.aspx?SectionID=aa1b19c7-d462-4ccd-920d-9df4f1095f04&osebna=1>,
rubrika občinski svet.

Uradni list
Republike Slovenije

Internet: www.uradni-list.si e-pošta: info@uradni-list.si

V Uradnem listu RS, št. 194/20 so bili objavljeni:

- Sklep o določitvi višine cen storitev, povezanih z nepretočnimi greznicami, obstoječimi greznicami in malimi komunalnimi čistilnimi napravami v Občini Velike Lašče
- Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Rob
- Sklep o imenovanju predstavnika Občine Velike Lašče v svet Javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica
- Sklep o imenovanju predstavnikov Občine Velike Lašče v svet Javnega zavoda Trubarjevi kraji
- Sklep o vrednosti točke NUSZ za leto 2021

- dr. Tatjana Devjak, predstavnica odbora za družbene dejavnosti,
- Rok Borštnik, predstavnik odbora za gospodarstvo, kmetijstvo in turizem,
- Sara Košir,
- dr. Mateja Kurir.

Ad 8. Predlaganje kandidatov za sodnike porotnike Okrožnega sodišča v Ljubljani

Matjaž Hočevar, predsednik mandatne komisije, je predstavil kandidate in pojasnil, kako poteka glasovanje. Župan je prebral poziv Okrožnega sodišča v Ljubljani. Okrožno sodišče v Ljubljani je v skladu z zakonom o sodiščih v Uradnem listu RS objavilo poziv za predlaganje kandidatov za sodnike porotnike Okrožnega sodišča v Ljubljani. Glede na število prebivalcev naj bi občinski svet Občine Velike Lašče predlagal dva kandidata za sodnika porotnika. Kandidata morata izpolnjevati pogoje, ki so razvidni iz obrazca izjava kandidata za sodnika porotnika. Občinski svet Občine Velike Lašče je predlagal naslednja kandidata za sodnika porotnika Okrožnega sodišča v Ljubljani: Ladko Deterding in Rudolfa Ruparja.

Ad 9. Sklep o vrednosti točke NUSZ za leto 2021

Župan je besedo predal mag. Jerici Tomšič Lušin, da na kratko predstavi 9. točko. V skladu z drugim odstavkom 13. člena Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč v Občini Velike Lašče vrednost točke za naslednje leto določi občinski svet s sklepom na predlog župana. V gradivu predlagana točka se v primerjavi z letom 2020 zviša za 2,23 %, kolikor znaša rast indeksa gradbenih cen za nizke gradnje v obdobju od 31. 12. 2019 do 30. 11. 2020 (zadnjih 11 mesecev). Matjaž Gruden je predlagal, da bi naslednje leto poenotili vrednost točke NUSZ za vso občino in da se letos zaradi koronavirusa občina vzdrži dviga vrednosti točke za odmero nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč v letu 2021. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel sklep, da vrednost točke za odmero nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč v letu 2021 ostane na enaki ravni kot v letu 2020.

Pod točko 10: Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov je občinski svet Občine Velike Lašče sprejel sklep, da je treba posredovati informacijo izdelovalcu voznega reda na progi Grosuplje–Kočevje, da se mora vsak potniški vlak ustaviti v Velikih Laščah.

ZRSVN

NARAVNE VREDNOTE V OBČINI IN KAKO SE Z NJIMI RAVNA?

Šumnik, udornica blizu cerkve Sv. Trojice (ID 1212) je zaščiten kot geomorfološka in hidrološka naravna vrednota lokalnega pomena.

Sara Košir, občinska uprava / foto: Tilen Dolšak

Narava je neprecenljiva dobrina in za njeno varovanje si moramo vsi prizadevati. V Sloveniji je eden od režimov varovanja narave dodelitev statusa naravne vrednote. Te so poleg redkih, dragocenih ali znamenitih naravnih pojavov tudi drugi vredni pojavi, sestavine oziroma deli žive ali nežive narave, naravna območja ali deli naravnih območij, ekosistemi, krajina ali oblikovana narava.

V Občini Velike Lašče se poleg številnih jam, ki so vse brez izjeme naravne vrednote državnega pomena, nahaja še **9 naravnih vrednot državnega pomena** (Želimejščica (ID 4050), Turjak – nahajališče boksita (ID 4317), Iška z Zalo – soteska (ID 78), Iška (ID 4426), Turjaška lipa (ID 327), Šumniška jama (ID 1812), Kobilji curek – slap (ID 1208), Skalni mož na Vrbici (ID 928) in Levstikova lipa (ID 45) ter **33 naravnih vrednot lokalnega pomena** (če jih naštejemo le nekaj: Šumnik (ID 713), Sv. Trojica – udor (ID 1212), Šumnik (ID 1301), Kobilji curek – rastišče kranjskega jegliča (ID 7673), Mokerc – gozdni rezervat (ID 4040) idr.). Točne lokacije in obseg naravnih vrednot si lahko vsak ogleda na spletni strani Atlas Okolja (<https://gis.arso.gov.si/>).

Za varstvo vseh naravnih vrednot so v Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15 in 7/19) **določene varstvene in razvojne usmeritve**. Upoštevanje teh usmeritev pri poseganju v naravo zagotavlja ohranjanje lastnosti, zaradi katerih je del narave določen za naravno vrednoto. Med drugim je v teh usmeritvah določeno, da različni posegi **ne smejo bistveno spreminjati vidne podobe in fizičnih lastnosti naravne vrednote (na primer s pritrjevanjem klinov, vrvi in podobno), dostop do naravne vrednote ne sme biti onemogočen**, s posegi se ne sme onesnažiti naravne vrednote oz. njene okolice ipd. Vsaka vrsta naravnih vrednot ima določene svoje varstvene in razvojne usmeritve, ki jih je treba upoštevati ob poseganju vanje in tudi ob obiskovanju. Za izvajanje posegov v naravo na naravnih vrednotah je treba pridobiti tudi **naravovarstvene pogoje in naravovarstveno soglasje**, skladno s predpisi s področja graditve objektov in ohranjanja narave.

Naravovarstveniki mnoge od naravnih vrednot na ustrezen način tudi predsta-

vljajo obiskovalcem, tako da jih označijo in predstavijo njihove pomembne lastnosti. **Označevanje naravnih vrednot** po Sloveniji je poenoteno, in sicer s pentljo, ki je simbol varstva narave. Sestavljena je iz šestih zank, nanizanih v krogu. Tri zanke simbolizirajo neživi del narave – vodo, zemljo in zrak; preostale tri pa živo naravo – rastline, živali in človeka.

Če je Slovenija bogata z naravno dediščino, lahko rečemo, da so naravne vrednote njeni biseri, ki jih je tudi v Občini Velike Lašče kar veliko. In pomembno je, da s svojimi manjšimi ali večjimi posegi ne uničujemo izgleda in lastnosti teh biserov, ampak jih pustimo v kar najbolj prvobitnem stanju. Konec koncev so zaradi tega status naravne vrednote tudi pridobile. Za vsak, še tako majhen poseg v naravno vrednoto, bi se morali pred tem **posvetovati tudi z Zavodom RS za varstvo narave**, kjer imajo izkušnje z ustreznim načinom predstavitve in upravljanja naravnih vrednot. Samo na ta način lahko naravnim vrednotam izkažemo primerno spoštovanje in skrb – **s premišljenimi posegi, ki jih podpirajo strokovnjaki in naravovarstveniki**.

OBVESTILO UPORABNIKOM PITNE VODE V OBČINI VELIKE LAŠČE

Vodokomunalni sistemi

Pitna voda iz javnega vodovodnega sistema je tudi v času epidemije koronavirusa SARS-CoV-2 zdravstveno ustrezna in varna za pitje ter umivanje, prav tako se virus ne prenaša s pitno vodo. V podjetju izvajamo preventivne ukrepe pred širjenjem korona virusa, omejujemo gibanje na vodovodnih objektih ter zdravi zaposleni opravljamo samo nujna vzdrževalna dela na cevovodih in objektih. Nadzor nad kakovostjo pitne vode poteka z vzorčenjem preko NLZOH.

Popisovanje vodomero v času epidemije SARS-CoV-2

V skladu z veljavnimi Odloki o dobavi pitne vode moramo vodomere za individualne uporabnike popisovati najmanj enkrat na leto, za pravne osebe pa mesečno. Popis vodomero navadno poteka v mesecu aprilu. Na območjih: **Gradež nad 100, Laporje, Poznikovo, Kijane, Stritarjeva ulica, Cereja, Velika Slevica in Karlovica** popis vodomero izvajamo preko daljinskega odčitavanja, ki ga lahko izvedemo tudi v času epidemije koronavirusa, saj dostop do vodomernega jaška ni potreben.

Druge uporabnike pitne vode v času epidemije koronavirusa SARS-COV-2 naprošamo, da nam do konca meseca aprila sporočite stanje vodomera, če je to mogoče, na: telefonsko številko: **01/78 89 219**, vsak dan od 8. do 12. ure, po elektronski pošti **info@vks-belaj.si** ali preko spletnega obrazca, ki se nahaja na naši spletni strani **www.vks-belaj.si**.

Pravilno odčitavanje stanja vodomera

Pomembno je, da stanje vodomera pravilno odčitate, saj lahko le tako pričakujete račun v skladu s svojo porabo. Vedno sporočate samo porabo v m³ (brez porabe v litrih). Predstavljamo pravilen odčitek vodomera, ki nam ga sporočite na izbrani način. *Slika 1*

Zaščita vodomera

Uporabnike vodovodnih sistemov opozarjamo na možnost zmrzali vodomera in vodovodnega priključka, zato poskrbite za ustrezno toplotno zaščito in občasen pretok vode. V zimskih mesecih se temperatura pogosto spusti pod 0 °C in tam vztraja večino dneva. Posledice nizkih zimskih temperatur se pogosto kažejo na poškodovanih vodomernih. Zmrzal je namreč najpogostejši krivec, da se vodomer pokvari – počni, zato ga je treba pred neugodnimi vremenskimi vplivi ustrezno zaščititi. Vodokomunalni sistemi upravljamo z vodovodnim sistemom, ne moremo pa prevzeti odgovornosti za tovrstne poškodbe vodomero, saj so ti v lasti uporabnikov. Stroške zamenjave v tovrstnih primerih je dolžan poravnati uporabnik sam.

Nasveti, kako zaščititi vodomer in inštalacije pred zmrzaljo:

- vodomerni jašek naj bo dovolj globok – najmanj 120 cm;
- izolirajte pokrov in notranjost jaška;
- z izolacijskimi materiali (penasta guma, gradbena izolacijska folija, stiropor) dodajte toplotno zaščito nad vodomero;
- preprečite kroženje hladnega zraka v vodomernem jašku oziroma okrog inštalacij;
- ob pojavu zmrzali zagotovite kroženje vode po inštalaciji (kubični meter vode stane manj kot popravilo vodovodne inštalacije).

Vsem uporabnikom svetujemo, da preventivno:

- preverite objekte, v katerih nimate stalnega prebivališča in so v njih vodovodne inštalacije (npr. počitniške hišice);
- preverite gradbišča in novogradnje, kjer dvorišča niso zaključena (če jašek ni zasut, lahko zmrzne s strani);
- redno preverjajte stanje svojega vodomera;

*Slika 1:
Vodomer kaže porabo 95 m³*

- pregledujte okolje, v katerem je vgrajen vodomero;
- preverjate tudi ostalo napeljavo do pomožnih objektov in vrtnih pip.

Uporabnik je za porabljeno vodo odgovoren sam

Zmrzal poškoduje tudi veliko napeljav do zunanjih vrtnih pip in pomožnih objektov (lope, garaže, gospodarska poslopja, hlevi). Pred začetkom zime uporabniki običajno zaprejo dovode do teh objektov, vendar če te napeljave pred zimo niso ustrezno zaščitene (ustrezna toplotna zaščita in/ali temeljito izpraznjenje vode iz napeljave), jih zmrzal lahko poškoduje. V pomladanskem času, ko lastniki ponovno začnejo uporabljati napeljavo, sprva niti ne opazijo, da voda zaradi poškodbe nekontrolirano izteka. Če stanje ostane dalj časa neopaženo (na primer do naslednjega letnega popisa vodomernega števca), potem je visok račun za porabljeno vodo neizbežen. Vsak lastnik oziroma uporabnik je za porabljeno vodo, čeprav je nastala zaradi okvare, odgovoren sam.

Uporabnik je vsako okvaro na hišnem vodovodnem priključku ali obračunskem vodomero dolžan takoj prijaviti upravljavcu vodovodnega sistema na telefonsko številko: **041/646 473** ali **01/788 92 19**.

Vsem uporabnikom se zahvaljujemo za razumevanje ter sodelovanje.
Ostanite zdravi!

NOVE IN ŽE OBSTOJEČE BREZPLAČNE WI-FI TOČKE V OBČINI VELIKE LAŠČE

Sara Košir, občinska uprava

V lanskem letu je Občina Velike Lašče na podlagi uspešne prijave na poziv Evropske komisije za dodelitev nepovratnih sredstev za spodbujanje internetne poveztivosti v lokalnih skupnostih prejela bon v vrednosti 15.000 evrov, ki je namenjen nakupu opreme za delovanje brezplačnega brezžičnega interneta v okviru programa WiFi4EU. To bo po mnenju komisije pripomoglo k uresničevanju vizije, da bodo imela vsa evropska mesta in vasi v glavnih prostorih javnega življenja do leta 2020 prosto dostopno spletno povezavo. V Občini Velike Lašče je za namestitev opreme in omrežja v okviru tega programa poskrbela A1 Slovenija d. d..

Uporaba brezplačnega omrežja je preprosta, uporabnik na mobilnem telefonu ali drugi napravi med razpoložljivimi omrežji na lokaciji izbere omrežje Wi-

Fi4EU, nato se odpre spletni obrazec z emblemom WiFi4EU, kjer uporabnik izbere možnost vstopite. S tem je prijava opravljena in uporabnik lahko začne z uporabo brezplačnega interneta. Posamezna dostopna točka prenese do 200 uporabnikov hkrati, ob čemer je treba upoštevati, da si ob taki hkratni številki vsi uporabniki razdelijo pasovno širino posamezne lokacije, kar lahko povzroči nekoliko upočasnjeno delovanje.

S tem se je sedem novih lokacij pridružilo trem že obstoječim, na katerih je že dalj časa dostopna brezplačna Wi-Fi povezava: Trubarjeva domačija, Levstikov trg na obeh straneh ceste ter dom krajanov na Turjaku skupaj z okolico. Na teh treh lokacijah uporabnik na svoji napravi izbere omrežje VelikeLasceFree in nato uporablja brezplačni internet.

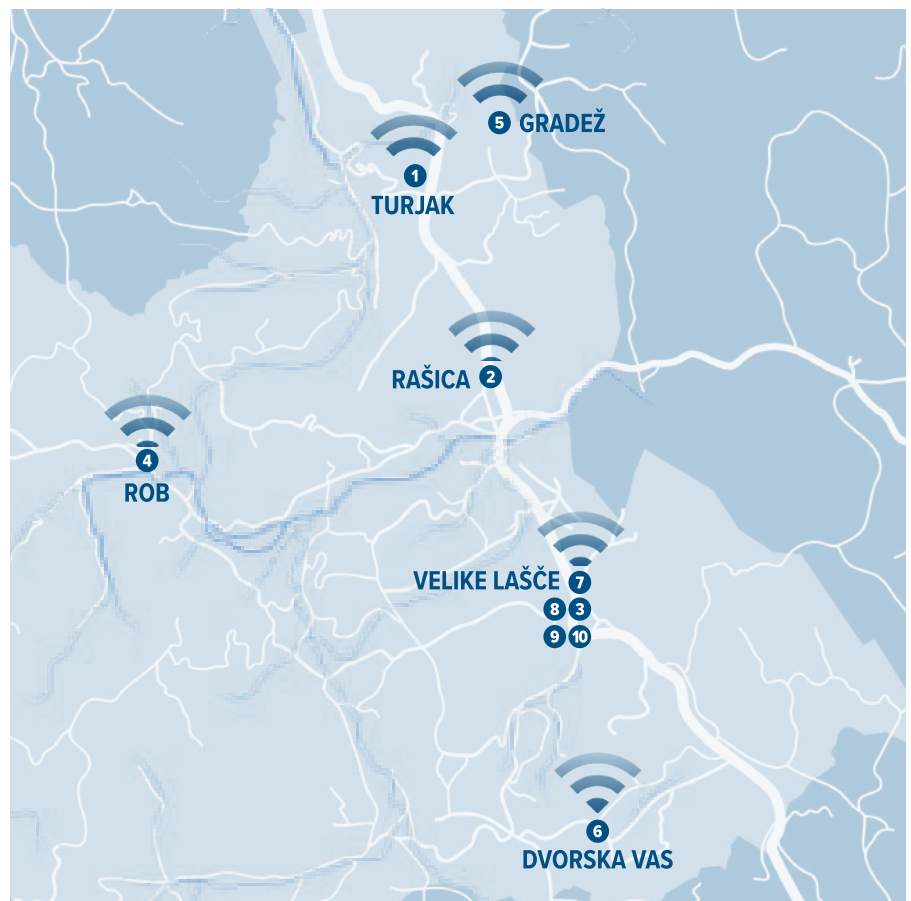
Občane in druge obiskovalce vabimo k uporabi brezplačnega interneta na vseh navedenih lokacijah. V primeru nedelovanja internetne povezave vas prosimo, da to sporočite na elektronski naslov: **obcina@velike-lasce.si** ali na telefonsko številko **01 7810 370**.

Dostop do brezplačnega interneta v okviru programa WiFi4EU je omogočen na lokacijah, ki smo jih izbrali tudi ob pomoči predlogov krajevnih odborov:

- 1 **Dom krajanov Turjak**
Turjak 17
- 2 **Trubarjeva domačija**
Rašica 69
- 3 **Trg v Velikih Laščah**
pred Levstikovim domom,
okoli Levstikovega spomenika
ter občinska stavba

- 4 **Dom krajanov Rob**
Rob 5
- 5 **Sušilnica sadja**
Gradež 27
- 6 **Gasilski dom Dvorska vas**
Dvorska vas 36
- 7 **Zdravstvena postaja Velike Lašče**
Javorškova ulica 9
- 8 **Dvorana v Levstikovem domu**
Stritarjeva cesta 1
- 9 **Igrišče pri glasbeni šoli**
Šolska ulica 11
- 10 **Igrišče pri osnovni šoli**
Šolska ulica 18

POLICIJA VABI KAKO SE NAM LAHKO PRIDRUŽITE TUDI VI?

Saša Janjić

Če si želite postati policist ali policistka, se lahko po zaključeni srednji šoli vpišete na Višjo policijsko šolo v Tacnu. Vpisi bodo potekali enako kot na ostale višje šole, razpis pa je predviden februarja 2021. To šolsko leto bomo iskali od 150 do 200 novih policistov in policistk.

Seveda se morate najprej vpisati, in če ste sprejeti, dobite pravo pogodbo o zaposlitvi. Takoj vam začne teči delovna doba, prejimate mesečno plačo, študij pa je brezplačen. Imate možnost nastanitve v Tacnu v Policijski akademiji, kjer vam ponujamo tako bivanje kot tudi izobraževanje, šport ter knjižnico. To je praktično vse, kar boste potrebovali v dveh letih študija. Ko uspešno zaključite prvo leto, se vpišete v drugi letnik, pogodba se vam podaljša. Ko opravite vse študijske obveznosti, se z vami sklene delovno razmerje za nedoločen čas in pričnete z delom na eni izmed policijskih postaj. V razpisu so navedeni vsi pogoji, ki jih morate izpolnjevati, temu pa sledijo še fizični in psihološki testi. Na spletni strani policija.si si lahko vse te pogoje tudi ogledate in se z njimi podrobno seznanite. Za podrobnejšo in neposredno seznanitev z delom policistov vam nudimo tudi možnost obiska policijske postaje. Na policijski postaji vam bomo predstavili delavnik policista, pokazali opremo in vam z veseljem odgovorili na vaša vprašanja.

Vprašanja lahko naslovite tudi na elektronski naslov zaposlitev.pulj@policija.si

Na ta naslov lahko tudi sporočite željo po obisku policijske postaje, lahko pa se tudi sami zglasite na najbližji policijski postaji. Veliko našega dela je predstavljenega

tudi na Facebook strani Policijske uprave Ljubljana, kjer smo vam prav tako na voljo.

Če se boste odločili za delo v Policiji, ne zamudite vpisa na študij in se nam pridružite. S čim se boste v službi srečali:

S svojim delom boste pomagali ljudem in skrbeli za varnost državljanov, imeli boste dinamično delo, ki prinaša veliko izzivov. Na začetku je to predvsem delo na terenu kot policist na policijski postaji, kjer boste opravljali naloge v patroljah, preiskovali različna kazniva ravnanja, obravnavali prometne nesreče, različne dogodke, izvajali intervencije ob različnih dogodkih, skupaj z občani skrbeli za varnost v lokalnih okoljih in nabirali izkušnje za vaše nadaljnje delo v policiji.

Seznani se boste še, kako delujejo interventna številka 113, delo kriminalistov, vodnikov službenih psov, konjenikov, posebne policijske enote, specialne enote, letalske policijske enote, enot za nadzor državne meje, in delali predvsem z ljudmi.

Z leti boste lahko ob prizadevnem in zavzetem delu, dodatnem usposabljanju, pridobivanju delovnih izkušenj ter izkazanim interesu postali del teh specializiranih enot tudi sami. Možnosti za napredovanje oz. premestitev na delovna mesta, ki vas bodo še posebej zanimala, je zares veliko. Priložnosti so tudi za delo v tujini tako v mirovni misijah na različnih koncih sveta kot tudi pomoč drugim policijam po svetu.

Lahko boste tudi član ali članica posebne policijske enote in boste opravljali zahtevnejše naloge ob različnih dogodkih. Taki dogodki so zlasti večje športne prireditve, demonstracije, protesti, kjer se pričakujejo večje kršitve javnega reda in miru, večje iskalne akcije. Za opravljanje tovrstnega dela se boste posebej usposabljali.

Del posebne policijske enote je tudi gorska policijska enota, kar je kot nalašč za vse, ki imate radi gore in boste skozi posebno usposabljanje pridobili znanje za izvajanje nalog policije v visokogorju. Tu

gre predvsem za obravnavo nesreč v gorah, sodelovanje v iskalnih akcijah pa tudi preventivno opozarjanje obiskovalcev gora o ustreznosti njihove opreme in na druge nevarnosti v gorah. Pri tem delu boste tudi večkrat sodelovali z letalsko policijsko enoto in boste pri izvajanju nalog neposredno sodelovali kot del ekipe v helikopterju.

Postanete lahko policist postaje prometne policije, kjer bo vaša osnovna naloga skrb za varnost udeležencev v cestnem prometu, obravnavali boste prometne nesreče in druge dogodke v cestnem prometu. Svoje naloge pa boste lahko opravljali tudi na motorju.

Če vas veseli delo z živalmi, se boste lahko usposobili za vodnika službenega psa ali policista konjenika in policijske naloge opravljali s pomočjo službenega psa ali konja.

Svojo kariero boste lahko gradili kot kriminalist pri pregonu storilcev najhujših kaznivih dejanj. V okviru kriminalistične policije se boste lahko specializirali za preiskavo splošne ali organizirane kriminalitete, obravnavo kriminalitete s področja gospodarstva, računalništva, lahko pa postanete tudi kriminalistični tehnik, forenzik ali bombni tehnik. Če imate odlične psihofizične sposobnosti, lahko postanete tudi član specialne enote policije, ki izvaja najzahtevnejše naloge policije. Lahko se usposobite tudi za varovanje najvišjih političnih predstavnikov tako doma kot v tujini.

Delo policista je predvsem delo z ljudmi, zato tudi velikokrat izvajamo predavanja v šolah o raznoraznih aktualnih temah, sodelujemo na sejnih in pri preventivnih aktivnostih, obiskujemo vrte in osnovne šole, kjer je vedno dobra energija in kamor se vedno radi vračamo.

Skratka, policijsko delo je dinamično, raznoliko in tudi zelo zanimivo. Ponuja vam ogromno možnosti, tako da vam pri tem delu zagotovo nikoli ne bo dolgčas.

Vabljeni k vpisu!

Festival BOŽIČNEGA KRUHA

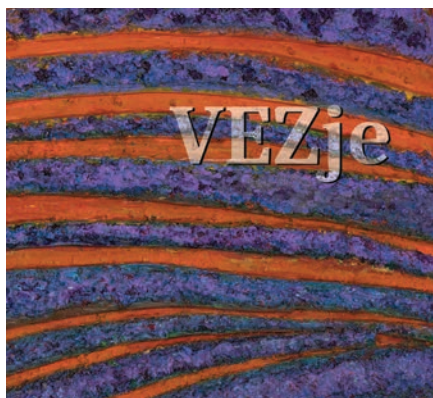
Sara Košir, občinska uprava

Si je kdo kdaj mislil, da bomo doživeli december, ko s prijatelji ne bomo smeli na kuhano vino, na praznične tržnice, na ogled lučk? Ko ne bomo mogli v živo spremljati božičnih koncertov, prihodov dobrih mož, polnočnice, različnih pohodov z lučkami? Smo si kdaj mislili, da med prazniki ne bomo mogli obiskati svojih sorodnikov, bližnjih v domovih starejših, sosedov? Vse to smo dočakali v lanskem decembru, ko smo se morali marsičemu odpovedati in prilagoditi.

Kljub vsem oviram pa smo tudi v decembru 2020 organizirali Festival božičnega kruha in vam skušali pripraviti vsebine, ki bi vam vsaj malo polepšale letošnji december in popestrile praznični čas, v veliki meri preživet doma. Ker se zdi, da že skoraj eno leto vsak dan poslušamo statistiko o obolelih, ozdravelih, hospitaliziranih, odpuščenih, testiranih, negativnih, pozitivnih in cepljenih, vam tokrat predstavljamo prijetnejšo statistiko o Festivalu božičnega kruha 2020:

18 literarnih velikolaških ustvarjalcev se je predstavilo v novem zborniku VEZje, ki sta ga Zavod za razvijanje ustvarjalnosti in KUD Primož Trubar izdala na Ta veseli dan kulture;

135 ogledov na Youtube kanalu Pesem.si je do sedaj dosegel prenos pogovora ob izidu zbornika VEZje, s katerim smo začeli letošnji Festival božičnega kruha;

>1200 METROV prazničnih lučk je letos gorelo v Velikih Laščah;

1400 ogledov na FB Občine Velike Lašče je dosegel letošnji virtualni prižig lučk in pozdrav Miklavža v Velikih Laščah;

1846 ogledov na Youtube kanalu imajo zazdaj tri ustvarjalne delavnice, ki jih je pripravila učiteljica Osnovne šole Primoža Trubarja v Velikih Laščah;

6 velikih praznovanj smo se spomnili v okviru Praznične Trubarjeve domačije;

50 ljudi se je preko Youtube kanala Občine Velike Lašče do sedaj podalo na virtualni sprehod po Temkovi žagi z Andrejem Perhajem;

11 poprtnikov, 9 ptičkov in golobic ter 1 tepežnico je Zavod Parnas razstavil na razstavi o poprtnikih v galeriji Levstikovega doma, pri nastajanju katere je sodelovalo 25 ljudi;

140 jaslic je DOD Gradež razstavil v skritih koticah Gradeža;

300–400 ljudi si je v lastni režiji ogledalo razstavo jaslic po oceni DOD Gradež (dejansko število pa je verjetno še višje);

2500 ogledov na FB Glasbene hiše Čonce je dosegel glasbeno-pripovedovalski večer Zgodbe, ki dišijo;

30 obiskovalcev je civilna iniciativa Velikolaški vodniki popeljala Po Goldovih sledih;

137 ljudi je sodelovalo na šestih on-line kulinarčnih delavnicah, ki jih je pripravil Tenis Cereja;

150 obiskovalcev se je po oceni organizatorjev Tenis Cereja in Zavoda Parnas s pomočjo mobilne aplikacije podalo na Ptičkov lov za zakladom (tudi tu gre za oceno, verjetno je dejansko število še večje);

15 prijav smo prejeli na natečaj za najlepšo okrasitev v naši občini, ki smo ga letos pripravili prvič, a gotovo ne zadnjič.

Številke sicer res lahko zavajajo, a so pokazatelj, da se je v decembru 2020 tudi v okviru Festivala božičnega kruha zgodilo mnogo srečanj. Morda so bila ta bolj virtualna ali pa z masko in na primerni razdalji, a so dokaz, da je kljub mnogim omejitvam možno marsikaj narediti ter tako sebi in drugim polepšati praznični čas. To je tudi sporočilo, ki nam ga vsako leto znova prinaša poprtnik v naših domovih.

Za konec se Občina Velike Lašče iskreno zahvaljuje vsem, ki ste na kakršenkoli način sodelovali pri snovanju in izvedbi programa letošnjega festivala. Kar nekaj aktivnosti in dogodkov smo morali zaradi epidemije odpovedati, a upamo, da jih skupaj uresničimo v letu 2021. Hvala za vaš trud in številne prostovoljne ure.

NATEČAJ ZA NAJLEPŠO OKRASITEV V OBČINI

Sara Košir, občinska uprava

Letos smo prvič izvedli natečaj za najlepšo okrasitev v naši občini, ki je dosegel zelo lep odziv. Skupno smo prejeli 15 prijav v treh različnih kategorijah: trško/vaško jedro, domačija/hiša z okolico ter izložba/okenska polica. Najlepša hvala vsem prijaviteljem, vse okrasitve so lepe, najpomembnejše pa je, da so nam polepšale praznične dneve in večere. Komisija si je vse prijavljene okrasitve ogledala na terenu in kot najboljšo izbrala naslednje:

TRŠKO/VAŠKO JEDRO 1. mesto:

Vaško jedro v Robu

Vaga v Robu je okrašena skozi vse leto, za december pa so se krajani, zlasti pa Robarske čajanke, še posebno potrudile. Skozi celoten advent je zraven vage visel adventni venec, ki se je pred božičem spremenil v božično drevo z lučkami. V vagi so postavljene jaslice, ki so unikatno delo iz naravnih materialov. Nad jaslicami bdi angel, narejen iz revij (Troble), zato je simbol povezanosti v občini. Poleg jaslic je miza s skodelicami za čaj in kavo, v katerih raste božično žito. Vsaka od skodelic nosi ime ene od Robarskih čajank, tiste z vijolično pentljo predstavljajo že pokojne članice. Okrasitev sestavljajo tudi ptički, ki jih pečejo za božič, saj robarsko skupnost povezuje predvsem izročilo.

Celotna okrasitev si zasluži 1. mesto, saj nas je smiselno razveseljevala skozi celoten december. S skodelicami, v katerih raste božično žito, je okrasitev izjemno sporočilna. Je lep primer ljudske umetnosti, estetsko dovršena in z uporabo naravnih materialov izkazuje povezavo med okoljem in tradicijo.

2. mesto: Vaško jedro na Rašici

Na Rašici je kapelica okrašena vsako leto, letos pa so se krajani še dodatno potrudili in dodali malo več raškega pridiha. V kapelici so postavljene jaslice, ki jih izdeluje vaščan g. Škulj iz Rašice. Poleg kapelice stoji novoletna jelka, ki so jo postavili vaški fantje in okrasili raški otroci. Pod njo je postavljena okrasitev iz lesenih žlic, ki so tudi lokalne in na katerih so napisana imena otrok iz Rašice, ki so mlajši od 10 let. Vse skupaj je osvetljeno še z lučkami, vsakega mimoidočega pa čaka tudi lepa pozitivna misel, ki polepša sprehod. Okrasitev si zasluži 2. mesto, saj je celovita, s svojimi elementi je močno vpeta v lokalno okolje, s kuhalicami so vaščani pokazali tudi veliko mero kreativnosti in sporočilnosti. Razvidno je, da je pri nastajanju okrasitve sodelovalo veliko ljudi, zato vsem iskreno čestitamo za njihov trud.

3. mesto:**Vaško jedro na Malem Ločniku**

Na Malem Ločniku je Manca Petrič prijavila domačijo z okolico, ki predstavlja tudi vaško jedro. Z enotno osvetlitvijo deluje zelo celovito. V središče so postavljene jaslice, ki izkazujejo domačnost in tradicijo, zato si zaslužijo 3. mesto. Zaradi lokacije prinaša veliko veselja mlajšim in starejšim generacijam ter vsem, ki se peš odpravijo k sv. Ahacu.

DOMAČIJA /HIŠA Z OKOLICO**1. mesto: Družina Cukrov iz Podkoglja**

Družina Cukrov je pred svojo hišo v Podkoglju pripravila čudovito okrasitev, ki navdušuje s svojimi detajli. Vsi elementi so med seboj smiselno povezani in res pričarajo praznično vzdušje, ki nam ga je v tem letu odvzela epidemija. Vidi se, da je pri okrasitvi sodelovala celotna družina. V okrasitvi so uporabili veliko naravnih materialov; veje, storže, suhe vrtnice, mah in še kaj. Okrasitev izkazuje veliko mero kreativnosti in deluje kot celota, zato so si zaslužili 1. mesto. Dokazali so tudi to, da je moč pričarati praznični duh tudi z manjšim številom lučk, kar izgleda zelo lepo tako podnevi kot ponoči.

2. mesto:**Družina Hren iz Ščite**

Na Ščiti nas je navdušila bogata in enovita svetlobna okrasitev, ki že skoraj presega raven družinske hiše. Množico lučk so dopolnili s simpatičnimi figuricami. Ob pogledu na okrasitev imaš občutek, da si v neki pravljичni deželi. Za celotno ureditev, v katero je bilo vložena tudi veliko tehničnega znanja, so si zaslužili 2. mesto.

3. mesto:**Družina Adamič s Škrlovice**

Pred hišo družine Adamič sta nas pozdravila dva gozda škrate, ki skupaj z okrašenima jelkama sestavljata enostavno, a zelo domiselno in igrivo okrasitev. Z uravnoteženo kompozicijo elementov, barvno usklajenostjo in idejno dovršenostjo dokazujejo, da je možno tudi z manj dekoracije doseči velik estetski učinek, zato so osvojili 3. mesto.

IZLOŽBA /OKENSKA POLICA**1. mesto: Galerija Levstikovega doma**

Zavod Parnas je letos v izložbi galerije Levstikovega doma postavil razstavo o poprtnikih. Pri razstavi je sodelovalo veliko število nosilk izročila priprave poprtnika iz različnih krajev, ki so nam prikazale svoje bogato znanje. Na razstavo je kljub oviram prispel celo poprtnik iz Hrvaške. Okrasitev si je zaradi izjemne vpetosti v okolje, celovitosti in sporočilnosti zaslužila 1. mesto, ki naj bo priznanje vsem gospodinjam, da tudi na ta način predajajo tradicijo mlajšim rodovom.

2. mesto:**Izložba lokala Mina Cafe**

Mina Cafe nam je letos postregel z zelo lično izložbo, v kateri si je moč ogledati lesene jaslice, ki jih je izdelal slavist Janez Debeljak in so lep primer ljubiteljskega rezbarstva. Jaslice dopolnjuje lepo okrašena lesena smrekica. Z usklajenostjo materialov si izložba zasluži 2. mesto in nam sporoča, da je les doma v Velikih Laščah.

ANKETNI VPRAŠALNIK O VELIKOLAŠKI TRŽNICI

S tem kratkim vprašalnikom bi vas radi povprašali, ali si občani želite tržnice v Velikih Laščah, in tudi, ali obstaja interes med lokalnimi ponudniki, da bi svoje pridelke in proizvode prodajali na taki tržnici. Vsakega odgovora bomo veseli.

Izberite trditev, ki velja za vas:

- želim si kupovati na tržnici v Velikih Laščah
 želim si prodajati na tržnici v Velikih Laščah
 tržnica v Velikih Laščah se mi ne zdi potrebna

Kateri termin obratovanja tržnice bi vam najbolj ustrežal (označite lahko več odgovorov)?

- četrtek popoldne (npr. 16:00–19:00)
 petek popoldne (npr. 16:00–19:00)
 sobota dopoldne (npr. 08:00–11:00)
 drugi termin (napišite svoj predlog):

Kako pogosto si želite, da bi velikolaška tržnica obratovala?

- enkrat na teden
 enkrat na mesec
 dvakrat na mesec
 nekajkrat na leto

Katere proizvode bi si želeli kupiti na tržnici v Velikih Laščah (označite lahko več odgovorov)?

- sveže lokalno sadje in zelenjavo
 mlečne izdelke (mleko, sir, skuto, jogurte idr.)
 domač kruh in manjše pekovske izdelke, na primer piškote, slaščice
 med in medene izdelke
 suha zelišča in domače čaje
 vloženo in/ali suho sadje in zelenjavo
 rokodelske izdelke
 oblačila, obutev
 drugo (napišite svoj predlog):

Si poleg tržnice želite tudi kakšen dodaten program (označite lahko več odgovorov)?

- da, gostinsko ponudbo
 da, program za najmlajše
 da, izmenjavo rabljenih oblačil, igrač, knjig in podobno
 da (napišite svoj predlog):

- ne, menim, da dodaten program poleg tržnice ni potreben

DODATNA VPRAŠANJA ZA PONUDNIKE:

Kaj bi ponujali na tržnici v Velikih Laščah?

Kako pogosto bi prodajali na tržnici v Velikih Laščah?

- enkrat na teden
 enkrat na mesec
 dvakrat na mesec
 nekajkrat na leto

Ali bi si pred prodajo na tržnici želeli še kakšnega usposabljanja ali izobraževanja?

- da (napišite svoj predlog):

- ne

Prosili bi vas za vaše ime in priimek, telefonsko številko ter elektronski naslov, da lahko z vami vzpostavimo stik. Podatke bomo uporabili izključno za potrebe obveščanja glede velikolaške tržnice.

Izpolnjen vprašalnik lahko pošljete po pošti na naslov: **Občina Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče**

ali skeniranega po elektronski pošti: **obcina@velike-lasce.si**.

Možna je tudi izpolnitev spletne ankete, ki je dostopna na spletni strani:

<https://obcina.velike-lasce.si/>.

PRIMOŽ PAHOR, NOVI DIREKTOR RAZVOJNEGA CENTRA KOČEVJE RIBNICA

Spoštovani, v začetku decembra 2020 sem kot direktor prevzel vodenje Razvojnega centra Kočevje Ribnica.

Prevzem funkcije vodenja podjetja je nadgradnja mojega dosedanjega dela v podjetju, v katerem sem zaposlen od leta 2006 kot projektni vodja in podjetniški svetovalec. Kot direktor razvojnega centra bom zasledoval vizijo podjetja in usmerjal dejavnosti v doseganje le-te. Med opravljanjem dela sem spoznal širše kočevsko-ribniško območje tako na področju podjetništva in razvoja malega gospodarstva kot tudi na področju razvo-

ja podeželja, s katerim se aktivno ukvarjam že 12 let. Pri svojem delu sem vedno deloval povezovalno, zato želim okrepiti sodelovanje med različnimi deležniki na območju delovanja podjetja ter vzpostaviti skupno sodelovanje na območju od Turjaka do Kolpe.

Vabljeni vsi podjetniki k obisku SPOT točke, kjer vam nudimo brezplačne storitve, ki so namenjene bodočim in obstoječim podjetjem. Vabljeni tudi k obisku pisarne LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe, kjer bomo skupaj z vami ustvarjali nove zgodbe razvoja podeželja.

**Razvojni center
Kočevje Ribnica, d. o. o.**
Trata XIV 6a, 1330 Kočevje
e: info@rc-kocevjeribnica.si
www.rc-kocevjeribnica.si
www.las-ppd.si

ZDRAVSTVENI DOM dr. Janeza Oražma Ribnica,
vabi vse bodoče starše, da se udeležijo spletnih predavanj

PRIPRAVA NA POROD IN STARŠEVSTVO.

Pridobili boste veliko koristnih informacij o nosečnosti, porodu, poporodnem obdobju, dojenju ter negi novorojenčka.

Z udeležbo predavanj bo prehod v materinstvo in očetovstvo gotovo lažji. Za spremljanje zadošča pametni mobilni telefon ali računalnik, posebno predznanje uporabe tovrstnih spletnih orodij ni potrebno.

Predvideno je eno predavanje v zgodnji nosečnosti (12–24 teden), ter štiri predavanja po 30. tednu nosečnosti.

Torej, udobno se namestita v domačem okolju in se nam pridružita!

Dodatne informacije in prijave:

031 342 819

maja.zagar@zdribnica.si

Maja Žagar, dipl. babica

PROBLEMATIKA PLUŽENJA PLOČNIKOV V VELIKIH LAŠČAH

Zdenko Merkelj

Za objavo članka v našem občinskem glasilu sem se odločil, da iz lastnih izkušenj predstavim čiščenje pločnikov v naši občini in objavim nekaj trditvev, ki jih mogoče kdo ne opazi, pa bi po mojem mnenju bile vseeno zanimive tudi za občane.

Dobivam različne informacije, da pločnike plužimo s pretežkimi in prevelikimi traktorji, kar bi na prvi pogled res vsakega zmotilo. Če pa določene stvari fizikalno-matematično izračunamo, vidimo, da temu le ni tako, saj ima manjši traktor mnogo ožje pnevmatike. To pa ima zelo velik pomen pri prenosu teže traktorja na površino, v tem primeru pločnik.

Tudi trditve, da druge občine in drugi izvajalci pločnike plužijo in rolbajo z manjšimi traktorji, ne drži povsem. Pločnike ob državnih cestah, za katere skrbijo državna podjetja, čistijo s primerljivimi oziroma tudi težjimi stroji.

Naj vam za začetek opišem, da pločnike v Občini Velike Lašče, ki so pod občinskim okriljem, čistimo s traktorjem Claas Arion 650, ki je opremljen s čelnim špic plugom proizvajalca RIKO EKOS Loški Potok (VARIO XK-400/T). Turjaški del in pločnike v Robu pa čistimo s traktorji podobnih karakteristik znamke Fendt. Plug ima vzmetenje posameznih segmentov na vzmeti, celoten plug pa je torzijsko vzmeten. Ta vzmetenja se najbolje prilagajajo neravninam in posameznim nagibom ter morebitnemu naltetu ovir. Plug je opremljen tudi z dodatno opremo, razvito prav za pluženje pločnikov (nagib pluga v primeru, ko se traktor pelje z dvema kolesoma po pločniku, z dvema po cestišču, plug pa se prilagodi položaju pločnika). Za posipanje pločnikov uporabljamo isti traktor z diskastim posipalcem oznake DS-1700 istega proizvajalca, ki je prav tako prilagojen oziroma grajen za potrebe posipanja pločnikov, saj je izmet soli tako projektiran, da se lahko posipa samo v desno stran. S tem pridobimo optimalno posipanje

pločnika, ne pa tudi celega vozišča.

Nekoč sem dobil tudi neko vprašanje, ali pločnike plužimo s traktorjem, ki je opremljen z verigami. Res je, da se verige uporabljajo, vendar le v izrednih razmerah, to pa so: sklop večje količine snega (nad 50 cm in več), ko je vozišče (pločnik) poledenelo ali je na vozišču nastala snežna deska. Naj vam kot zanimivost povem, da v zadnjih dveh zimah verig nismo uporabljali.

Iz izkušenj izhajamo, da so stroji primerni za izvajanje zimske službe, tudi za pluženje pločnikov, saj smo preizkusili več različnih tehnik čiščenja. Pločnike smo plužili, (kidali) z mini nakladačem – bobcatom, ki s togo vpeto žlico na pločniku res pusti ogromno sledi, saj se brez vzmetenja in brez prilagajanja neravninam vse sile prenašajo neposredno na pločnike. Mogoče ne veste vsi, da smo imeli v Robu na takrat novo zgrajenem pločniku test pluženja pločnikov s snežno rolbo, ki naj bi bila primerna za odstranjevanje snega pohodnih površin. To je bila profesionalna snežna rolba BCS 404 širine 80 cm, ki pa se je izkazala za popolnoma neuporabno. Pri večji količini snega ta rolba niti približno ni zmogla opraviti svojega dela, poizkusili smo še enkrat pri manjši količini snega, ki je bil pomrznjen, a se je neuspešna zgodba ponovila. S tako ali podobno rolbo bi se dela dalo sicer izvajati, ampak

bi bila intenziteta pluženj mnogo večja, saj bi sneg morali odstranjevati vsakih nekaj centimetrov. Če bi pločnik uporabilo večje število pešcev, bi se zgodba ponovila, saj bi sneg na pločniku stlačili, takrat pa bi ročne snežne rolbe znova odpovedale. Zavedati se morate, da so pločniki zelo izpostavljen del cestišča. Ko očistimo sneg z vozišča, se namreč vsa količina snega s smernega vozišča odloži na pločnik ali njegov rob, to se pravi, če želimo očistiti pločnik, nimamo snega s širine 1 m, kot je širok pločnik, ampak s 3–4 metrov širine, saj je bil preusmerjen s smernega vozišča na naš pločnik. Da lahko ta sneg, ki je zbit, velikokrat zmrznjen, odrinemo na rob pločnika, potrebujemo sorazmerno veliko silo.

Veliko vaščanov negoduje, če na njihovem dovozu, ki meri v širino le nekaj metrov, nastane manjša količina snega ob pluženju cest, češ da je težko skidati, saj je sneg trd in zbit. Predstavljajte si, kako bi bilo videti ročno čiščenje več kilometrov pločnikov, ki so polni takšnega snega.

Kot izvajalec zimske službe v naši občini sem vedno odprt za kritiko, če je le ta utemeljena in strokovno podkavana. Naj pa ne ocenjuje vsak dela zimske službe, če se z njim še ni srečal in ima o tem le svoje mnenje. Ne pozabite, kolikokrat, ko se odpravite v službo oziroma na pot, imate očiščene ceste, pločnike, da lahko, kar se da, varno pridete do cilja.

Naj poudarim, da dela opravljamo vestno in ažurno.

Ob tej priložnosti bi se zahvalil še vsem našim podizvajalcem, ki se prav tako trudijo za dobro nas vseh in vestno opravljajo svoje delo.

---

25. 11. 2020 INVESTICIJA VRTEC IN ŠOLA TURJAK

Glede na situacijo, ko nas je sedem svetnikov, ki v Občini Velike Lašče sodelujemo bolj ali manj že od njenega nastanka leta 1994, glasovalo proti Odloku o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021 ter zaradi svoje legitimne pravice doživelo napad, zmerjanje in linč župana pa tudi nekaterih občanov, moramo pojasniti svojo odločitev.

Analiza poteka načrtovanja investicije Vrtec in šola Turjak je bila predstavljena dne, 11. 11. 2020, na skupni seji vseh odborov Občine Velike Lašče z zunanjimi člani. 16. 11. 2020 smo od Občine Velike Lašče prejeli omenjeno analizo, in sicer za potrebe obravnave v povezavi z Odlokom o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021. Investicija na Turjaku in reševanje prostorske stiske v Osnovni šoli Velike Lašče sta bili aktualni temi vsa leta samostojne občine, še posebej pa po odločbah inšpekcije in po letu 2008 zaradi povečanja števila otrok. Po prvi zavrnitvi idejnega projekta med obema cestama, tudi svetnikov iz Turjaka, smo na odboru za družbene dejavnosti iskali nov prostor: eni bi gradili pri stari šoli na zdajšnjem igrišču (stroka je to možnost zavrnila), druga možnost je bila zdajšnja lokacija in umeščenost v prostor. Glede na formalnopravne zahteve pristojnih organov, umeščenosti v prostor, zahtev lokalne skupnosti, arhitekta in navsezadnje tudi Osnovne šole Velike Lašče (ravnateljica in vodja vrtca sta sodelovali pri nastajanju projekta) je bila predvidena gradnja – IDZ iz leta 2016: objekt 1.300 m², okolica 1.000 m² in ocena investicije 2.135.000,00 EUR z DDV. Stekle so aktivnosti pridobitve gradbenega dovoljenja, pridobitve soglasij naslednikov Turjaških itn. Resnici na ljubo je bil projekt z veliko večino potrjen na občinskem svetu, ni pa bil vsem všeč – ne lokacija ne stavba, mogoče še kaj. Tudi energetske sanacije ter rešitev šole na Karlovici in v Velikih Laščah (evropska sredstva, telovadnica in dograditev prizidka (delno kreditiranje v višini do 1,6 % od zakonskih dovoljenih zadolžitvev, ki znaša 8 %)).

In potem so se zgodile volitve. Nova oblast, nova pričakovanja, stari podedovani projekti, menda tudi okostnjaki v omarah ...

Nova dejstva investicije Vrtec in šola Turjak v letu 2020: investicija Vrtec in šola Turjak se je povečala v vseh postavkah: PZI 2020: objekt 2.446,86 m² in okolice 2.959,23 m². Ocena investicije je 4.664.927,54 EUR z DDV. Cena na m² z DDV: 1.906,49 EUR. Na povečanje vrednosti investicije naj bi vplivali naslednji dejavniki: 1) dvig cen gradbeno-obrtniških del od leta 2016 do leta 2020; 2) uporabno podstrešje z možnostjo uporabe za dodatne učilnice (namesto lesene strešne konstrukcije so predvideni jekleni nosilci), 14 strešnih oken; 3) prestavitev klimata nad telovadnico (200 m² več površine); 4) telovadnica: vključene lesene akustične stene in mehke obloge; 5) vključena dodatna dela v višini 8–10 %.

S temi spremembami svetniki nismo bili seznanjeni. S predlogom, da se zadolžimo v letu 2021 za 2.700.000,00 EUR, naslednje leto 2022 pa bi se zadolžili še za gradnjo šolske kuhinje v Velikih Laščah v višini 1.200.000,00, kar znaša 7,3 % sredstev od dovoljenih 8 % sredstev zadolževanja glede na proračun občine za 20 let, se sedem svetnikov ni strinjalo. Nismo se strinjali s tako finančno projekcijo, ki predvideva samo odhod na banko po denar. Glede na volilne obljube župana smo pričakovali, da bo pripeljal vsaj del sredstev od drugod, kot je obljubljal. In občina nima odprtih problemov samo na področju družbenih dejavnosti, tu so še področja gospodarstva (koronakriza), komunale idr. Dolgoročno bi bile ob takem zadol-

ževanju za to investicijo za dobo 20 let pod vprašanjem ne samo druge investicije, še najmanj kanalizacija, ampak tudi druga osnovna dela in naloge občine. Končno pa je treba spomniti, da je za izvrševanje občinskega proračuna odgovoren župan. Prenašanje odgovornosti za finančno nevezdržen projekt na svetnike, verbalno napadanje in žaljenje pa je nekorektno in nedopustno.

Naj povzamemo: Noben izmed sedmih svetnikov ni proti gradnji na Turjaku, nikoli. Za to smo si vedno prizadevali, eni za šolo in vrtec, drugi za vrtec in dom za ostarele. Smo pa pri glasovanju o Odloku o spremembi proračuna spoštovali načeli učinkovitosti in gospodarnosti. Gre za osnovni načeli, ki ju je treba upoštevati pri pripravi in izvrševanju občinskega proračuna ter pri načrtovanju in izvajanju velikih investicij. Svetniki smo proti takemu zadolževanju občine, proti temu da se spreminja projekt brez vednosti javnosti. Novega župana s(m)o volili, ker je obljubljal napredek, evropska sredstva, drugačen, odprt dialog, sodelovanje. Turjak in Rob si zaslužita napredek in to, da se predvolilne obljube izpolnijo, da se z vso močjo, z znanjem in lobiranjem poiščejo sredstva za investicije ter razvoj občine. Nismo odločali sami; posvetovali smo se z volilno bazo. Ko bo vodstvo občine naredilo boljšo finančno konstrukcijo, jo bomo vsi podprli. Gradbeno dovoljenje velja pet let.

V letu 2021 bodo ponovno odprti razpisi na ministrstvih, odprto bo novo obdobje črpanja evropskih sredstev, zato vodstvu občine želimo veliko uspehov pri pridobivanju dodatnih sredstev za razvoj občine kot celote.

Poimenski seznam svetnikov in svetnikov Občine Velike Lašče po abecednem redu:

- Ladka Deterding
- Tatjana Devjak
- Matjaž Gruden
- Peter Indihar
- Jakob Jaklič
- Tina Kadenšek
- Rudolf Rupar

31. 1. 2021 LOKALNA SKUPNOST, LOKALNA SAMOUPRAVA, OBČINSKI SVETNIKI IN NJIHOVA PRAVICA

Spoštovane občanke, spoštovani občani Občine Velike Lašče!

Proti koncu lanskega leta smo na seji občinskega sveta Občine Velike Lašče med drugim obravnavali Odlok o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021. Ker so bili podatki pripravljeni pomanjkljivo, zneski za investicijo v Turjaku veliki, predvideno zadolževanje za skoraj celotno investicijo, kljub temu da je v občini odprtih še kar nekaj strateško pomembnih projektov, smo omenjeni svetniki, ki v Občini Velike Lašče sodelujemo bolj ali manj že od njenega nastanka leta 1994, glasovali proti Odloku o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021.

Popravljen finančna analiza poteka načrtovanja investicije Vrtec in šola Turjak je bila predstavljena dne, 11. 11. 2020, na skupni seji vseh odborov Občine Velike Lašče z zunanjimi člani. Tudi z novimi podatki so ostala nepojasnjena določena dejstva, pojavil se je pomislek pred prevelikim zadolževanjem, saj naj bi se zadolžili za 20 let in za po našem mnenju preveliko vsoto. Bili smo mnenja, da občina nima odprtih problemov samo na področju družbenih dejavnosti, tu so še področja gospodarstva (koronakriza), komunale idr., zato smo glasovali proti odloku o spremembi proračuna (Naj samo spomnimo, da smo veljavni proračun za leto 2021, kjer je predvidena tudi investicija POŠ in vrtec Turjak, soglasno potrdili). Torej nismo glasovali proti investiciji, novogradnji šole in vrtca na Turjaku, saj vemo, da so prostori še kako potrebni, temveč smo glasovali proti tako velikemu znesku za omenjeno investicijo in proti zadolževanju pod takimi pogoji. Predvsem pa smo bili mnenja, da je treba glede na trenutno situacijo počakati, poiskati dodatne vire financiranja, saj gradbeno dovoljenje velja pet let in ne bo nič zamujenega. Zaradi te svoje legitimne pravice odločiti o življenju in delu v Občini, katere legitimni predstavniki smo, smo doživeli napad in

zmerjanje s strani župana pa tudi nekaterih občanov.

Svojo odločitev smo želeli pisno pojasniti in smo napisali IZJAVA. Poslali smo jo na uradni občinski naslov, medijem in Trobli. Zanimivo je, da v zadnji številki Troble, ko je bila stvar aktualna, ko sta svoj vidik predstavila župan in ravnateljica, naša IZJAVA ni bila objavljena. Sedaj pač ni več aktualna, od takrat se je marsikaj spremenilo. Bili smo in bomo tudi v prihodnje proti nespoštovanju načel učinkovitosti in gospodarnosti pri izvrševanju občinskega proračuna. Gre za po našem mnenju osnovni načeli, ki ju je treba upoštevati pri pripravi in izvrševanju občinskega proračuna ter pri načrtovanju in izvajanju velikih investicij. Svojo odločitev smo morali marsikomu pojasnjevati, marsikdo nas je razumel, podprl, marsikdo zmerjal po družabnih omrežjih, nekateri od nas s(m)o dobivali nesramna telefonska in elektronska sporočila posameznikov, ki jih pa sicer ni bilo veliko. Bila pa so. Ladka Deterding in Peter Indihar sta morala našo odločitev pojasnjevati tudi novinarki na TV SLO 1.

V nadaljevanju smo imeli tudi kolegij župana, ponovno srečanje vseh odborov z zunanjimi člani, arhitektko, nadzornim in strokovnjakom za energetiko. Dobili smo nove izračune (napaka projektanta in nankrat za 700 tisoč evrov nižja investicija), predstavljeni so bili popravki investicije v smislu zniževanja stroškov, župan je obljubil, da bo s strokovnimi službami temeljito preveril vse ponudbe in poiskal dodatna možna sredstva, ki se bodo pojavila v letošnjem letu na ministrstvih. Čakamo na nove informacije in nove odločitve, ki bodo premišljene in v korist vsem občanom in občanom v vseh krajih in zaselkih v naši občini. In takrat bomo ZA.

Spodaj podpisani svetniki se zavedamo, da lokalna skupnost ni le pravni pojem na papirju, je družbeni pojav, je naravna skupnost, ki je nastala na posebnem ozemlju kot posledica

nujnosti uresničevanja določenih skupnih interesov ljudi, ki bivajo na tem območju. Ljudje prebivamo in se združujemo z drugimi posamezniki na določenem območju zaradi zadovoljevanja svojih skupnih potreb, ki jih lahko rešimo le skupno. Zadovoljevanje teh potreb pa zahteva določene dejavnosti. Njihovo izvajanje je pogoj za nastanek določene organizacijske strukture. Te dejavnosti vključujejo potrebe s področja družbenih zadev, s področja komunale, gospodarstva itd. Lokalna skupnost mora biti sposobna zadovoljevati potrebe in interese vseh svojih prebivalcev ter izpolnjevati tudi vse druge naloge v skladu z zakonom.

Lokalne skupnosti uresničujejo, planirajo, odločajo in izvajajo svoje naloge le s pomočjo lokalne samouprave. Lokalna samouprava je v naši državi sprejet način upravljanja javnih zadev in pri tem sodelujejo vsi prebivalci določene teritorialne skupnosti s svojimi izvoljenimi predstavniki. Lokalna samouprava je neskončno velika pravica lokalnih skupnosti, da samostojno in brez vmešavanja državnih oblasti urejajo določen del javnih zadev. Lokalna samouprava je danes v mnogih deželah priznana kot pomembna politična vrednota. Lokalno skupnost vodita župan in občinski svet, ki v primeru naše občine šteje 12 svetnic in svetnikov. Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine ter ima ogromno nalog. Pravno-formalni okvir delovanja občinskega sveta in s tem posledično legitimno izvoljenih svetnikov določajo tako državna zakonodaja kot občinski akti. Prepričani smo, da nismo presegli svojih pravic. Še več, mislimo, da se nad nami vršita pritisk in diskreditacija.

Ne želimo si razdora, želimo si konstruktivnega sodelovanja v korist vseh nas in celotne Občine.

Podpisniki po abecednem redu:

- Ladka Deterding
- Tatjana Devjak
- Matjaž Gruden
- Peter Indihar
- Jakob Jaklič
- Tina Kadenšek
- Rudolf Rupar

RAZMIŠLJAM NA GLAS ...

Občinski svetnik Srečko Knafelc

Spoštovani kolegi svetniške skupine »7«, iz mnenj "prizadetih", prebranih na elektronski pošti, je čutiti zadrego zaradi nepremišljenega nasprotovanja projektu, ki ga je zastavila politična stran, ki je bila na oblasti v prejšnjih mandatih in katere del so tudi štirje od sedmih podpisnikov Izjave, v kateri skušate prepričati javnost, da trenutna občinska oblast ne dela v interesu Občine Velike Lašče in njenih prebivalcev. Ker so bila vsa pojasnila okoli tega objavljena v zadnji Trobli 7/2020, nima smisla ponavljati zelo transparentnega delovanja občine v smislu korektnosti in gospodarne realizacije zastavljene investicije. So pa v izjavi, ki jo po zadnjih podatkih podpirata samo še dva svetnika, navedena spet nekatera zavajajoča dejstva, s katerimi naj bi upravičili svojo "skrb" za grozečo nevarnost prezadolževanja občine in za pretirane stroške, ki naj bi s sprejetim projektom nastali.

Če bi z enako skrbnostjo tisti svetniki iz prejšnjega sestava občinskega sveta, ki so glasovali za začetek projekta (ob dejstvu, da so pomanjkljivo gradivo prejeli en dan pred odločanjem in da niso imeli nobenih tehničnih pripomb na projekt ter ga kot takega ocenili za primerne za nadaljevanje), bdeli nad tako opevanim projektom telovadnice pri OŠ (zaradi slabe izolacije strehe je bila potrebna temeljita in draga sanacija, saj je bila zaradi tega poraba energentov za ogrevanje bistveno večja), zamisliti bi se morali ob

načrtovanju vrtca pri OŠ PT o primernosti lokacije, saj ta nima dovolj prostora za zunanje dejavnosti otrok kot tudi ne dovolj parkirnih prostorov, objekt pa tudi nima kuhinje, ki bi razbremenila kuhinjo OŠ PT, ki jo bo treba zdaj razširiti (tudi tukaj je bilo treba zaradi pomanjkljive gradnje sanirati izolacijo teras in izolacijo strehe, izpadlo je načrtovanje dvigala idr.). Na tem mestu je treba omeniti tudi povsem nerazumno prezgodnjo prekinitve najemnega razmerja za objekte na lokaciji, predvideni za postavitve nove šole in vrtca, zaradi katerega je bila občina ob zajeten kup denarja, najemnik pa je imel tudi nesorazmerno velik strošek, ko je moral najti začasno nadomestno lokacijo.

In investicija ni samo zgradba, temveč je treba upoštevati tudi življenjsko in smotrno urejanje tokov uporabnikov, šolarjev in zaposlenih, tu pa bi morali zagotovo poslušati tudi mnenje pedagoške stroke, ki najbolje ve, kje so pravi proble-

mi. In na koncu, ve se, da je trend naraščanja prebivalstva in priseljevanja pozitiven in iz tega naslova so tudi razmisleki o pripravi bodočega objekta na enostavno in kasnejše povečanje uporabne površine samo modra poteza in ne nekaj, kar bi zahtevalo pribijanje na križ.

Občani vedo, kaj potrebujejo, javno mnenje je trdno na strani realizacije projekta, zato bi morali občinski svetniki predvsem poskrbeti, da bodo skrbno pregledali vse ponudbe in se odločili za izvedbo, ki bo projektu zagotovila dolgoletno učinkovito rabo.

PS: Ker so se v skupini zavedli, da je bila prva Izjava popolnoma zgrešena (zgornje besedilo se nanaša nanjo) in bi med ljudmi samo vzbudila upor, so pripravili drugo, nekoliko mehkejšo varianto, v kateri sicer odkrito priznavajo, da izjava ni bila več aktualna, zato so spremenili naslov in odstranili "zoprne" številke, pozornost pa namenili "skrbi" za lokalno skupnost in samoupravo. Vse z namenom, da svoj skriti "proti" predstavijo kot velik "za" za izvedbo investicije. Če si ne bi želeli razdora (kar je podčrtano v novi izjavi), bi se zamislili nad svojim pisanjem in raje pričeli sodelovati z županom, ki je prekinil s dolgoletnim strankarskim klientelizmom in dogovarjanjem pod mizo. Občani imajo o tem obilo podatkov in izkušenj. In župan je vseskozi poudarjal, da bo končna cena znana, potem ko dobimo ponudbe iz razpisa, in da so projektantske ocene samo ocene. Zadnja in najboljša novica je, da je za letošnje leto objavljen razpis za financiranje šol in vrtcev v znesku 43 milijonov evrov nepovratnih sredstev, zato pa je treba izbrati izvajalca in skleniti z njim pogodbo, kar prinaša dodatne točke pri kandidiranju za evropska sredstva! Presojte o dobrih namelih in iskrenosti prepuščam občanom, moj zgornji zapis pa je ostal tudi po "prenovljeni" Izjavi nespremenjen.

Spoštovani občani in svetniki,

nova podružnična šola in vrtec na Turjaku je gradbeni projekt naše občine z dolgo brado. Projekt je bil med drugim tudi vsebina marsikatere predvolilne obljube. Godlja, ki je nastala okoli realizacije tega projekta, tako večinoma temelji na stroških gradnje, ki pa izhajajo, roko na srce, iz bolj ali manj netočnih ocen investicije. V prvem tednu februarja se bo namreč iztekel rok za oddajo ponudb po razpisu za gradnjo in šele tedaj bomo lahko z gotovostjo govorili o stroških, ki jih bo imela občina z gradnjo. Sledljivost priprave projekta in spremljajoče dokumentacije je bila svetnikom predstavljena na kolegiju župana v začetku decembra, kjer so na vprašanja svetnikov odgovarjali projektant, nadzornik gradnje, energetski svetovalec, za projekt odgovorni sodelavci občinske uprave ter župan. Vam občanom, pa je bi projekt predstavljen v zadnji lanski številki Troble. Jasno je, da naša občina takega projekta ne more financirati z lastnimi sredstvi, zato se bo morala ob denarju, ki smo ga prihranili iz občinskega proračuna, tudi zadolžiti. V teh dneh pa je kot naročen prišel z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS razpis za sofinanciranje gradnje šol in vrtcev. Tako imamo enkratno priložnost, da se prijavimo nanj in s tem pridobimo nekaj evropskega denarja. Želim si, da bi prevladal razum občinskih svetnikov pri odločanju o proračunu, saj so razmere za šolanje in varstvo naših otrok iz Turjaka enostavno katastrofalne, česar pa si Občina Velike Lašče ne zasluži več.

Vaš župan

Ker v letu 2020 zaradi protikoronskih ukrepov ni bilo gasilskih veseljc z obveznimi srečelovi, se je

Uroš Centa, s.p. odločil, da bo ob zaključku leta daroval eno tona (36 vreč) lesnih briketov za kurjavo starejšim občanom.

Na občini smo pobudo podprli in poskrbeli za razvoz štirim občanom. Urošu se za prijazno gesto najlepše zahvaljujemo.

Občina Velike Lašče

VPIS V VRTEC

Starše in zakonite zastopnike otrok obveščamo, da sprejemamo vloge za vpis v vrtec Sončni žarek za šolsko leto 2021/2022 do 31. 3. 2021.

Obrazci za vpis otroka so na voljo v vrtcu in na spletni strani www.soncni-zarek.si.

Če bo prošelj več, kot je prostih mest v vrtcu, bo o sprejemu otrok odločala komisija za sprejem otrok.

Za dodatne informacije se lahko oglasite osebno v vrtcu, pokličete na tel. številki:

031 618-300, 7881-582

(Stanka Mustar) ali pišete na e-pošto: stanka.mustar@vrtec.velike-lasce.si

Vključitev necepljenega otroka v javni vrtec, kot je opredeljen po zakonu, ki ureja vrtce, in v javno sofinancirani program zasebnega vrtca v skladu z zakonom, ki ureja vrtce, se zavrne, če iz potrdila pediatra o zdravstvenem stanju otroka izhaja, da otrok ni bil cepljen proti ošpicam, mumpsu in rdečkam, pa za to ne obstajajo medicinski razlogi, ugotovljeni z odločbo o opustitvi cepljenja iz 22. člena tega zakona (Zakon o nalezljivih boleznih).

**Osnovna šola Primoža Trubarja
Velike Lašče**

foto vlaka: Jože Rupar

*Matjaž Kranjc,
direktor SŽ – Infrastruktura, d. o. o.*

VIJE SE ŽELEZNA CESTA ... V VELIKE LAŠČE PONOVO TUDI Z VLAKOM

Angelca Petrič

Vzpostavitev potniškega prometa je bila težko pričakovana. In prav velikim pričakovanjem, spodbujenih na primerih iz tujine, ko v nekaj minutah prideš z enega konca mesta na drugi konec, ko te vlak z veliko hitrostjo pripelje z enega konca države na drugega, je sledilo neljubo presenečenje. Sam čas potovanja ni ravno optimalen in glede na prvotno predstavljen vozni red se vlak ob jutranjih konicah v Laščah sploh ne bi ustavil. Po urgenten sestanku s predstavniki Slovenskih železnic nas je župan obvestil, da se je glede tega vendarle dosegel preboj. Vlaki bodo ustavljali v Velikih Laščah in upamo, da bo to vsaj nekoliko razbremenilo gnečo na cesti. Aktualna tematika si zasluži nekaj več besed, zato smo za odgovore poprosili mag. Darjo Kocjan, direktorico SŽ – Potniški promet, ter Matjaža Kranjca, direktorja SŽ infrastruktura, d. o. o.

Zakaj je obnova železniške proge potekala tako dolgo in kaj je oviralo vzpostavitev potniškega prometa?

Projekt Modernizacija kočevske proge se je v celoti financiral iz državnega proračuna in je bil že v začetku razdeljen na več faz, saj ni bilo zagotovljenih finančnih sredstev za celotno izvedbo projekta naenkrat. Tako je bil za vsako posamezno fazo izdelan svoj investicijski program.

I. faza je obsegala obnovo odseka od Grosuplje do Ortneka, katere primarni namen je bil obnova proge do Ortneka zaradi zagotovitve nemotenega obratovanja tamkajšnjega Skladišča naftnih derivatov. Dela na terenu so se izvajala med letoma 2008–2011;

II. faza; I. etapa je obsegala obnovo odseka od Ortneka do Ribnice in se je izvajala med letoma 2012–2013;

II. faza; II. etapa je obsegala obnovo odseka od Ribnice do Kočevja in se je izvajala med letoma 2016–2018;

III. faza pa je obsegala izvedbo signalno-varnostnih ter telekomunikacijskih naprav na odseku Grosuplje–Kočevje in se je izvajala med letoma 2019–2020.

Napovedana vzpostavitev potniškega prometa na železniški progi Grosuplje–Kočevje s 1. oktobrom 2020 se je

Mag. Darja Kocjan,
direktorica SZ – Potniški promet, d. o. o.

prestavila za tri mesece, ker niso bili vzpostavljeni vsi pogoji za izvajanje rednega železniškega potniškega prometa. Vsi elementi signalno-varnostnih in telekomunikacijskih naprav namreč še niso bili vgrajeni in tudi ne preizkušeni do te mere, da bi bila takrat zagotovljena zakonsko zahtevana varnost železniškega in cestnega prometa.

V našem okolju je bilo v javnosti kar nekaj razburjenja zaradi voznega reda. Prvotno v jutranjih urah niti ni bilo predvidenih postankov. To naj bi bilo zdaj urejeno. Zanima nas, kako pravzaprav pripravite vozni red vlakov?

Pri pripravi voznega reda smo stremeli k temu, da bi imeli jutranji potniki neposredno povezavo proti Ljubljani, popoldanski pa proti Kočevju s kar najkrajšim časom potovanja. Seveda nam je ključno zadovoljstvo uporabnikov, zato smo vozni red s 1. 2. 2021 prilagodili željam lokalnih skupnosti. Žal se zaradi infrastrukturnih omejitev vedno to ne da, a tokrat je bila sprememba izvedljiva. Po kočevski progi po veljavnem voznem redu (trenutno zaradi zaje-zitve COVID 19 in odloka Vlade RS vlaki vozijo po počitniškem voznem redu), ki si ga lahko ogledate v iskalniku vozne-

ga reda, na spletni strani www.potniski.sz.si oz. v rubriki vozni red po relacijah, med Ljubljano in Kočevjem skupno od ponedeljka do petka vozi petnajst vlakov ter šest nedeljskih vlakov (trije pari) za dovoz dijakov in študentov. Zaradi dodatnega povpraševanja potnikov bo s 1. februarjem vpeljan dodatni jutranji vlak z odhodom iz Kočevja ob 5:05 in prihodom v Ljubljano ob 6:25, tako bodo med Kočevjem in Ljubljano vozili trije jutranji vlaki. Po novem bodo tudi vsi vlaki ustavljali na postajališčih Žlebič, Velike Lašče in Ljubljana Vodmat.

Ali se lahko vozni red vlakov spremeni glede na potrebe potnikov? Ga lahko še optimizirate oz. ali pri izdelavi voznega reda upoštevate npr. delovni čas zaposlenih oz. pričetek pouka za šolarje?

Vozni red se na območju Evrope spreminja enkrat na leto (prvi vikend v decembru). Zaradi večjih posegov v infrastrukturo smo ga na Slovenskih železnicah v preteklem in letošnjem letu razdelili na dva dela, tako se bo letos spremenil tudi 11. julija. Med letom (upravljaec infrastrukture vnaprej določi datume) so možne manjše spremembe, ki bistveno ne vplivajo na vozne rede drugih vlakov. Taka sprememba, ki je opisana pri prvem vprašanju, bo 1. 2. 2021. Dogovorjena je bila z župani in ministrstvom za infrastrukturo. Naslednjo načrtujemo za 11. 7. 2021, ko bi v okviru možnosti uredili dodaten večerni odvoz iz Ljubljane, izboljšali popoldanski odvoz proti Kočevju in jutranji dovoz za Kočevje.

Vsekakor je v našem interesu kar največje zadovoljstvo potnikov, zato vozni red pripravljamo na podlagi tokov potnikov, števila potnikov, njihovih sugestij itd. Na novo odprti progi je pomembno sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, ker imajo te najboljše podatke o migracijah svojega prebivalstva.

Pri pripravi voznega reda smo omejeni z infrastrukturo. V danem primeru sta bistveni predvsem dve omejitvi: enotirni progi Metlika–Ljubljana in Kočevje–Grosuplje ter zastarelost postaje Grosuplje, kjer se progi stikata. Trenutno sta na postaji Grosuplje lahko istočasno samo dva potniška vlaka, ker sta samo dva pe-

ronizirana tira. V kratkem je načrtovana rekonstrukcija postaje, kar bo pripomoglo k pretočnosti postaje in omogočilo večje število prestopnih zvez.

Kje lahko kupimo vozovnice za vlak (v Velikih Laščah ni temu namenjene poslovalnice)?

Potniki, ki v vlak vstopijo na katerikoli postaji, kjer ni odprtega prodajnega mesta, lahko vozovnice kupijo na vlaku pri osebju za spremljavo vlaka (pri sprevedniku).

Kakšne so omejitve za vlake na naši progi?

Trenutne omejitve glede hitrosti vlakov so vezane predvsem na upravne postopke. Gradbena dela so v celoti zaključena in omogočajo hitrosti od 60 km/h do 100 km/h. Signalnovarnostne in telekomunikacijske naprave so vgrajene in so trenutno v fazi poskusnega obratovanja, ki se bo zaključila s pridobitvijo obratovalnega dovoljenja varnostnega organa, Javne agencije za železniški promet RS. Do izdaje obratovalnega dovoljenja ja skladno z veljano zakonodajo dovoljena najvišja hitrost na progi 80 km/h.

Je pa to proga, ki se vse do najvišje točke 581 m nadmorske višine vzpenja, tudi za 26 promil, zato so posledično hitrosti na tej progi nižje.

Kakšna bo potovalna hitrost med Velikimi Laščami in Ljubljano oz. med Kočevjem in Ljubljano ter obratno?

Potovalna hitrost med postajališčem Velike Lašče in postajo Ljubljana je najnižja 60 km/h in najvišja 85 km/h oziroma med postajo Ljubljana in postajo Kočevje najnižja 60 km/h in najvišja 100 km/h.

S povečanim številom vlakov bo cestni železniški prehod na Škofljici še hujše ozko grlo. Kdaj je na Škofljici načrtovan kakšen cestni podvoz ali nadvoz?

Investicije v železniško in cestno infrastrukturo vodi Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo. Po nam znanih informacijah naj bi med začetkom naselja Lavrica in koncem naselja Škofljica zgradili ožjo štiripasovnico, ki naj bi vključevala tudi izgradnjo podvoza na mestu

nivojskega križanja na Kočevski cesti. Za izdelavo projektne dokumentacije je bilo na portalu e-naročanja objavljeno javno naročilo: JN005274/2020, z dne 24. 8. 2020. Izdelava projektne dokumentacije rekonstrukcije državnih cest na območju Škofljice z ureditvijo podvoza G2-106 v km 0,261 pod železniško progo ZJN-3: Odprti postopek. Več informacij je dostopnih na Direkciji RS za infrastrukturo.

Zakaj so bile zapornice na progi postavljene pravokotno na potek proge in ne tako, da bi zapirale pot avtomobilom na cesti?

V času izvedbe in montaže signalno-varnostnih naprav je izvajalec za potrebe testiranja delovanja zaporniških pogonov pred dokončno vgradnjo začasno postavil posamezne zaporniške pogone na način, da so se ročice spuščale proti progi, in ne proti cesti. S tako postavitvijo ročice zaporniških pogonov niso segale v profil ceste in s tem ovirale cestnega prometa. Kot vemo, je to pri domačinih in udeležencih v cestnem prometu vzbudilo nemalo začudenja. A le na tak način smo lahko na terenu preverili delovanje novih zaporniških pogonov brez vplivanja na varnost v cestnem prometu.

Zakaj ima postaja Velike Lašče železniški status postajališča, in ne postaje?

Postajališče Velike Lašče ima navedeni status, ker skladno z določili veljave zakonodaje – Prometni pravilnik in Pravilnik o opremljenosti železniških postaj in postajališč – ne izpolnjuje tehničnih pogojev za drugačno poimenovanje.

V času izdelave predinvesticijske zasnove in investicijskega programa je imelo prometno mesto v Velikih Laščah

status nakladališča. V okviru modernizacije kočevske proge je bila zaradi primanjkljaja potenciala v tovornem prometu predvidena ureditev postajališča, torej prometnega mesta na progi, ki je namenjeno vstopanju in izstopanju potnikov.

Samo poimenovanje prometnega mesta v postajališče oz. postajo ne vpliva na frekvenco ustavljanja potniških vlakov.

Zakaj je bil v Velikih Laščah med zadnjo obnovo ukinjen industrijski tir, čeprav je v neposredni bližini v občinskem prostorskem načrtu opredeljena poslovno-stanovanjska cona?

Slepi tir, ki se je nekdanj nahajal na nakladališču Velike Lašče, ni bil nikoli industrijski tir, ampak tir v sestavi javne železniške infrastrukture. V času izdelave predinvesticijske zasnove je bilo ugotovljeno, da Občina Velike Lašče nima gospodarskih projektov, ki bi vplivali na potencial povečanja prevoza tovornih vlakov, zato se ureditev dodatnih tirov oz. prekladalno-nakladalnih površin in objektov ni predvidela.

Zakaj so bili v Občini Velike Lašče ukinjeni dosledno vsi cestni prehodi čez železnico, razen enega samega, čez katerega pa vodi zgolj cesta, ki se slepo konča sredi gozda?

O načinu ureditve posameznega nivojskega prehoda odloči resorni minister z izdajo soglasja na podlagi zapisnika Komisije za nivojske prehode. To je strokovni organ, ki ga skladno z zakonodajo imenuje resorni minister in ga sestavljajo predstavniki upravljavca železniške infrastrukture, ministrstva, pristojnega za promet, ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, varnostnega organa,

upravljavca ceste in lokalne skupnosti, na območju katere se nahaja nivojski prehod. Komisija za nivojske prehode na podlagi ogleda in preučitve dejstev na terenu ter preverbe skladnosti obstoječe ureditve nivojskega prehoda z veljavno zakonodajo izdelava zapisnik, v katerem resornemu ministru predlaga način ureditve nivojskega prehoda.

Za ureditev nivojskih prehodov v Občini Velike Lašče je bila v letu 2005 in 2009 sklicana Komisija za nivojske prehode, pri delu katere je sodeloval predstavnik lokalne skupnosti in upravljavca cest v Občini Velike Lašče. Pristojni minister je na osnovi zaključkov zapisnikov Komisije za nivojske prehode, skladno z veljavno zakonodajo, izdal soglasja o načinu ureditve nivojskih prehodov.

Na osnovi soglasij je bil sklenjen sporazum o medsebojnih obveznostih, ki ga je podpisal župan Občine Velike Lašče. Ta namreč skladno z Zakonom o lokalni samoupravi predstavlja in zastopa občino ter hkrati tudi predstavlja občinski svet.

Zavedati se moramo, da z ukinitvijo posameznega nivojskega prehoda in izgradnjo nadomestnih povezovalnih cest do bližnjega nivojskega prehoda oz. izgradnjo podvoza oz. nadvoza odstranimo nevarno mesto, kjer lahko (večinoma zaradi človeškega faktorja) pride do izrednega dogodka z materialno škodo ali celo s človeškimi poškodbami in žrtvami. Z ukinitvijo vsakega nivojskega prehoda se poveča varnost udeležencev tako v cestnem kot tudi železniškem prometu.

Je projekt obnove dokončno zaključen. Bi bilo možno našo slepo cesto na stroške SŽ (ali direkcije) podaljšati do najbližje obstoječe za vse uporabne ceste?

Slepa cesta, kot jo imenujete, je gozdna cesta oziroma nadaljevanje Rimske ulice iz naselja Velike Lašče, ki vodi preko zavarovanega nivojskega prehoda NPr 19.3 do gozdov na drugi strani železniške proge.

Za podaljšanje oziroma gradnjo povezave med obstoječimi gozdnimi cestami v Občini Velike Lašče ni pristojen upravljavec javne železniške infrastrukture, to je SŽ Infrastruktura, d. o. o, morda lahko več informacij podajo na Direkciji RS za infrastrukturo.

Betonske kinete ob železniških tirih so postale obljudena sprehajalna pot. Kakšna so uradna sprehajalna pravila na teh kinetah?

Govorimo o betonskih kabelskih koritih. To je linijski objekt, ki je namenjen vgradnji kabelskih komunikacijskih tras in energetskih kablov, potrebnih za delovanje signalnovarnostnih, telekomunikacijskih in električnih naprav v okviru železniške proge ter postaj in postajališč.

Naj poudarim, da prosto gibanje in hoja na območju železniške proge nista dovoljena oziroma sta prepovedana in smrtno nevarna! Za kršitelje je predvidena kazen skladno z določili veljavne zakonodaje, ki zagotavlja varnost železniškega prometa. Prečkanje železniške proge je dovoljeno samo na mestih, kjer je to označeno – nivojski prehodi oziroma izvennivojska križanja – podvozi, nadvozi oziroma podhodi, nadhodi.

Območje železniške proge, kamor sodijo tudi betonska kabelska korita, ni prostor za sprehajanje, zato apeliram na vse občane, da ne hodijo po oz. ob železniški progi in se ne izpostavljajo nevarnosti železniškega prometa. Gibanje na železniškem območju je potnikom dovoljeno samo na označenih območjih, dostopnih poteh in znotraj rumenih črt na peronih, vse ostalo je smrtno nevarno in prepovedano.

Vzpostavitev potniškega prometa pomeni tudi priložnost za turiste. Je možno npr. kombinirati prihod z vlakom in nato kolesarjenje do zelene destinacije? Tudi npr. za odhod v službo.

Seveda! Nova potniška povezava po železnici bo zagotovo tudi velika priložnost za turistične izlete v prostem času, saj ima to območje turistom in popotnikom zagotovo marsikaj pokazati in ponuditi. V nadaljnje se bomo tudi mi povezali z različnimi turističnimi ponudniki v vaši regiji v želji po razširitvi ponudbe za naše potnike (turistično, gostinsko... s paketnimi ponudbami).

Tudi možnost potovanja z vlakom, nato pa na železniški postaji naprej s kolesom bo omogočena, saj pospešeno gradimo kolesarnice za železniških postajah in postajališčih, kjer bo v varovani kolesarnici mogoče pustiti kolo

oz. si ga izposoditi. Vsi vlaki, ki vozijo po kočevski progi, imajo na razpolago najmanj deset mest za prevoz koles, za katera smo v želji po sledenju trajnostni mobilnosti že lani znižali ceno prevoza na 1,50 evra.

Kako se oblikuje cena prevoza? Že v začetku se pojavljajo ugibanja med ljudmi, ali bo proga rentabilna?

Družba SŽ-Potniški promet, d. o. o., smo izvajalec obvezne gospodarske javne službe prevoza potnikov v notranjem in čezmejnem regijskem železniškem prometu. Cene so določene v potniški tarifi, ki jo sprejme Ministrstvo za infrastrukturo.

Je v načrtu oprema postaj na uporabniku prijazen način? Npr. ponudba kave ali zajtrka, časopis, drobni artikli?

Potniški promet ni ponudnik teh storitev. Preučujemo pa različne možnosti, kako bi lahko s partnerji oz. izvajalci popestrili ponudbo na postajah in postajališčih.

Kako poteka marketing za uporabo železnice, namenjen mlajši, prihajajoči generaciji?

Našim mladim potnikom je za prevoz v šole oziroma na fakultete na voljo vozovnica IJPP, ki omogoča nakup ugodne mesečne oz. letne vozovnice, veljavne za prevoz tako z vlakom kot tudi z avtobusom. V primeru potovanja mladih v prostem času imamo zanje pripravljeno SŽ kartico ugodnosti za mlade, s katero lahko uveljavljajo 30-odstotni popust. Prav tako o mladim na voljo tudi številni popusti za potovanja v skupinah, potovanja v tujino itd.

Mladi, ki po zaključku šolanja stopajo na pot poklicne kariere, pa lahko izbirajo med polletnimi oz. letnimi vozovnicami, saj v primeru nakupa letne vozovnice plačajo osem mesečnih vozovnic, kar štiri mesece pa potujejo brezplačno. Enaka ponudba velja za vse aktivno prebivalstvo.

Kakšna so pričakovanja za naprej, v katero smer bo šel razvoj?

Živimo v času podnebne oziroma okoljske krize, ko je varovanje okolja in trajnosten način mobilnosti izjemno pomembna in družbeno odgovorna naloga

vsakega posameznika. Želimo postati sodoben evropski železniški operater, ki bo hrbtenica javnega potniškega prometa v Sloveniji. Operater, ki bo s sodobnimi in tehnološko dovršenimi prijemi izboljšal mobilnost in dostopnost javnega potniškega prometa, zmanjšal porabo energije in s tem posledično tudi negativne okoljske obremenitve. Z novimi vlaki, prvih pet dizelomotornih vlakov (DMW 610), ki so že na naših tirih, in dva električna, ki sta tudi že pri nas, od skupno 52 vlakov bomo v potniškem prometu odločno stopili na pot celovite prenove in posodobitve voznega parka. Tako bomo lahko ponudili konkurenčni javni prevoz potnikov po železnici z zagotavljanjem celovite storitve potovanja potnika od doma do končnega cilja z varnim, zanesljivim in udobnim železniškim prevozom. Z razvojem omrežja P&R – Park&Ride ali Parkiraj in se pelji, številnimi kolesarjem prijaznimi in varovanimi parkirnimi mesti na železniških postajah in postajališčih ter souporabo električnih avtomobilov (Car sharing) nameravamo zagotoviti še uspešnejšo prihodnost potniškega prometa Slovenskih železnic.

OPOZORILO:
NOVI VLAKI SO
IZREDNO TIHI, ZATO
OPOZARJAMO, NE
HODITE PO PROGI!
**TO JE PREPOVEDANO
IN SMRTNO NEVARNO!**

V začetku tega leta je **po več kot 50 letih** med Grosupljem in Kočevjem ponovno zapeljal potniški vlak. Da je to velik in pomemben dogodek tako za ribniško-kočevsko območje kot tudi za celotno Slovenijo, dokazuje tudi to, da so nas na prvi vožnji vzdolž kočevske proge pričakale množice navdušenih ljudi. Občanke in občani Grosupljega, Dobropolja, Velikih Lašč, Žlebiča, Ribnice, Kočevja ter okoliških krajev se dobro zavedajo, da bo ponovna vzpostavitev potniškega prometa v veliki meri **razbremenila ceste, povečala prometno varnost** ter tudi časovno **skrajšala njihove poti do Ljubljane**. Že takoj ob ponovnem odprtju proge na Ministrstvu za

infrastrukturo nismo bili zadovoljni z voznim redom vlakov, zato smo z vodstvom Slovenskih železnic in župani vložili velike napore, da smo znotraj obstoječih tehničnih zmožnosti **dosegli izboljšavo voznega reda potniških vlakov na relaciji Ljubljana – Kočevje**. Sklenili smo kompromis na način, da **smo dodali še eno vlakovno kompozicijo** ter uskladili oziroma prilagodili postanke vlakov. Šele nadgradnja železniške postaje Grosuplje, ki bo zaključena konec letošnjega leta, bo omogočila še **dodatne izboljšave na kočevski progi** in sicer pogostejše vožnje ter več vlakov, kar bo potniški promet od Ljubljane do Kočevja naredilo še privlačnejši.

Aleš Mihelič, državni sekretar
Ministrstvo za infrastrukturo

VOZNI RED: LJUBLJANA–KOČEVJE

Vozni red velja od 1. 2. 2021 do 10. 7. 2021

	4471	4473	3235	4475	4491	3213	4477	4493	3219	4481	4483	3223	4495	3223	4485
	2	2	2	2	21	2	2	21	2	2	2		21		2
Ljubljana	04:10	07:51	09:18		12:08	12:21			14:34		16:05	17:22		17:22	
Grosuplje	04:31	08:19	09:45		12:34	12:49			15:02	15:07	16:28	17:48		17:48	17:53
Grosuplje	04:32	08:24		10:34	12:35		12:54	15:05		15:10	16:29		17:53		17:56
Slivnica	04:36	08:28		10:37	12:38		12:57	15:08		15:18			17:56		18:04
Čušperk	04:43	08:35		10:45	12:46		13:05	15:16		15:25			18:04		18:13
Dobropolje	04:51	08:43		10:52	12:53		13:12	15:23		15:31	16:46		18:11		18:19
Velike Lašče	04:57	08:49		10:58	12:59		13:18	15:29		15:39	16:51		18:17		18:27
Ortnek	05:05	08:58		11:06	13:07		13:26	15:37		15:43			18:25		18:31
Žlebič	05:09	09:02		11:10	13:11		13:30	15:41		15:47	17:02		18:29		18:35
Ribnica	05:17	09:06		11:14	13:15		13:34	15:45		15:56	17:07		18:33		18:44
Stara Cerkev	05:25	09:15		11:23	13:24		13:43	15:54		15:59			18:42		18:47
Kočevje	05:29	09:18		11:26	13:27		13:46	15:57			17:18		18:45		

2 - Ne vozi ob sobotah, nedeljah in praznikih-dela prostih dneh v RS.

21 - Vozi ob nedeljah do 20. 6. 2021 ter 8. 2. in 5. 4. 2021; ne vozi 7. 2., 4. 4. in 25. 4. 2021.

VOZNI RED: KOČEVJE–LJUBLJANA

Vozni red velja od 1. 2. 2021 do 10. 7. 2021

	4488	4470	4472	4474	3220	4476	3296	4496	3288	4478	3216	4492	3284	4482	4494	4486
	2	2	2	2	2	2	2	21	3	2	2	21	3	2	21	2
Kočevje	05:05	05:45	06:26	09:35		11:55		13:35		14:05		16:12		16:52	19:08	19:08
Stara Cerkev	05:08			09:38		11:58		13:38		14:08		16:15		16:55	19:11	19:11
Ribnica	05:17	05:56	06:37	09:47		12:07		13:47		14:17		16:24		17:06	19:20	19:20
Žlebič	05:21	06:01	06:42	09:51		12:11		13:51		14:21		16:28		17:10	19:24	19:24
Ortnek	05:25			09:55		12:15		13:55		14:25		16:32		17:14	19:28	19:28
Velike Lašče	05:33	06:12	06:53	10:03		12:23		14:03		14:33		16:40		17:22	19:36	19:36
Dobropolje	05:39	06:18	06:59	10:09		12:29		14:09		14:39		16:46		17:28	19:42	19:42
Čušperk	05:46			10:15		12:35		14:15		14:45		16:52		17:35	19:49	19:49
Slivnica	05:53			10:23		12:43		14:23		14:53		17:00		17:42	19:56	19:56
Grosuplje	05:56	06:34	07:15	10:26		12:46		14:26		14:56		17:03		17:45	19:59	19:59
Grosuplje	05:57	06:35	07:16		10:30		13:33		14:30		15:47		17:07		20:00	20:00
Ljubljana	06:24	06:57	07:43		10:55		13:59		14:57		16:20		17:36		20:26	20:26

2 - Ne vozi ob sobotah, nedeljah in praznikih-dela prostih dneh v RS. 3 - Vozi ob sobotah, nedeljah in praznikih-dela prostih dneh v RS.

21 - Vozi ob nedeljah do 20. 6. 2021 ter 8. 2. in 5. 4. 2021; ne vozi 7. 2., 4. 4. in 25. 4. 2021.

ALI VESTE, DA JE BILA PRVA LOPATA PRI GRADNJI KOČEVSKÉ ŽELEZNICE ZASAJENA V VELIKIH LAŠČAH, IN NE V KOČEVJU?

Barbara Pečnik

»[...] kaj je po
koledarju prej:
22. maj ali 30. maj?«

To vprašanje so Laščani postavili časopisju, ki je kot začetek gradnje kočevske železnice navajalo datum 30. maj oziroma 1. junij 1892. 30. maja so pričeli z delom v Kočevju za železniško postajo. Vendar pa je bila prva lopata zasajena, kot piše Karol Rustja, že nekoliko prej, 22. maja, in to ravno v Velikih Laščah. Takrat je bilo tam zelo slovesno. Pričetek gradnje je spremljajo petje in praznično pokanje topičev. Župnik je delavcem blagoslovil orodje, okrajni sodnik Danijel Šufraj pa je slovesno otvoril delo. Obrtniku Leopoldu Tratniku – pasarju in kasnejšemu hotelirju v Ljubljani so dali na lopato izdelati napis: »Lopata, s katero je dne 22. maja 1892 v Velikih Laščah otvoril g. c. kr. okrožni sodnik Danijel iz Velikih Lašč graditev Dolenjskih železnic.«

Po prvotnih načrtih naj bi bila kočevska proga zgrajena že do konca leta 1892, vendar jim je to preprečila huda zima 1891/1892. Prvi vlak je iz Ljubljane v Kočevje pripeljal 24. julija 1893. Konec avgusta so sledili komisijski pregledi in 27. septembra 1893 slavnostno odprtje proge.

Kako slavnostno je bilo ob prihodu vlaka v Velikih Laščah?

23. septembra 1893 je dopisnik Slovenca iz Velikih Lašč pisal, da se na njihovem kolodvoru delajo priprave in pletejo venci. O prihodu slavnostnega vlaka v Lašče pa zasledimo par vrstic le 28. septembra v Slovenskem narodu.

Otvoritvena vožnja se je sijajno izvršila, vendar pa je malo manjkalo, da do nje sploh ne bi prišlo oziroma bi bila preložena. Med Velikimi Laščami in Ortnekom se je le malo pred tem odtrgal kos zemlje in zasul

železniški tir. Delavci so morali delati tudi 26. 9. med dežjem in ponoči, da je bilo zjutraj vse nared za prihod slavnostnega hlapona.

Redni promet je stekel takoj naslednji dan, 28. septembra.

»[...]Tu zbrano je bilo na jako bogato okrašenem kolodvoru posebno veliko občinstva: občinski zastop, uradništvo, šolska mladina z zastavo itd., pozdravil je ministra v lepem nagovoru g. župan Hočevnar. Sedaj vozi železnica zopet navzgor do Retij, kjer se je rodil Fran Levstik, od tu pa navzdol skozi hladni gozd v – 'peklo'. Tako imenuje se namreč navadno Ortnek rectius Ertnik, kjer je zopet mala postaja tik Koslerjeve grajščine [...]«.

Vozni red železnice Ljubljana j. k. — Kočevje

O. 2211/2311			O. 2213/2313			O. 2215/2315			Postaje	O. 2312/2212			O. 2314/2214			O. 2316/2216		
1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.		1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.
625	1200	610							iz Ljubljane j. k. . . v	810	101	846						
6 ⁶	1211	621							Ljubljane Dol. žel.	800	1251	836						
648	1223	633							Lavrice p.	748	1239	824						
655	1231	640							Škofljice	741	1232	817						
708	1244	653							Šmarja — Sapa . . .	728	1218	804						
718	1253	702							Grosuplja	719	1209	755						
734	109	714							Predola p.	702	1153	738						
743	118	728							Čušperk	653	1144	729						
802	137	747							Dobrépolja	638	1129	713						
814	149	759							Velikih Lašč	622	1113	657						
831	206	816							Ortneka	605	1056	640						
848	223	833							Ribnice	548	1039	623						
915	250	900							Stare Cerkve p. . . .	521	1012	556						
923	258	908							v Kočevje . . . . . iz	512	1003	547						

Pojasnilo znamenj. p. Postajališče. — O. Osební vlak. -- Nočna doba od 6. ure zvečer do 5. ure 59 minut zjutraj označena je z navpičnimi črtami. (600f — 559f).

Slovenski narod,
22. september 1893, št. 218.

Viri: Tadej Brate, Ivan Kordiš, 100 let kočevske železnice: 1893–1993, Pokrajinski muzej Kočevje, Kočevje 1993. Karol Rustja, Dolenjske proge, železniški muzej, Ljubljana 1994. Dnevno časopisje – Slovenski narod, Slovenec
*Karol Rustja, Dolenjske proge, Ljubljana 1994, str. 22.

DEDIŠČINA KOT NAVDIH ZA DELO

Dragica Heric / foto: arhiv Metke Starič

**METKA STARIČ,
VODJA PROJEKTOV
ZAVODA PARNAS**

Metko Starič srečujemo v gozdovih, na travnikih, na domačijah, v družbi krajanov ter občanov in povsod pušča sledi. Lepote narave, edinstveno floro in favno predstavlja na fotografijah in v pisani besedi v brošurah, na razstavah, na spletnih straneh in v drugih medijih. Postavljene so učne poti, označbe kulturne in naravne dediščine, ohranila se je nesnovna kulturna dediščina. Pred dvajsetimi leti je začela s knjigoveško delavnico, sledili so krožki in delavnice kot izdelava miniaturne knjige, obisk suhorobarja, po geološki poti, kulinarčni sprehodi itd. V okviru zavoda Parnas so se v občini in širše izvajali številni projekti in še vedno se izvajajo, tudi v teh kriznih časih. Vodi jih Metka Starič, po izobrazbi učiteljica, ki danes poleg sebi najdražje ciljne skupine z otroki sodeluje in dela z več različnimi ciljnimi skupinami.

Kateri je aktualni projekt?

Zadnji, ptičkov lov na zaklad v času Festivala božičnega kruha.

Kaj je Ptičkov lov na zaklad?

Gre za 10 km dolgo pot, ki poteka v glavnem po obstoječih stezah, kolovozih in pločnikih okrog Velikih Lašč, lahko pa jo zaključimo že po petem ali sedmem kilometru ter nadaljujemo drugič. Začetek in konec sta vedno pri gostišču Tenis Cereja, kjer male pohodnike pričaka skrinja zakladov. Pot je zasnovala Stanka Hren, s katero tokrat sodelujeva preko LAS projekta

ZID, kjer se je aktivirala kot prostovoljka iz vrst ponudnikov. Ptičkov pohod je namenjen družinam in odraslim, ki imajo radi daljše sprehode in ki se ne ustrašijo blata ter snega. Odziv je odličen.

Po poti nas vodi ptiček z božičnega kruha. Na telefon si naložimo brezplačno aplikacijo Mišja dolina 2GO, ki deluje na androidih, v kratkem pa bo na voljo tudi za operacijski sistem IOS. Zemljevid nam kaže, kje na poti se nahajamo, ob vprašanih, slikah, zvokih na postajah odkrivamo bogato dediščino Lašč, še posebej vodnih zakladov – izvirov, ponorov, podzemnih jam, mokrišč idr. in z njimi povezanih bitij in zgodb. Da se počutimo varneje, je pot delno označena tudi na terenu. Ker sem po duši še vedno malo učiteljice in računalničarke, dediščina Lašč pa je čisto premalo poznana, sem se lotila preverjanja nove tehnološke igrčke, ki smo jo pridobili preko projekta Mala barja – Marja. S Stanko sva se pri pripravi poti odlično ujeli.

Se bo aplikacija Mišja dolina 2GO še razvijala?

V aplikaciji lahko pripravimo številne poti, vključimo besedila, slike, filme, zvoke in druge elemente virtualne resničnosti. Imela sem srečo, da sem lahko sodelovala z Urško Hren iz zavoda Krpanove novice, ki je s tehnologijo odraščala in do potankosti razižče prav vsako podrobnost, ki jo okolje Nexto ponuja. V aplikaciji je razdelala Kolesarsko pot modrega bleščavca, ki vodi po Mišji dolini in se začne in konča na Trubarjevi domačiji. Aplikacija na igriv način razčleni delovanje mokrišč v območju Natura 2000 in izpostavi pomen Mišje doline za človeka. Mišja dolina namreč ni neokrnjena narava, za ohranitev ogroženih habitatov je ključno ustrezno gospodarjenje s temi območji, kar je tudi rdeča nit naših sporočil.

Kako daleč je projekt Mala barja – Marja na območju Mišje doline? Kaj se bo izvajalo letos?

Projekt se z letošnjim letom izteka, zato je pred nami zelo delovno leto – v prenovljenem kozolcu na Trubarjevi domačiji občina ureja sodobni turistični informacijski center, ki bo deloval tudi kot informacijska točka za interpretacijo Mišje doline. Zato vsi težko čakamo na re-balans proračuna, da občina lahko prične najprej z zunanjo in nato še notranjo prenovno, del katere bo financiran in izveden iz projekta Marja na podlagi že izdelanega načrta interpretacije ter pridobljenih vsebin. Sveže rešitve bodo skupaj s sodobno interpretacijo zagotovo dosegle

širši prostor. Ko bo vodilni partner Zavor RS za varstvo narave uredil vse formalnosti glede izobraževalne poti, bomo lahko skupaj pričeli z opremljanjem tematske poti ob Rašici, umestili že izdelane objekte in pot uredili za obisk.

Sicer pa vodilni partner s svojimi izvajalci nadaljuje z odstranjevanjem zarasti v Marinčkah, na Rašici in pod Podlogom. Vključeni smo v proces nadzora pri izvedbi del. Na posekanih površinah v Kneju sledi dodatno mulčenje, saj je proces vzpostavljanja mokrotnih travnikov dolgotrajen. Sredstev za urejanje odvodnjavanja v projektu Marja ni, morda pa bi usklajena pobuda lastnikov parcel na Občino Velike Lašče lahko pospešila reševanje te problematike. Skupaj z vodilnim partnerjem in kmetijsko svetovalno službo iščemo rešitve za zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja na teh površinah. Za dosego trajnosti bo

seveda treba vzpostavljene površine vsaj enkrat letno kositi, sicer se bodo ponovno zarasle. Opazamo, da se interesi in pričakovanja lastnikov zemljišč ter interesi kmetov, ki s površinami ustrezno gospodarijo, večkrat razhajajo.

Čeprav se marsikateri travnik zarašča v gozd, njive so že davno postale travnik, je vseeno kmetijstvo tisto, ki poleg pridelave hrane ohranja tudi krajino. Torej je upravičeno vprašanje, kaj bodo od tovrstnih naravovarstvenih projektov imeli lastniki kmetijskih zemljišč oziroma kmetje.

Na vsako stvar lahko gledamo z dveh strani – kot na oviro ali našo prednost.

V Mišji dolini so zelo omejeni pogoji za gospodarjenje z zemljo, a hkrati s pravilnimi pristopi ohranjamo na svetovni ravni ogrožene življenjske prostore, za kar so predvidena finančna nadomestila. Ko to prednost prepoznamo za svojo resnico, se bo našla tudi pot. Pomembno je, da se kmet pravilno organizira, in v Sloveniji obstajajo podporne institucije, ki mu lahko na tej poti pomagajo. Pri vključevanju v kmetijsko-okoljske ukrepe, kjer za ustrezno gospodarjenje s svojimi zemljišči lahko pridobijo finančna nadomestila, kmetom na lokalni ravni svetuje in pomaga kmetijska svetovalna služba. Peter Indihar je v okviru projekta Marja že uspel aktivirati kar nekaj kmetov, da so se zavezali za upoštevanje strožjih ukrepov. Kmetje se lahko vedno z vprašanji obrnejo na Zavod Parnas, kjer jim

preko informacijske točke pomagamo do ustreznih sogovornikov oz. svetujemo pri vzpostavljanju programov, ki bi jih lahko pričeli izvajati na svojih kmetijah.

Preko projekta Mala barja – Marja se letos prvič vzpostavlja tudi pogodbeno varstvo. Zanimivo je prav za manjše kmetije, saj bodo nadomestila dosegljiva tudi za posamezni pravilno obdelan mokrotni travnik na območju Natura 2000 Mišja dolina, za kar ima vodilni partner v projektu zagotovljena sredstva. Glede na to, da smo tik pred subvencijsko kampanjo, je pravi čas, da kmetje preverijo, na katerih njihovih površinah v Mišji dolini je to možno, in se aktivirajo. Na novo preorani mokrotni travniki v Mišji dolini so zamujena priložnost, saj bi kmet le z eno pravilno košnjo

na tistem travniku letno pridobil bistveno več sredstev, kot bo vredna pridelana silazna koruza na nastali njivi.

Velik potencial za kmete vidim tudi v tem, da si na svojih kmetijah uredijo prostore in pogoje za predelavo mesa in mleka ter se vključijo v tržne verige. Odlični izdelki iz lokalne samooskrbe, ki jih zdaj pripravljajo zase, so lahko zlasti za mlade kmete tudi poslovna priložnost. Nenazadnje je letos Slovenija postala evropska kulinarčna destinacija. Moje izkušnje s kulinarčnih sprehodov so odlične. Za degustacijo lokalne hrane so ljudje od drugod pripravljeni plačati več in številni bi izdelke kupili tudi za domov.

»Na vsako stvar lahko gledamo z dveh strani – kot na oviro ali našo prednost.«

Parnas je s svojimi prostovoljci že veliko naredil za razvoj turizma v kraju.

Brez podpore družine, prijateljev in znancev, ki predstavljajo zdravo jedro Parnasa, tega seveda ne bi zmogla. Skoraj desetletje uspešno upravljamo z Geološko potjo v Kobilji curek, čistili smo zarast na rimskem zidu v Kobiljem curku ter se zavezali, da bomo kot deležnik konzorcija Claustra zanj tudi vnaprej skrbeli. Tudi akcije promocije priprave poprtnika kot nesovne kulturne dediščine brez številnih prostovoljcev po vsej Sloveniji in na Hrvaškem ne bi bile tako odmevne. Prostovoljecem je pomemben občutek, da so del zgodbe, postanejo varuhi dediščine in vseč jim je, da lahko prispevajo nekaj dobre-

ga, koristnega tudi za druge. Tudi sama zato sodelujem kot prostovoljka v več društvih. Čeprav za opravljeno delo ljudje niso plačani

v denarju, pa je dober občutek včasih vreden več kot plačilo. Prostovoljsko delo preko projektov lahko predstavlja tudi del prihodkov za nevladne organizacije. Tudi v projektu Mala barja – Marja so npr. številni prostovoljci PGD Karloviča odstranjevali invazivne rastline v Mišji dolini in s prostovoljskim delom tako sami pridobili lep del sredstev za novi gasilski avto. Tega seveda niso počeli zaradi nekkih metuljčkov in rožic, pa vendar vsa dolina zdaj ve, zakaj in kako je treba zatirati invazivno rozgo po logovih.

Obiskovalce vabite v Velike Lašče s kratkimi filmčki Gremo v Lašče?

Ja, lani sta nastala dva kratka promocijska filma, pravzaprav so trije. Preko projekta ZID smo vse leto aktivirali turistične ponudnike, da se povežejo v mrežo ob tematskih poteh. Potreben je bil le še korak, da skupaj s ponudniki posnamemo še skupni promocijski film. Aktivirali smo obstoječe in nekaj novih prostovoljcev, pri stroških snemanja in montaže (Different Angles Tadej Bavdek, s. p.) pa nas je na razpisu za društva podprla Občina Velike Lašče. Ker so nam odobrili oba prijavljena filma, smo posneli dva. Tadej pravi, da je prvi bolj moj, drugi pa bolj njegov. Se strinjam, čeprav sem na

oba enako ponosna. Za piko na i smo konec leta s Tadejem, Tanjo in Stanko brez vseh finančnih nadomestil posneli še simpatično videopovabilo na Ptičkov lov na zaklad. Lepo je delati, če imaš okrog sebe take ljudi.

Kako nastajajo ti filmčki?

S Tadejem se najprej slišiva: »Ti, Tadej, imam eno idejo, a bi se to kaj dalo ...«, potem moram spraviti zamisli na papir. Grobi scenarij Tadej prečisti in običajno skrajša, pripravi končno različico in predvidi snemalne dni. Mlade igralce in statiste pomagata aktivirati Tine in Tanja preko Mladega Parnasa, kakšen nov pa se kar pojavi, ob pravem času na pravem

mestu. Starejši so bili tokrat kar prostovoljci iz vrst ponudnikov v projektu, obenem smo preverili še sodelujoče ponudnike in dostopnost njihovih lokacij za starejše in invalide. Potem obiščeva in izbereva primerne lokacije za snemanja, preverimo svetlobo, vreme, se sestajamo z vpletenimi. Tadej določi dress code oz. stil oblačenja. Sledi končni scenarij, sama se pozabavam z organizacijo, obveščanjem, s prevozi, z rekviziti, s prehrano, in končno časovnico glede na vreme in zasedenost prostovoljcev in ekipe. Na snemanju je šef Tadej, vzdušje je vedno odlično – mirno, delavno, zabavno, tudi adrenalinsko. Tadej ve, kaj želi, ima nekaj v sebi, da mu kar vsi zaupamo. Sledi malica, pa nova lokacija, novi statisti in tako naprej do večera. Za dvominutni promocijski film običajno porabimo dva snemalna dneva do tri snemalne dneve. Sledi montaža in v parih dneh je film že pri meni, da lahko dodam še kakšno pripombo, a jih ponavadi ni veliko, saj Tadej res obvlada, tudi glasba, ki jo izbere, je prava. Ko smo pred leti v Parnasu snemali še z Rokom Borštnikom, ki je še en vrhunski mojster kamere in montaže, me je pod film podpisal kot producentko – ja, točno ta vloga mi ustreza pri filmu.

Imate še veliko idej za nove videofilme?

Nekaj res že načrtujemo za naslednji LAS projekt. Prizadevamo si, da so naši filmi kar najbolj sporočilni, tudi ko preko njih

izobražujemo, se vedno trudimo napraviti prijazen izdelek, ki se človeka dotakne. Tistim, ki bi radi razumeli Mišjo dolino, priporočam ogled filma Življenje z Mišjo dolino v izvedbi Tadeja Bavdka in z dodanimi posnetki živali Marjana Artnaka, ki smo ga pripravili tudi v angleški različici. Adl pa mi večkrat pove, da je zanj najbolj sporočilen Priprava poprtnikov Roka Borštnika, najboljša pa Majdina zaključna izjava, zakaj peče poprtnik. Bo že nekaj na tem, saj je film po prenosu materialnih avtorskih pravic na Ministrstvo za kulturo z razstavo Slovenskega etnografskega muzeja objadral že skoraj ves svet.

Poleg naravnih in kulturnih znamenitosti ste v Parnasu raziskovali bogati floro in favno. Kaj je rdeči seznam Mišje doline?

Gre za seznam najbolj ogroženih rastlinskih ali živalskih vrst. Z Brankom Dolinarjem smo pred dobrimi desetimi leti v Mišji dolini popisovali zavarovane rastline in rastline z rdečega seznama, mednje

sodijo tudi divje orhideje in mesojede rastline, v Mišji dolini jih imamo veliko. Rdeči seznam Mišje doline je tudi prvi igrani film, ki smo ga posneli v sodelovanju z Rokom Borštnikom in govori prav o tem, ali so mesojede rastline v nevarnosti. V Mišji dolini so kmetje od nekdaj znali gospodariti z mokrišči in ohranili to, kar so marsikje drugje uničili, pozidali, zasuli ali preorali. Kmetijstvo in varstvo okolja bosta morala poiskati skupni jezik, drugače nam bo hitro zmanjkalo hrane ali pa pitne vode.

Točno tam, kjer v filmu Sara in Jernej najdeteta rosike, je desetletje kasneje stekla naravovarstvena akcija obnove nizkega barja in umeščanja lesenih pragov. Ponosna sem, da so nas na Zavodu RS za varstvo narave prepoznali kot resnega partnerja za območje Mišje doline in nas povabili k sodelovanju v štiriletnem kohezijskem projektu. S tem končno evropska sredstva pritekajo tudi v naše okolje in vsaj nekaterim našim mladim sodelavcem lahko zagotovim dostojno plačilo. In izplen? Že v prvem letu na nizkem barju pod Logarji opažamo močno povečano število mesojedk.

Kraj so ljudje in tudi te ste predstavljali s številnimi kratkimi filmi z naslovom Življenje ustvarja zgodbo, ki so prav posebni tako po vsebini kot v sami izvedbi z igranjem igralcev. Koliko filmčkov ste posneli in kje si jih je mogoče ogledati?

Gre za kratke filme, kjer so mladi ljudsko pripovedno izročilo lahko oblikovali, kot ga vidijo sami. Trije filmi govorijo o neverjetnih zgodbah, ki nam jih je povedala Vera Gorjup iz Roba – Listki, O mizici in Cuprence z Osolnika. Delno govorjena, delno zaigrana zgodba je v vseh treh filmih podprta z avtorsko glasbo odličnega glasbenega ustvarjalca Nejca Podobnika, ki se nam je v projektu Življenje ustvarja zgodbe prvič pridružil kot prostovoljec, zdaj pa skupaj z bratom Blažem že ustvarjata nove vsebine, saj je njuno društvo Čonce partner v LAS projektu ZID. Za četrto zgodbo smo se podali na Gradež, kjer imajo nekaj odličnih pripovedovalcev starih zgodb – najboljša je iz njih zvabila Sanja Zgonec in pripravila ožji izbor. Snemanje je potekalo v kombinaciji več kamer, zvoka, fotografije, moderatorja in je bilo vzoren primer medgeneracijskega

sodelovanja. Peto zgodbo smo si zamislili kot zgodbo kulinarčne dediščine, ki so jo dekleta Sabina, Živa in Urška prepletla v kulinarčnih poslasticah za strokovno komisijo v sestavi dveh vrhunskih gostincev, kot si jo je zamislil Jure: Margareta Damjanič in Luka Jezeršek. Preko te prostovoljske vloge je v Parnasovo zgodbo vstopila Urška, se ustrezno organizirala in s svojo ekipo zdaj postavlja interpretacijo za bodočo informacijsko točko in pot na Rašici kot sodelavka v evropskem projektu Mala barja – Marja. Povsem njeni pa sta tudi FB in IG Mišja dolina. Večino naših filmov lahko najdete na kanalu Youtube, povezave so tudi na Parnasovi spletni strani.

Vse, kar delate in delaš, je povezano s kulturno dediščino, ki jo ti vidiš na vsakem koraku. So prebivalci v našem kraju ozaveščeni o pomenu kulturne dediščine?

Upam si trditi, da v marsikateri naši družini dediščino tudi v resnici živimo. Pa naj gre za način sezonskega prehranjevanja, družinske odnose, tradicionalne družinske vrednote, navezanost na ta košček sveta. Imamo jo v imenu celotnega LAS območja – Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe, tudi občinski slogan zibelka slovenske kulture ni bil izbran slučajno.

Kaj storiš, če nekdo zazna določeno kulturno dediščino in jo želi ohraniti ali ji dati pomen, na primer star skoraj porušen kozolec? Kako mu lahko pri tem pomagaš?

Kako mu lahko pomagam? Verjetno s pogovorom, da prepoznam njegove načrte, želje, situacijo, finančne možnosti za obnovo. Preverila bi, ali je njegov ko-

zolec evidentiran v Registru nepremične dediščine, o njegovem primeru lahko seznanim inštitucije ali ga z njimi povežem. Morda bi z ostanki kozolca lahko obogatil svoje bivalne prostore, jih predelal v kak unikaten kos pohištva. Lahko ga povežem s Srečkom, ki v Krvavi Peči iz lesa starih kozolcev izdeluje čudovite spominke, v katere ujame spomin na line s kozolcev in staremu lesu vdahne novo življenje. »Pa ne da ga kopira, ampak da kapira,« bi rekla Lili Mahne.

Slogan Parnasa je Dediščina kot navdih ..., torej dediščina za tukaj in zdaj. V naši dediščini, zgodbah, šegah, tradicionalnih veščinah in znanju lahko najdemo oprimek, ki nam obogati ta trenutek, razveseli naše bližnje, navdihuje, morda celo predstavlja poslovno priložnost.

Razvoj gre svojo pot in vse stavbne dediščine ne moremo ohraniti, tudi kozolci so svojo funkcijo izgubili. Zavzemam pa se, da ohranimo in podpremo izredne primerke, npr. Zadnikov kozolec v Mišji dolini, ki je z letnico 1772 najstarejši datiran kozolec v Sloveniji in bo kmalu potreboval novo streho, ali pa Kasteličev kozolec pod Kukmako, ki so ga s prestavitvijo uspešno rešili propada, zdaj pa v njem razvijajo inovativne oblike turizma – od spanja na senu, interpretacije pridelave žit do pogostitev pod njim, morda kdaj ustvarijo celo delovno mesto.

Ali je pri tvojem delu, pa naj bodo to peka poprtnika, sprehod po travniku v Mišji dolini ali delavnica izdelave bukvice mogoče ločiti, kaj je tvoja služba in kaj hobi?

Ja, tudi služba je lahko moj hobi. In obratno. Pomembno mi je, da se lahko o tem odločam sama.

mestna
knjižnica
ljubljana

KNJIŽNICE SMO POMEMBNE ZARADI VSEH LJUDI, KI IMAMO RADI ZGODBE.

Izbor novosti:

Viri: miszalozba.com, felix.si, primus.si, emka.si, zalozba.kmeckiglas.com, zalozbavida.si.

Mladinski oddelek Resničnost
Ostow, Micol: Riverdale.
Poberi se iz mesta
Učila International, 2020

Pripoved, podana s številnih zornih kotov, postavljena v svet Riverdala, je izvirna zgodba, ki ni prikazana v nadaljevanki! Archieju sodijo za umor. Betty, Veronica in Jughead vedo, da je Archieju zločin podtaknil Hiram Lodge, vendar proti njemu govori kopica dokazov. Zato se družina domisli še zadnjega načrta, da bi dokazala Archiejevo nedolžnost. Spet morajo na kraj umora. Znova morajo k jezeru Shadow. Globoko v gozdu v družinski koči Lodgeevih jim nevarnost preti za vsakim vogalom. Bo četverica našla dokaz, ki ga potrebuje, da bi oprala Archiejevo ime? In še pomembnejše, se bodo v Riverdale vsi vrnilo živi?

Mladinski oddelek Slikanice
Praprotnik-Zupancič,
Lilijana: Živalski koledar
= **Shi'er Shengxiao**
Miš, 2020

Ste se že kdaj vprašali, zakaj na Kitajskem vsako leto posvetijo eni od živali? Zakaj je teh živali samo dvanajst? Zakaj so med temi živalmi ravno podgana, bivol, tiger, zajec, zmaj, kača, konj, koza, opica, petelin, pes in prašič? In zakaj med njimi ni mačke? V tej pripovedki, prirejeni po starodavni kitajski legendi, boste našli odgovore na vsa ta vprašanja. Mogoče pa se vam odgovori v njej sploh ne zdijo pravi in bi si raje izmislili svoje? Dobrodošli! Knjiga je napisana v dveh jezikih, slovenščini in kitajščini. In ker velja, kolikor jezikov znaš, toliko veljaš, se lahko ob prebiranju pripovedke še mimogrede naučite nekaj kitajskih pismenk. Več se jih boste naučili, lažje boste na notranji strani naslovnice poiskali, h kateri živali spada kakšna beseda ali številka. Knjiga je izšla v sodelovanju s Konfucijevim inštitutom Ljubljana.

Mladinski oddelek
Psihologija – za mladino
Hove, Niels van:
Moj močni um (zgodba o razvijanju notranje moči)
Primus, 2020

V knjigi je opisana zgodba Kaje, športne in vesele deklice, ki svoj um uporablja, da vsakodnevne izzive rešuje s pozitivno naravnostjo. Znajde se v različnih situacijah. Med njimi so jutranja priprava na dan, telovadba, predstavitev pred celotnim razredom in igranje košarke. Zato v svojem življenju uporablja različne tehnike, kot so postavitev cilja, pozitivno mišljenje, sprejetje poraza kot priložnosti za učenje, vizualizacija problema, dihalne vaje in občutenje hvaležnosti. Namen knjige je otroke in starše seznaniti s konceptom moči uma in odprtega pozitivnega pogovora o težavah. Kaja svoje težave rešuje s pozitivnim odnosom in bo otrokom, starim od pet do osem let, pomagala, da to storijo tudi sami.

In spet je tisti mesec, ko knjižničarji malce pogledamo nazaj. Pogledamo, kako nam je šlo v preteklosti. Žal je že tako, da ko danes pogledamo v lansko leto, na eno oko rahlo zamižimo. Saj vemo, zakaj: KORONA. Pošteno nam je premešala karte. In glej ga zlomka – na seznamu v naši knjižnici najbolj iskanih knjig preteklega leta so sami slovenski avtorji:

- Golob, Tadej: **Dolina rož**
- Simoniti, Veronika: **Ivana pred morjem**
- Pirjevec, Jože: **Partizani**
- Bagola, Aljoša: **Kako izgoreti – in vzeti življenje v svoje roke**
- Žakelj, Bronja: **Belo se pere na devetdeset**
- Šumer, Anita: **Drožomanija – knjiga o peki kruha in peciva z drožmi**
- Možina, Jože: **Slovenski razkol – okupacija, revolucija in začetki protirevolucionarnega upora**
- Makarovič, Svetlana: **Luciferka**
- Kesar, Kamenko: **Žena ima vedno prav**
- Pogorevc, Petra: **Rac (biografski roman o življenju Radka Poliča)**

Odrasli oddelek Družbeni romani
Imai Messina, Laura:
Telefon v vetru
Vida, 2020

Na vetrovnem griču Ocuči na Japonskem je vrt s pogledom na morje, kjer stoji zapuščena telefonska govornica. Ljudje že leta potujejo tja, da bi spregovorili v slušalko in prenesli svoja sporočila ljubljencem, ki so jih izgubili. Ko Yui v cunamiju izgubi mater in hčer, se ji podre svet. Nekega dne sliši za ta poseben kraj, kjer stoji telefonska govornica s črnim telefonom z okroglo številčnico. Odloči se, da bo tudi sama odšla na pot. Na svojem popotovanju spozna Takeshija, nesrečnega vdovca, čigar lastna hči je po izgubi matere nehala govoriti. Bo Yui uspelo ponovno najti samo sebe? Se bo lahko sprijaznila z dogodki, ki so se zgodili, in znova zaživela? Bo sploh lahko še kdaj srečna?

Odrasli oddelek Spomini
Fitzpatrick, Noel:
Prisluhnil sem živalim – kako sem postal superveterinar
Mladinska knjiga, 2020

Knjiga znanega in nadvse priljubljenega angleškega veterinarja, profesorja Noela Fitzpatricka, zvezdnika s televizijskih zaslonov in oddaje Superveterinar. Prisluhnil sem živalim so spomini sočutnega veterinarja, ki je odraščal na družinski kmetiji na Irskem ter bil vsak dan v stiku z domačimi živalmi in zemljo, njegov ljubljeni ovčarski pes Pirat pa mu je bil v uteho pred nasilneži, ki so ga v šoli zbadali. Prav ta vez s Piratom in usodna noč, ko je v obupu reševal življenje pravkar rojenega jagnjeta, sta ga navdihnili, da vstopi v svet veterinarske znanosti in postane superveterinar. V spominih Noel pripoveduje o tem svojem pogosto presenetljivem potovanju, potem ko je na podeželju Irske za seboj pustil prakso veterinarja in v Surreyju odprl enega najsodobnejših veterinarskih centrov.

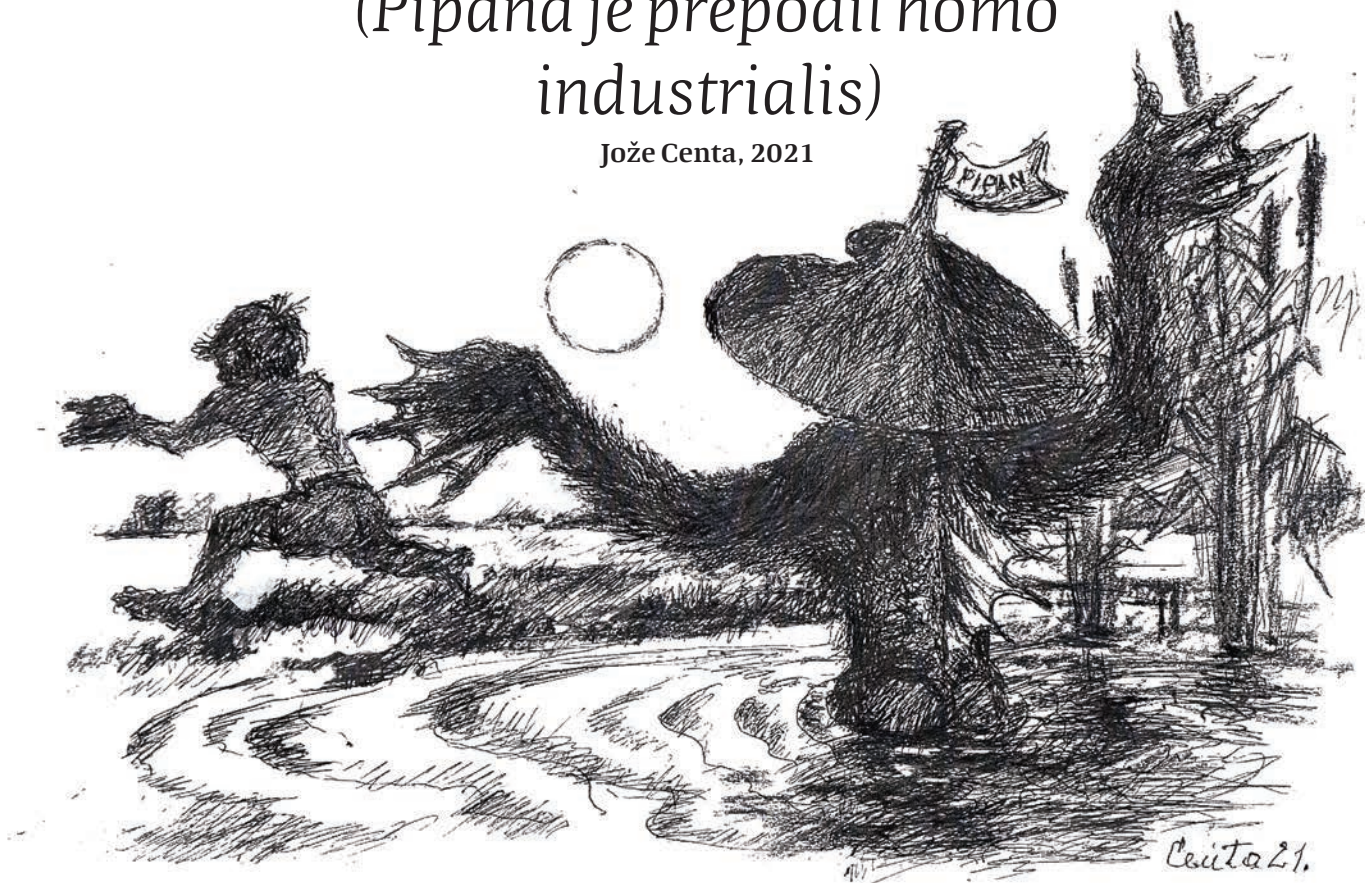
Odrasli oddelek Živinoreja.
Veterina
Ježek, Jožica; Starič, Jože (1974):
Bolezni goveda in drobnice – priročnik za rejce in učbenik za študente kmetijskih ved
Kmečki glas, 2020

Knjiga obravnava najpomembnejše bolezni goveda in drobnice: presnovne bolezni, bolezni prebavil, infekcijske bolezni, bolezni parkljev, zajedavske bolezni, zastrupitve. Posebna pozornost je namenjena zdravstvenemu varstvu novorojenih prežvekovalcev, saj so mlade živali za rejca naložba za prihodnost. Spoznamo biovarnostne ukrepe, s katerimi preprečujemo vnos nalezljivih bolezni v rejo. Vselej so navedeni tudi ukrepi za preprečevanje, saj je boleznim veliko bolje preprečiti kot zdraviti. Knjiga bo v pomoč vsem rejcem in študentom kmetijskih ved. Avtorja: dr. Jožica Ježek in dr. Jože Starič sta predavatelja na ljubljanski in mariborski fakulteti.

POTOČKI ŠE VEDNO POJO SVOJE STOLETNE VIŽE

(Pipana je prepodil homo
industrialis)

Jože Centa, 2021

Ni kaj; naš France iz Vrbe je bil velikan slovenske poezije. Visoko izobražen svetovljan je gledal našo žogico Zemljo iz veselja že veliko prej, preden se je tudi sam odpravil tja. Njegove teleskopske oči so imele moč epskega videvanja, zato mu ne gre zameriti, da je v baladi Povodni mož priplaval kar iz »bele Turčije, kjer v Donavo Sava se bistra izlije.« Povedano po domače – prav od Belega grada. S to krajevno umestitvijo je pesem izgubila nekaj romantike, pridobila pa je na bodoči realnosti, ki se je pesniku vizionarju že nakazovala ... Morda prav zato ni videl domovanja povodnega moža v domačih Zelencih, čarobnih izviriš Save Dolinke, oddaljenih od njegove Vrbe le za dober streljaj iz muškete. Naš domači povodni mož bi bil verjetno čisto drugačen in Uršika ga ne

bi niti pogledala. Temu postavnemu korenjaku pa se sploh ni mogla odreči in »plesala sta, kot bi ju nosil vihar,« potem pa »v valove šumeče planila« ... Od tistega časa »Uršike videl nobeden ni več.« To je bila očitna kazen. »Zakaj pa se je branila kranjskih korenjakov?« je najbrž pomislil doktor fig.

No, v našem koncu se kaj takega ne bi moglo urajmati, ker v teh potočkih ni valov, in v katerega koli bi planila, bi imela le blatna nosova. Res pa je, da smo mi imeli toliko studenčkov, kolikor je dolinic. Še iz krtove luknje je po dežju nekaj pričurljalo. Upam le, da je še tako in da ta mala pravljica deželica še ni zasuta s plastičnimi odpadki in da se je tudi beton še ni dotaknil.

Ti naši potočki nimajo veličastnih imen, kot je na primer Donava.

Za mnoge se ne ve, od kod prižuborijo, kje je njihov izvir. Kar naenkrat je tam v kotličku Debeljakove strmine pod staro jelšo vsa podrast zelena; tudi v največji suši. To čudo si laže ogledaš, če si ne sezuješ škarpov, saj bi bos verjetno še sam postal del te pravljice, ker bi ti pognale korenine.

Začelo se je s temnozelenim mahom, ki je bil bolj podoben sluzastim algam. Takoj pod njim so se v gostih zelenih blazinah plazile bahave preproge debelejšega maha z daljšimi rdečkastimi nitkami, ki so kazale željo zacveteti. Pod obema plastema mahovja pa so dobili svoj prostor srebrnosivi polkroglasti otčki, med katerimi so se že odvijali poganjki praproti glistovnice in prve dolge sušice ostrih ložninastih trav. Na blatnjavi stopnici niže pa se je prerivala zlata kalužnica in jemala prostor

svetlomodrim krhkim spominčicam, bolj poznanim kot marijine rož'ce. Ko je ves ta baročni oltarček začela obraščati majhnim smrečicam podobna spomladanska preslica, te je zaneslo in si samo čakal, od kod jo bodo primahali palčki s svojim hej-hov. Njihova pesem ni bila natančno taka. Ampak če si dobro poslušal, se je že slišalo pritajeno žvrkljanje čisto prave mokre vodičke, ki je poskakovala in žlobudrala pod razkorakom obeh bregov bodočega potočka. Ko si stopil z njim po njegovi poti, si opazil, da se mu je izpod Zaloke tiho prisolzil komaj za razstežaj dolg potoček, kot bi želel večjemu pomagati, da skupaj ustvarita tolmunček, nič večji od rete za stresanje žita. In če si na njegovem dnu zagledal še za prgišče debel kamen, si vedel, da bo izpod njega kukala komaj za palec velika ribica menek. Če pa je v tistem trenutku na njegovi površini pristala neprevidna kobilica, sta se naenkrat obe spremenili v nič.

Obstaja verjetnost, da je prav ta ribica ali njen potomec enkrat takrat oplazila z repčkom »tistega Jožka, ki ga je včasih metalo,« on pa je mislil, da ga je v prst pičila kača. No, zdaj vemo, da je bil to menek. Prav mu je bilo, zakaj pa se je korajžil, če v resnici ni bil tak.

Tam v ostrem kotu pritočka si se moral plaziti po odpadlih iglicah mladih smrečic, ampak trud ni bil zaman. Nagrada je bila pol košare rjavoglavih jurčkov, od katerih so bili največji velikosti račjega jajca, najmanjši pa za oreh ali lupino. Če si rinil še naprej pod nizkimi krošnjami, se ti je zgodilo, da ti je že izpod stopala prhnila mama podhujka in se v nizkem preletu skrila v goščavi nedaleč od svojega v listje vkopanega gnezda, da bi se lahko čim prej usedla nazaj na tistih svojih pet jajčk. Nad to zibelko si se moral globoko prikloniti, da si jih preštel, saj se po vzorcu niso prav nič razlikovala od tal gnez-

dišča. Seveda smo se hitro pobrali in ji dali prostor, da se jajčka ne bi prehladila.

Običajno smo jo s košaro mahnilo naprej pod pravkar na balin pokošanim Andrejčevim Debeljakom po levem bregu našega potočka. Rekli so nam, da moramo biti tam pazljivi. Z vrha strmine, ki je bila še bolj nagnjena, kot so naše strehe, je nekoč komu mimo ušes prifrčal za glavo debel kamen in štrbunknil v potok. Bili so prepričani, da ga je z vrha košenice spustil tisti ljubljanski nedeljski gobar, ki tam nabere cele vreče mrtvaških trobent. Menda se te podajo k vsaki fovš župci. Bog jim požegnaj; mi take mrtvaške župce že ne bomo jedli. Z lisičkami in parkeljčki že, s trobentami pa ne. Prišli smo do pruha pod hrasti na koncu Lavrinovega tala. Tam smo vedno našli svetloglave gobane, ki so jim pod klobuki orglice že zelenele, beti pa so bili črvivi, tako da smo jim morali odrezati samo klobuke. Bili pa so veliki in za sušenje kar dobri, s tistimi posušeni črvi vred. Pojedli jih bodo pa tako purgarji – na kakršen koli način že. Po tistih hrastih je vedno skakljala veverica, nič se nas ni bala. Še iz rok bi nam vzela skorjico, ki smo ji jo včasih prinesli.

Mi pa smo morali naprej, zdaj ob drugem potočku, ki je v našega priskakljal izpod Gmajn. Zdaj gobe niso bile več v središču naše pozornosti, gnala nas je radovednost, kakšen bo tisti dan videti njegov izvir. Ta je bil res nekaj posebnega, celo izletnikom se ga je zdelo vredno ogledati. Tam visoko nad smrekami je bila nekakšna galerija peščenjaka, izpod nje pa so mezeli majhni ali večji curki, družno z občasno zelo urnim kapljanjem. Srečneži so tam ob sončnem zahodu videli celo mavrico. Hitenje kapljic je ob pljuskju v skalo izdolbljeno latvico spominjalo na zvoke harfe, po dve do treh odlivkih so že začele svojo pot

kot potoček. Vse skupaj je bilo podobno nekakšnemu velikemu čarobnemu orkestru, ki je uglašeno brez not igral svojo visoko pesem v čast žarkom pomladnega sonca.

Strički so nas poučili, da se ne smemo predolgo zadrževati tod okoli, ker je za slapom velika vdolbina, v kateri raubšici oderejo srnjaka, kožo sežgejo, meso pa razkosajo in ga hranijo v tem naravnem hladilniku. »Gorje, če bi vas kateri od njih videl!« Prepričani so bili, da bi potem za to skrivališče kaj kmalu izvedeli tudi orožniki. Še bolj je bilo tu nevarno med vojno, ker je bilo skrivališče za partizane, predvsem za vojaška oblačila in orožje. »To skrivališče bi s šnelfajerico ubranil en sam mož pred celo armado,« so bili prepričani stari bojovníki s soške fronte.

Ob preskakovanju okljuka tega potočka nismo pozabili preveriti, ali je v tistem grmu medvedove hruške še vedno veliko gnezdo majhnega ptička kraljička. Ta nam je spomlad vedno mahal s svojim pokončnim repkom, da bi mi mulci vedeli, kako zvesto straži in varuje svojo valečo samičko kraljičko. Da bi ji odganjal dolgčas, je neumorno gostolel s svojimi dolgimi czzz-fjuvc. V mraku ga je s pritajenim, a neprekinjenim oglašanjem skušal posnemati pred luknjo ždeči mramor, ki je le za hipec ustavil svojo enolično pesem, ko smo mu zaploskali. Često nas je preletela žolna in kmalu se je od nekod zaslišal po votlem deblu njen drrrr, dr.

Tam ob izlivu tega potočka v našo glavno reko je velik tolmun, ki ga ne moreš preskočiti brez zaleta, vode pa je v njem do kolen. In prav tam se je zgodilo nekaj nezaslišanega za naš konec.

Malaslevski Lojz je štiri ure s koso praskal tisto židano trav'co tam pod jelšami, gabri in nizkimi bori. Ko jo je zgrabil v ograbek, ga je trikrat, štirikrat obrnil in si z nekaj grenkobe rekel: »Ko bo suho, bo vsega skupaj

za ene lojtrnice ... « Dan je bil vroč in soparen, on pa prepoten, saj je začel s košnjo že ob štirih zjutraj. Po tretjem obračanju se je odločil, da se bo šel ofrišat prav v tisti tolmun. Najprej se je dobro prepričal, ali je sam. Vse v redu, ni bilo firbcev. Zabredel je v hladno kopališče in se pošteno omavžal, saj je imel s seboj celo žajf'co. V mraku je bila mrva že doma, ampak ... Ja, ampak drugo jutro so vaše babnice pri štirni s polnimi škafi vode na glavah že vedele, »da se je slišalo, kako se je tisti Lojz kar v samih gatah žajfal v tisti luži, iz katere zdaj še krave ne bi pile.« Res, to je bilo strašansko grdo in pohujšljivo. Ena pa je le vedela tudi za olajševalno okoliščino: »Pa saj je imel spodnjice zapete z velikim knofom, nad gležnji pa zavezane na mašnico.« Ni kaj dosti pomagalo; sramota je sramota. Potoček pa je tebi nič, meni nič žlobudral naprej, in ko se mu je blizu Čeligovja pridružil še tisti iz Jazbine, je bil res že pravi potok. Tako močan je prižvrkljal že do tretjega malna, kjer so ga umni predniki ustavili s tako visokim jezom, da je voda padala na mlinska kolesa na korce in pridno gnala stope, ta beli in ta črni kamen. Izpod kamnov se je radodarno usipala srebrna bela in zlata koruzna moka. Ko se je ob močni vodi zavrtelo še gromozansko kolo žage venecijanke, se je njen enolični žiga žaga stopil v hvalnico materi Naravi. Zobje žage so neumorno hrustali debele krclje, ki so jih navozili furmani in jih rezali v dile, colarice in testone.

Verjetno je, da sta ta mlin in žaga dobila ime Črni Potok prav zato, ker se v njunem jezcu zrcali strmina temnega smrekovega gozda.

Vse to je bilo – vse to je odšlo. Peseem hvalnica se je utopila v betonski džungli, kjer stojiš v vrsti, da bi industrijsko pečeno štruco plačal s pritiskom na gumb plastične škatlice.

Danes potoki molčijo in si mislijo svoje, saj vedo, da bo nekaj kapljic

biserne vode še vedno priteklo do umazanega Črnega morja, ki si svoje ime zasluži iz popolnoma drugačnih razlogov kot naš Črni Potok.

Na ravnini se potok umiri in za Hribarčkom te iz vode že motri manjša postrv, iz lukenj v bregu pa boljčijo raki. Močnejša, a pohlevnejša voda priteče pod lopatasto kolo Kovparjeve žage. Ti se pa spomniš meditacije: Nekoč je bilo; ne vem, ne kje ne kdaj, morda je bilo v snu ...

Ko se naš potok pridruži vodam iz Mišje doline, ima z njimi krajši pomenek v vrtincih zares globokega tolmana, kjer ti voda sega čez kolena. To je bilo naše otroško kopališče. Najbolj korajžni (sam sem bil vedno zadnji) smo vanj lezli po vseh štirih, se z rokami oprijeli blatnega dna, z nogami pa tako močno brcali, da je curljalo še od grmovja ob vodi. To se je seveda obrestovalo, saj so drugi mislili, da si šef in da znaš plavati, čeprav je bilo to početje zelo nevarno.

V globini pod grmi se je skrival naš povodni mož Pipan. Tete in strici so nas rotili: »Ne hodite preblizu potokov, tla se vam bodo udrila, Pipan pa vas bo potegnil v svoje podvodno kraljestvo.« Ta Pipan je imel še veliko več dela s tistimi, ki so hodili v šolo. Če si nisi vsaj v nedeljo otrl obraza z mokro antulo, te je Pipan čakal pod mostički, potegnil pod vodo in te mavžal s ploščatim kamnom, ne pa z žajf'co. To pa je bil tudi slab izgovor, ko si zamudil pouk. Po čistih rdečih ličkih, in če ti iz ušes ni več rasla repa, je učiteljica takoj vedela, kaj se je zgodilo, in ti je še ona navila ušesa. »Zato, otroci, ubogajte in poslušajte ta velike, oni ne lažejo!«

Ta naš Pipan je bil čisto drugačen kot oni Prešernov lepoteč, ki je do Uršike zale priplaval vse do ljubljanskega Starega trga. Naš povodni mož je bil majhna pokveka, pokrita z dlako in luskami, obraz pa je skrival pod velikanskim listom lapuha. Roke je imel dvakrat daljše od nog.

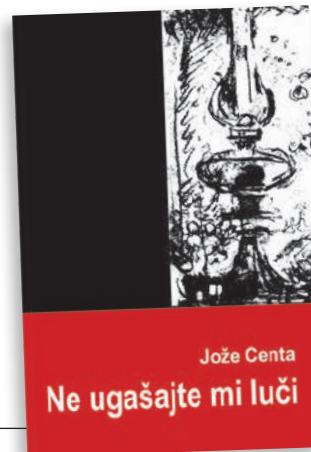
Z njimi je grabil nepoširne (nagajive) smrkave frkoline. Zdaj našega Pipana že dolgo ni več. Stare mamice so imele za uržah njegovega pobega tiste mestne purgarje, ki nimajo doma niti lavorja. Na njihovih dvoriščih menda sploh ni tiste lesenjače z izrezanim srčkom za opravilo na štrbunk. Pomislite, vse to opravijo kar v hiši v veliko porcelanasto skledo, ki je večja od tofa za župo. Najbolj pregrešno pa je to, da se tudi doma vsak dan kar nagi kopajo v velikanskih podolgovatih belih kadeh.

Z našimi tetskami, strinami in babicami so nekam odplavale tudi povesti, pravljice in bajke naše rane mladosti. Morda imajo prav zdaj nekje tam daleč socialno-ekonomski masovni sestanek, ki ga vodi naš brezposelni povodni mož Pipan, zdaj v vlogi revolucionarnega političnega komisarja ... Ta zadnja pa je čisto bosa, velja samo za naš čas, kruti čas brez pravljič in resničnih laži.

Knjigo
Jožeta Cente
**NE UGAŠAJTE
MI LUČI**

lahko kupite v kateri
od spletnih knjigarn,
pošljejo vam jo na
dom. Med drugim
tudi na naslednjih
povezavah

www.kupiknjigo.si
www.emka.si

Vprašaji

Čemu zelen boš travnik,
ti travnik, ti puščavnik,
ko mene več ne bo?

Zakaj bo rasla trava
in jo popasla krava,
ko mene več ne bo?

Bo kdo potrgal make
in kdo prepodil srake,
ko mene več ne bo?

In kam skakljaj boš, potok,
ti potok, potok, potok,
ko mene več ne bo?

Ja, kdo lovil bo rake
in žabje, babje krake,
ko mene več ne bo?

Med leščevjem je steza;
bo tam še stala breza,
ko mene več ne bo?

Boš kdaj prišla na njivo,
na tisto črno-sivo,
ko mene več ne bo?

In kdo bo tebe ljubil,
ko se bom v ničli zgubil?
Tokrat ko mene res nikoli,
nikoli več nazaj ne bo ...

Jože Centa
(zapisano 1989 v tednu
prvega infarkta)

Trubarjeva domačija – začetek vajine skupne poti

»[...]Bug je dva človeka stvaril,
tiga moža inu to ženo, inu de vmej
sebo eno pravo, trdno, srčno inu
stanovitu lubezen inu perjazen
imata. Inu nas ima ta zakon
poštovati, za velik držati, koker
za enu veliku delu inu djane božje,
kateru je iz te visoke modrusti
božje prišlu inu postavlenu.«

Primož Trubar

foto: D. Vinček

foto: L. Škulj

Če želite poroko pod okriljem duha prvega slovenskega pisatelja Primoža Trubarja, si izberite Trubarjevo domačijo na Rašici. Na domačiji vas sprejme mlad par iz Folklorne skupine Velike Lašče v svoji noši in vas pospremi do spominske sobe, kjer obredi tudi potekajo. Po uradnem delu boste v prijetnem okolju domačije našli dovolj priložnosti za kozarec penine in fotografiranje. Slednje lahko storite tudi ob naši skulpturi Sreča, ki simbolizira dva zaljubljenca.

Manjšo pogostitev imate lahko ob Temkovem mlinu, v primeru slabega vremena pa vam je na voljo galerija Skedenj.

Poročni obredi potekajo od aprila do konca oktobra, poroči pa vas lahko tudi velikolaški župan.

Informacije:

01 781 03 60
info@trubarjeva-domacija.si
www.trubarjeva-domacija.si

TRUBARJEVA DOMAČIJA V LETU 2020

mag. Barbara Pečnik / foto: Boštjan Podlogar,
Marjana Dolšina Delač

Leto 2020 je bilo tudi za Trubarjevo domačijo posebno in nenavadno. Od odprtja leta 1986 se namreč še ni zgodilo, da bi bila domačija toliko časa zaprta, da bi bil njen program tako okrnjen, da bi odpadla celo prireditev ob dnevu reformacije in da bi imeli tako skromen obisk šolskih skupin ter drugih obiskovalcev, kar je nenazadnje njeno osnovno poslanstvo.

Spomladi je domačijo obiskala le ena šolska skupina. Jeseni se je sicer dobro začelo, vendar pa se je že v drugem tednu oktobra vse skupaj tudi končalo. V letu 2020 je Trubarjevo domačijo tako obiskalo ter se udeležilo programa Trubar in njegov čas zgolj 1327 šolarjev (leta 2019 7515, kar predstavlja kar 82 % upad obiska).

Ni pa vse tako črno-belo. Posebne razmere smo skušali obrniti v svoj prid in bili na nek način tudi uspešni. Domačija je ostala živa na spletu. V virtualnem stiku smo z obiskovalci ostajali preko družabnih omrežjih. Preko FB spletne strani smo obiskovalce redno seznanjali s posameznimi zanimivostmi domačije, ki so bile v živo nedostopne. Že v obdobju spomladanskega dela zaprtja države smo postavili novo spletno podstran virtualna.trubarjeva-domacija.si, kjer smo pričeli z objavljanjem učnih vsebin in virtualnih razstav. Vse virtualne izobraževalne vsebine smo objavili tudi v katalogu kulturno-umetnostne vzgoje Kulturnega bazarja, tako da bodo lahko v pomoč učiteljem in učencem. Različne spletne izobraževalne vsebine bodo ponudbo domačije nadgrajevale tudi v prihodnje, ne bodo pa nadomeščale

dejanskih obiskov, razlag našega vodnika in delavnic.

Tudi letos smo sodelovali v skupnih promocijskih akcijah Skupnosti muzejev Slovenije. 12. Kulturni bazar, največje nacionalno strokovno usposabljanje na področju kulturno-umetnostne vzgoje, se je zaradi epidemije sicer premaknil s pomladi na jesen. Letošnji osrednji temi sta bili Enaki v različnosti in Gastronomija in kultura. Trubarjeva domačija je letos sodelovala že sedmo leto. Njena osnovna predstavitev je bila povezana s promocijo programa Poti knjige. Obisk je bil, razumljivo, letos precej skromen, pa vendar nam je uspelo nagovoriti kar nekaj učiteljev slovenskih šol.

Prilagojen program je imela 20. junija tudi Poletna muzejska noč. Obiskovalci so si lahko ogledali Trubarjevo domačijo s svojimi stalnimi postavitvami in 38. likovno razstavo Trubarjevi kraji: Spomini na Slovence. Pod kozolcem je Zavod Parnas na informacijski točki Mišja dolina – Natura 2000 predstavljal ureditev bodoče informacijske točke pod kozolcem in tematske poti Modri bleščavec. Ob 21. uri je sledilo predavanje Andreja Perhaja Trubar in njegov čas, ki je potekalo v živo preko spleta.

S Poletno muzejsko nočjo se je pričela tudi težko pričakovana Knjižnica pod krošnjami, projekt zavoda Divja misel z Vodnikove domačije, ki je že tretje leto obogatila poletni utrip tudi na Trubarjevi domačiji. V njej so lahko obiskovalci našli svoj prostorček vsako nedeljo, med 10. in 17. uro.

Poleg brezplačnega listanja in branja so lahko ob posameznih nedeljah najmlajši obiskali pravljicariko Slavo Petrič, nekaj nedelj je bilo tudi literarno obarvanih. Literarna skupina KUD Primož Trubar pod mentorstvom mag. Ane Porenta je letos sledila literarnemu delu našega rojaka Jožeta Javorška.

V prijetni senčki ob hladni Rasci se je zvrstilo lepo število bralcev in ljubiteljev knjig vseh starosti, kar je gotovo znak, da se je Knjižnica dobro prijela. Zato naj že sedaj velja povabilo, da se med knjigami pod Trubarjevimi krošnjami vidimo tudi to poletje.

Poleti smo nadaljevali s promocijskimi akcijami. V avgustu smo se pridružili slovenskim muzejem in galerijam v akciji NAPREJ V PRE-TEKLOST, ki je potekala med 17. in 23. avgustom.

Trubarjeva domačija je poleg svojih spletnih oglašanj in vsebin na virtualna-domacija.si organizirala osrednji dogodek v nedeljo, 23. avgusta. Osrednja nit dogodka je bila predstavitev projekta Poti knjige, v katerega so povezane muzejske institucije Muzej krščanstva na Slovenskem, Knjižnica frančiškanskega samostana Novo mesto, grad Bogenšperk, Jurčičeva Muljava in Trubarjeva domačija. Obiskovalci so spoznavali Kje v tej družbi sta Trubar in knjiga. Prisluhnilo so predavanju Andreja Perhaja o Trubarju, njegovem življenju in njegovih dosežkih, tako pomembnih za naš obstoj. V knjigoveznici zavoda Parnas pa je tokrat nastala tudi prva tematska miniatura knjižica omenjenega programa Poti knjige.

Na Trubarjevi domačiji se edinstveno prepletata kulturna in naravna dediščina, kar je bilo lepo prikazano na informacijski točki Mišja dolina – Natura 2000. Naravo v okolici lahko spoznavate po pešpoteh, lahko se zapeljete s kolesom, v osrčje mokrišč pa se lahko podate kar po vodi. Tokrat je bilo to mogo-

če s supom in/ali kanujem. Za vse je poskrbel Aleš Pucelj iz podjetja Tran-sport, d. o. o. Obiskovalci so bili zadovoljni, zato upamo, da sodelovanje ohranimo še naprej.

V duhu letošnjega leta je bil okrnjen tudi galerijski program. Je pa Trubarjeva domačija dobila v juniju ob občinskem prazniku prvo virtualno likovno razstavo Trubarjevi kraji: Spomini na Slovence. Otvoritev razstave je potekala v živo preko naših spletnih kanalov, prav tako je še vedno na voljo virtualni ogled postavitev in posameznih del. Umetniki so tokrat ustvarjali doma, in sicer na temo Javorškovega jubilejnega leta in njegovega romana Spomini na Slovence, ki je neposredno umeščen v velikolaško okolje.

Lepo vreme je pripomoglo, da je lahko 19. septembra Trubarjeva domačija ponovno gostila podelitev Rožančeve nagrade za najboljšo esejistično knjigo leta 2020. Letošnja nagrada je pripadla Esadu Babačiču za knjigo Veš, mašina, svoj dolg. To je bila tudi zadnja prireditel pred ponovnimi odpovedmi načrtovanih programov. Odpovedani so bili: program Dnevoev evropske kulturne dediščine 2020, predstavitev knjig in celo prireditel ob dnevu reformacije.

Leto smo tako zaključili z decembrsko spletno akcijo Skupnosti muzejev Slovenije Praznični muzej, ki je potekala med 7. in 13. decembrom in smo jo na domačiji poimenovali Praznična Trubarjeva domačija.

100. obletnici rojstva Jožeta Javorška je bila posvečena prav tako oktobrska likovna razstava Marjana Platovška: Slikar podoba na ogled postavi. Razstava obsega portrete, izdelane v tehniki akrila na platnu, pri čemer se slikar zgleduje po Warholu kot tipičnem predstavniku umetnostnega gibanja popart. Svoj portret je dobil tudi Jože Javoršek.

Razstava bo na ogled do konca februarja 2021, in sicer v odpiralnem času Trubarjeve domačije. Zaradi neugodnih zdravstvenih razmer pa je pripravljen tudi virtualni ogled razstave.

Preko spleta smo obujali spomine na praznovanja v Velikih Laščah in na Trubarjevi domačiji. Ta so v Velikih Laščah od nekdaj povezana z našimi velikimi književniki, s Primožem Trubarjem na čelu. Naši sledilci so lahko spoznali zanimive utrinke s praznovanj vse od leta 1889, ko je v Velikih Laščah potekala velika slavnost ob odkritju Levstikovega spomenika na osrednjem velikolaškem trgu, do odkritja spomenika Primožu Trubarju na Rašici v letih 1951/1952, Levstikovega tabora 1981. leta ter obnove Trubarjeve domačije 1986 in naprej.

Odkritje Trubarjevega spomenika na Rašici, 8. junij 1952. Fotografija je iz zapuščine Janeza Debeljaka.

Ravno za to priložnost smo pripravili tudi novo učno vsebino, virtualni sprehod po Temkovi žagi z Andrejem Perhajem, na katerem lahko izveste marsikatero zanimivost o žagarski zbirki na Temkovi žagi in o razvoju žag skozi zgodovino.

Na področju investicij je Občina Velike Lašče izvedla sanacijo podstrešja – Trubarjeve čitalnice s pisarno v gospodarskem poslopju. S tem smo zagotovili ustrezne pogoje hrambe knjižnega in domoznanskega gradiva. Pridobljeno je bilo tudi gradbeno dovoljenje za rekonstrukcijo in spremembo namembnosti kozolca v sodoben turistično-informacijski in interpretativni center. Postopek izbire izvajalca je bil že izveden. Če nam bodo vse okoliščine naklonjene, naj bi bila investicija izvedena že do pomladi.

Na koncu je treba omeniti še, da sta Občina Velike Lašče in Trubarjeva domačija pristopili k skupni prijavi mesta Ljubljane za Evropsko prestolnico kulture 2025 s projektom Zibelka slovenske kulture, ki obsega postavitev nove sodobnejše razstave Od prvih zapisov do prve slovenske

knjige v Trubarjevi čitalnici in v obliki spletnega potovanja ter ureditev krožne poti med Rašico in Turjakom. Res da sta bili na izboru uspešnejši Nova Gorica in italijanska Gorica, pa vendar smo pripravili dober program, za katerega verjamemo, da ga bomo v naslednjih letih kljub temu lahko uresničili. Naj bo to eden izmed naših prvih ciljev za prihajajoče leto 2021.

JAVNI ZAVOD TRUBARJEVI KRAJI

Matjaž Gruden, v. d. direktorja

Maja 2020 je Občina Velike Lašče (ponovno) ustanovila Javni zavod Trubarjevi kraji, ki ima poleg koordinacije kulturnih in turističnih občinskih prireditev tudi nalogo upravljanja s Trubarjevo domačijo na Rašici.

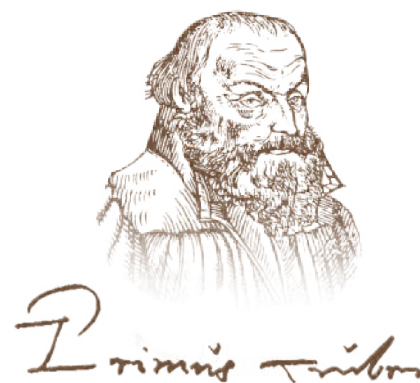
V oktobru sem bil imenovan za vršilca dolžnosti direktorja za obdobje šestih mesecev, na decembrski seji občinskega sveta je bil izvoljen občinski del sveta zavoda, ki je bil v januarju letošnjega leta dopolnjen in dokončno vzpostavljen še s predstavnikom zainteresirane javnosti. V letu 2021 sledi urejanje preostalih zakonskih formalnosti ter operativni začetek delovanja zavoda.

Poleg zagona dela zavoda je v grobem ideja nadaljnjih aktivnosti naslednja:

1. Nadaljevanje in dokončanje postopka, da Trubarjeva domačija pridobi status spomenika državnega pomena.
2. Ponovna pridobitev muzejskega statusa.
3. Vzpostavitev sodelovanja z gradom Turjak.
4. Obnova kozolca na Trubarjevi domačiji in zagon turistično-informacijskega centra.
5. Soorganizacija ter aktivna promocija turističnih in kulturnih dejavnosti občine.
6. Ponovna pridobitev izrednega (vsakoletnega) sofinanciranja z ministrstva za kulturo.
7. Pridobitev pooblastila za opravljanje javne muzejske službe (redno zagotovljeno državno financiranje).
8. Vključitev v mrežo protestantskih mest (Ljubljana, Puconci, Tübingen in druga mesta na Trubarjevi življenjski poti).

V postopku podelitve statusa spomenika državnega pomena smo že uspeli pridobiti načelno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine ter pismo podpore predsednika RS Boruta Pahorja. Zdaj čakamo na odgovor kulturnega ministrstva, ki pa je bilo (na žalost) ideji do sedaj izrazito nenaklonjeno.

Pri drugih nalogah si želim doseči intenzivno sodelovanje velikolaške občine, upravljavcev gradu Turjak, osnovne in glasbene šole, lokalnih društev, nevladnih organizacij in posameznikov. Upam, da bomo skupaj uspešni.

SREČA

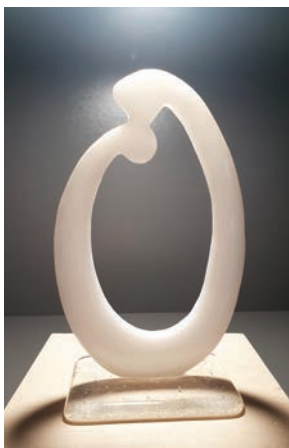
mag. Barbara Pečnik / foto: Tadeja Nemček

Sodelovanje Trubarjeve domačije in lokalnih umetnikov se odraža v vsakem koščku domačije. Njihove umetnine ji dajejo edinstveno podobo, vpeto v osrčje neokrnjene narave. Tršarjev Trubar nad vhodom v spominsko sobo, leseni skulpturi, Koširjeva Pred bugam smo usi glih in Jarmova roka, ter Arharjeve kovinske skulpture so le nekatere izmed njih.

Najnovejše delo je skulptura Sreča na otoku pred žago. Je umetniško delo Dragice Kern iz Pečkov, ki je skulpturo podarila Trubarjevi domačiji leta 2018 ob priložnosti 36. likovne razstave Trubarjevi kraji. Skulptura je postala prepoznavni znak naših butičnih poročnih obredov.

Konec lanskega leta sta se povezali dve umetnici, likovnica Dragica Kern in oblikovalka stekla Tadeja Nemček. Slednja je Dragičino skulpturo prelila v steklo in nastalo je čudovito poročno darilo za naše mladoporočence.

Tadeja Nemček dela v svojem studiu v Dvorski vasi pri Velikih Laščah. Ustvarja najrazličnejše dekorativne in umetniške izdelke iz taljenega stekla, ki so prave umetnine. Nekaj njenega naki-ta iz dveh turjaških kolekcij, Rozamundine in Lejline, lahko kupite tudi v muzejski trgovinici na Trubarjevi domačiji.

Dragica Kern: Sreča

mestna
knjižnica
ljubljana

MKL, KNJIŽNICA
FRANA LEVSTIKA VELIKE LAŠČE
IN OBČINA VELIKE LAŠČE
vabita na

6. STRITARJEV VEČER

v četrtek,
4. marca 2021,
ob 19. uri.

Gost večera bo
Boštjan Gorenc
– **Pižama**,
slovenski pisatelj,
komik, igralec, raper in
prevajalec.

V primeru, da bodo takrat razmere dopuščale, bo prireditev v sejni sobi Levstikovega doma v Velikih Laščah. Sicer pa nas boste lahko spremljali preko spleta.

DNEVNIK o mojem življenju

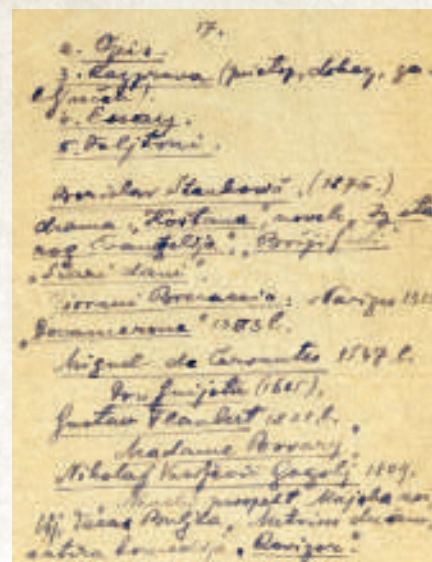
DRUŽINA CIRILA HOČEVARJA IZDALA NJEVOV DNEVNIK OB 101. OBLETNICI NJEVOVEGA ROJSTVA

»Že dolgo časa imam navado, da si zapišem, kar čez dan doživim. Končno pa sem se odločil, da vse doživljaje opišem v eni knjigi. Za to sem se odločil predvsem, da bi moji potomci videli in vedeli, kako smo živeli mi.«

Tako se začne knjiga Dnevnik o mojem življenju Cirila Hočevarja, ki so jo po njegovih zapiskih zbrali in uredili ter s pojasnili in z izbranimi fotografijami dopolnili njegovi ožji sorodniki, sinova Ciril in Tomaž Hočevar, nečakinja Mojca Ravnik in snaha Vaska Hočevar. Vnukinja Vanja Hočevar je knjigo uredila, Vaska Hočevar je poskrbela za prelom, oblikoval pa jo je priznan grafični oblikovalec Primož Pislak.

Ciril je bil Matetov, vnuk Matije Hočevarja iz Velikih Lašč, zato imajo posebno mesto v knjigi, razumljivo, tudi Velike Lašče. Prav v glasilu Trobla, ki je bilo izdano ob neki občinski obletnici, je Cirilov dedek Matija Ho-

čevar opisan kot gostilničar, trgovec, veleposestnik in župan Velikih Lašč. V knjigi na 232 straneh so slikovito opisani mnogi Cirilovi življenjski dogodki in zgodbe številnih družin sorodnikov, sodelavcev ter znancev. Knjiga se začne z otroštvom v Velikih Laščah, med drugim opisuje prigode v gostilni Pri Francki, ki sta jo imela njegova starša Lojz in Francka. Knjiga se nadaljuje s selitvijo v Ponikve in kasneje v Ljubljano, o počitnicah v Laščah, o služenju vojaškega roka, o delu moletier graverja v tovarni Matutner v Preboldu, o drugi svetovni vojni in zaporu v Firencah, zaključijo pa se z družinskim življenjem v Krakovem v Ljubljani.

Ovitek knjige – originalni Cirilovi zapiski iz zavora v Firencah.

Velik del knjige je namenjen tudi njegovemu športnemu udejstvovanju pri telovadbi, odbojki, tenisu in smučanju, ki je predstavljalo velik del njegova življenja, ter uspešni poklicni poti. Bil je izjemen graver in strokovni učitelj na Šoli za umetno obrt v Križankah, kasneje pa tudi vodja graverskega oddelka na omenjeni šoli.

Z izdajo Cirilovih dnevniških zapiskov v obliki knjige so njegovi sorodniki uresničili njegovo željo, da bodo potomci videli in vedeli, kakšno je bilo njegovo življenje.

Ciril s sestro in brati leta 1928. Od desne proti levi: Draga, Ivan, Metod, Ciril, Lojz, Matic, Štefan, Jože, Franci.

Velike Lašče, leta 1994. Pogled na hišo pod štacjonom ob cesti proti Laščam – glavni vhod. Od leta 1920 do leta 1927 sta tu živela Cirilova starša, Lojz in Francka, z otroki.

**Če bi kdo želel
naročiti knjigo, spročite
v uredništvo oz. na
Občino Velike Lašče.**

Pesnik Ervin Fritz in Ciril Hočevar sta se spoznala, ko je prišel Ciril v Prebold, Cirilova žena Vida pa je bila birmanska botra Ervinovi prvi ženi Micki. Ob izdaji knjige je Ervin zložil za Cirila epigram z naslovom Dnevnik:

*Kakšna sijajna
življenjska sila
je gnala prijatelja Cirila.
Živel je na vse strani,
dolgo, poglobljeno.
Živel – in se opisal – pošteno.*

*Ciril na vrtu pred hišo
v Krakovem v Ljubljani.*

KULTURNO in s kulturo

PROSLAVA OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU 2021

Matej Polzelnik in Ana Porenta / foto: Niko Samsa in Gaja Grešak

Pred Prešernovim dnevom smo bili v dvomih, ali je smiselno prirediti sploh izvesti. A kultura vedno najde samosvojo pot. Na pobudo Občine Velike Lašče je prireditev nastala s sodelovanjem Zavoda za razvijanje ustvarjalnosti in KUD-om Primož Trubar Velike Lašče. Skupaj smo se odločili okoliščine sprejeti kot priložnost, da kulturni praznik v Občini Velike Lašče proslavimo drugače, na dandanes ustaljen način, torej digitalno. Obenem je to dober preizkus, kako daleč med ljudi lahko seže kultura na svetovnem spletu, za katerega se je pozabil osnove medčloveške kulture. Pa vendar je tudi kultura močno pripomogla, da je splet zrastel in postal to, kar je. Z njim spoznavamo nove svete in njihove kulture. Včasih pozabimo, da naša interakcija s spletom ni interakcija z ek-

ranom, temveč interakcija s sočlovekom. Spoznavamo, da je komunikacija bistvenega pomena za ohranitev človeške dostojanstvenosti.

To smo ustvarjalci želeli predstaviti in poudariti tudi na letošnji prireditvi. Njena rdeča nit je bila kultura dialoga, h kateri je pozvala tudi Skupnost občin Slovenije. Scenarij za prireditev je pripravila Ana Porenta, tudi urednica literarnega zbornika VEZje. V programu smo lahko prisluhnili pesmim ali proznim odlomkov vseh osemnajstih avtorjev, ki sodelujejo v knjigi. Spomnimo, to so: Majda Babič, Danica Cvetko, Ana Pia Debeljak, Marinka Derhovšek, Gregor Grešak, Darinka Grmek Štrukelj, Srečo Knafelc, Marko Kožar, Silva Langenus, Aleksandra Marijanović, Marija Mohorič, Marija Ovca, Andrej Perhaj, Bernardka Petrovič Mager, Ana Porenta, Marjan Alojz

Sever, Zdenka Zabukovec in Irena Zore. Nekaj avtorjev se je odzvalo vabilu na snemanje in so sami brali svoje stvaritve, druge pa so interpretirali KUDovci: Neja Štaba Pečnik, Matej Polzelnik, Ana Porenta in Matjaž Gruden. V zborniku VEZje so objavljene številne slike slikarke Žive Agrež, ki so jih med montažo vnesli (kot tudi posneli celotno proslavo) sodelavci iz tehnične ekipe: Niko Samsa, Matej Hren, Urban Gruden, Drejc Gruden in Nik Hren, ki je poskrbel tudi za montažo. Glasbene (klavirske in kitarske) točke so prispevali učitelji in učenci Glasbe-

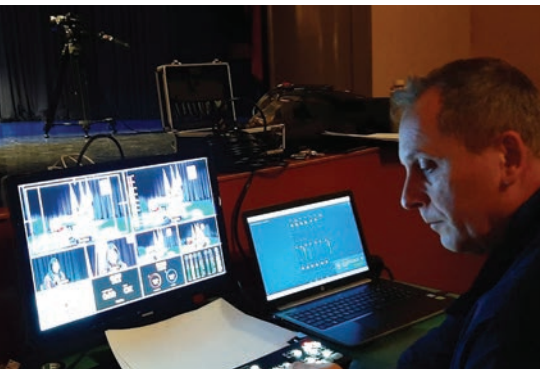
ne šole Ribnica, Oddelek Velike Lašče. Nastopili so Zala Sedej pod mentorstvom Mirjane Zeljič Brnčič ter Neli Cimperman, Ruben Kastigar in Tristan Alex Hočevnar pod mentorstvom Viktorja Papeža.

Knjiga VEZje je bila navdihnjenjena z idejo o povezovanju različnih generacij velikolaških ustvarjalcev, različnih literarnih zvrsti in oblik ter sozvanjanju besedne z likovno umetnostjo, tako se nam je zazdela imenitna za prikaz kulture dialoga ob letošnjem Prešernovem dnevu. Prepletu pesmi, proze, glasbe in slik

se je pridružilo tudi poustvarjanje v digitalnem okolju in dodalo novo dimenzijo oziroma možnost, da kultura pride med ljudi: iz njih raste, z njimi diha in se k njim vrača.

Proslava je doživela premiero na velikolaški kabelski televiziji v nedeljo, 7. 2. 2021, ob 19. uri in je bila predvajana na Občinskih in KUD-ovih straneh, vzporedno pa tudi na spletnem kanalu #TVKUD pTVL na Youtube.

Vabljeni, da si jo ogledate tudi zdaj, saj bo še naprej domovala na spletu v želji, da pride do vas.

Občina Sodražica izdala obsežno monografijo SODRAŠKIH 800

Ludvik Mihelič

Sodražica je lani praznovala častitljiv jubilej – 800. obletnico prve pisne omembe. Mnogi slovenski kraji se ne morejo ponašati s tako dolgo zgodovino, še posebej ne pisno. Davnega leta 1220 je Sodražica skupaj z Vinicami in Ribnico, leta 1241 so jim sledili še Zapotok in več ribniških vasi, stopila iz anonimnosti v tok zgodovine. Približevanje okrogli obletnici je pred nekaj leti sprožilo misel, da se s knjigo Sodraških 800 poklonimo vsem rodovom in mnogim posameznikom.

Knjiga, ki je bila 1. oktobra 2020 predstavljena v Športni dvorani v Sodražici, je trdo vezana, velikega formata in ima 920 barvnih strani. Zasnovana je široko in celovito. 32 prispevkov, ki so jih napisali tako renomirani raziskovalci iz Ljubljane kakor mnogi zavzeti domačini, se spleta v deset razdelkov. Sprehod skozi odpira različna okna v preteklost in sedanjost. Naniza mnoga nova spoznanja in doslej neznane ugotovitve. Zelo lično in pregledno oblikovana monografija je bogato

opremljena z arhivskimi dokumenti, zemljevidi, grafi, s tabelami in slikovnim gradivom. Posebno vrednost ji dajejo številne sprotne opombe. Izčrpno navaja vse dostopne in relevantne vire ter literaturo. Ob koncu vsakega prispevka je prevod povzetka v angleščino.

Sodražica je bila v zgodovini in je tudi še danes s številnimi vezmi in nitmi povezana tudi s sosednjimi občinami. Povezava z območjem Velikih Lašč je pravzaprav zelo stara, še iz srednjega veka, saj je bila listina, ki prvič omenja Sodražico, spisana in pečatena ravno na starodavnem gradu Turjaku. Velike Lašče so bile skozi zgodovino povezane s Sodražico tako preko socialnih, prometnih, gospodarskih in cerkvenih (skupna deka-

nija) kakor povsem vsakodnevnih osebnih stikov. Nenazadnje so omenjene vezi razlog tudi za marsikatero poroko med Sodražani in Laščani, zato boste po knjigi gotovo z zanimanjem posegli tudi občani Velikih Lašč.

Iz vsebine

Okvir vsakokratnemu dogajanju v času daje pokrajina, zemlja, zato je prvo poglavje posvečeno njej. Predstavi naravnogeografske danosti Občine Sodražica, njen rastlinski in živalski svet. Drugo poglavje izpostavi izbrana obdobja zgodovine, od najstarejšega z bolj skopo ohranjenimi arheološkimi sledmi, ko ime Sodražice še ni bilo zapisano, a je bilo že vpeto v tedanje dogajanje. Podrobneje so prikazani fevdalno okolje visokega srednjega veka in okoliščine prve omembe Sodražice v ohranjeni listini, spisani 7. aprila 1220 na gradu Turjaku, ter obdobje poznega srednjega veka v širšem kontekstu dolenjske pokrajine. Zanimiv prispevek odstira pogled na Sodražico v luči najstarejših ohranjenih urbarjev ribniškega gospostva iz 16. in 17. stoletja. Prispevek z izzivalnim naslovom Sodražica – sejemska vas ali trg? odgovarja, zakaj Sodražica kljub močni tradiciji tedenskih tržnih dnevov, ki jih je vladarica Marija Terezija potrdila šele sredi 18. stoletja, formalno ni pridobila statusa trga do leta 1865. Sklop Zgodovinski mejniki zaključujejo odmevi prve in druge svetovne vojne, dveh najtežjih preizkušenj 20. stoletja, ki so Sodražico zelo zaznamovali.

Tretje poglavje prinaša vpogled v preteklost in sedanost Občine Sodražica, še zlasti prizadevanja za ponovni nastanek občine in njeno delovanje od ustanovitve 1998 do danes. Četrto poglavje prikazu-

je verski utrip od nastanka farnega vikariata leta 1753 skozi različna zgodovinska obdobja do danes. Podrobno so prikazana dolgoletna prizadevanja Gornikov za svojega duhovnika in župnijo ter njen razvoj skozi 110 let, ko je bila leta 2020 zopet priključena Sodražici. Nova Štifta je predstavljena kot romarsko, duhovno in izletniško središče.

Poglavje Šolstvo in zdravstvo prinaša prikaz začetkov ter razvoja najstarejšega šolstva v Sodražici (od leta 1793), bogato dokumentiran z arhivskimi viri, ter pomembnejše mejnike v razvoju šole do danes. Prvič je temeljito in zaokroženo, na podlagi različnih arhivskih in številnih ustnih virov, predstavljen razvoj zdravstvene oskrbe v Sodražici.

Poglavje Kraji in ljudje predstavi značilnosti prebivalstva občine Sodražica, sledi sistematičen opis naselij in etimološka razlaga izvora naselbinskih imen. Spregledana nista bogata etnološka dediščina niti pestro bajeslovno izročilo, ki se odseva v folklornem pripovedništvu.

Posebno poglavje je namenjeno gospodarskim dejavnostim. Gospodarstvo je (bilo) v vsakem zgodovinskem obdobju temelj preživetja, gonilo napredka in usmerjevalec tako družbenega kot kulturnega življenja. Orisu nekoč prevladujočega kmetijstva sledi obširen prikaz večjih podjetij in mnogih obrti pred drugo svetovno vojno ter gospodarski razvoj v spremenjenih družbenih razmerah po drugi svetovni vojni do danes.

Poglavje o umetnosti prinaša tri poudarke. Prvi je posvečen sakralni dediščini, v ospredju so: sloviti baročni cerkvi pri Novi Štifti, župnijski cerkvi v Sodražici, cerkvi na Gori in pri sv. Marku. Sodražica je v Sloveniji verjetno najbolj poznana po različnih zvrsteh glasbe in njenih

ustvarjalcih. Obraze glasbe in glasbeni utrip zato osvetljuje posebno poglavje. Razdelek zaključuje prikaz sodobnih likovnih ustvarjalcev.

Monografijo Sodraških 800 skleneta dve obsežni poglavji: deveto predstavi razvoj in sedanost 35 društev, ki v občini Sodražica bogatijo njen vsakodnevni utrip. V sklepem 10. poglavju z naslovom Znanj Sodražani se pred bralcem zvrsti 32 osebnosti, ki so dvigale Sodražico iz anonimnosti in jo vsaka na svoj način kot nekakšni ambasadorji umeščale na zemljevide kulture, duhovnosti, znanosti in umetnosti.

Soustvarjalci knjige smo prepričani, da boste v njej odkri(va)li vedno znova dragoceno, koristno in zanimivo branje, ki bo širilo vaše vedenje o pisani preteklosti in živahni sedanosti tako Občine Sodražica kot njenega ožjega in širšega sosedsstva. Knjiga je primerna tudi za poslovno darilo. Njen nakup predstavlja podporo opravljenemu delu piscev in vsem, ki so sodelovali pri njenem nastajanju.

Monografijo Sodraških 800 lahko naročite oz. kupite na Občini Sodražica v času uradnih ur ali v Muzejski trgovini Rokodelskega centra Ribnica. Knjigo je moč kupiti tudi v knjižnici v Sodražici. Dodatne informacije so vam na voljo na telefonski številki 01/8366-075 ali po e-pošti obcina@sodrazica.si.

Iz velikolaškega okraja Klinčki in krivčki

Metka Starič

Kmet si je praktično izdelal vse sam ali pa s pomočjo sosedov, zgradil si je hišo, postavil kozolec in sam izdelal večino potrebnega orodja ter raznih naprav za svoje gospodarstvo, piše Boris Kuhar. V marsikateri družini še vedno živi spomin na klincfabrike, zlasti za revnejše družine s številnimi otroki in v odročnih vaseh je bil to pomemben vir preživetja.

V Robu so klinčke delali iz leske in hudalesa. Lesko so smatrali za gozdni plevel, ki hitro raste, v državnih gozdovih so ga uničevali. Marija Zalar z Uzmanov je v šestdesetih letih 20. st. etnologom povedala, da dela klinčke iz lešče. Tudi v Krvavi Peči so izdelovali zobotrebce predvsem iz leske, ponekod pa tudi iz breze in javorja, le brezovi so se pri sušenju radi skrivilili. Tisti iz hudalesa so bili lepo rumene barve, uporabljali so tudi druge vrste lesa.

Kakšna je bila izdelava sredi 20. stoletja in je še danes? V grmovju s sekirco nasekajo leskove veje. S poseb-

no mero na odsekani veji odmerijo 7 cm dolge kose in veje nažagajo na pänčličke. (V Krvavi Peči so pänčličke imenovali zglavenčki ali pa panjički.) Te potem obelijo in jih razkoljejo v surove klinčke. Pri tem uporabljajo večji nož, ki mu rečejo pintar. Ker je spomladi in ob veliki maši leska muževna, se les zlahka obeli.

Klinčke potem obrežejo in ošpičijo v ta prave klinčke, to delajo z nožkom, ki mu pravijo krivček. Kovači so jih napravili iz starih kos. Tako pintarje kot krivčke so brusili z oslo. Na Gradežu še danes nekateri uporabljajo poseben vogal, na katerega naslonijo roko, saj ima miza le štiri prave vogale, nekateri pa si pomagajo z naslonjalom pri stolu. Da s krivčkom ne bi poškodovali mize, so v Krvavi Peči uporabili grzico.

Frančiška Gradišar iz Bavdkov (pri Matjak) je pripovedovala, kako so špičili klinčke po starem: špento, špenco določene dolžine so z rezilnikom obrezali oz. ošpičili na rezil-

nem stolu, nato so to pooblali in iz obliča je prišlo več že izgotovljenih klinčkov. Kasneje v Robu klincev niso več oblali, ampak delali vse na roke. Rekli so, da gredo klinčke obrezvat oz. špičtat. Sledi sušenje, drgnjenje in vezanje v butarice. Klinčke dajo posušit na peč ali na šporget. Če je gorka peč, se klinčki sušijo en dan in eno noč. Če niso dovolj suhi, potemnijo. Na Gradežu jih nato zložijo na trak iz blaga ali skaja in jih še zbrusijo, da so klinčki lepi.

Vera se spominja, da je bilo pred 2. svetovno vojno v butaricah po 50 klinčkov, zvezani so bili s cvirnam. Na koncu so pod sukanec zatakneli še najlepše klinčke. V 60. in 70. letih 20. st. se je pakiralo po 40 klinčkov, nato 35 in na koncu le še po 20, pa še tisti niso bili več tako lepi. Na Uzmanih so v 60. letih v butarico povezali po 20–25 kosov.

Klinčke so delali predvsem mali kajzarji v zimskem času, pa tudi osobenki (v prevodu bi bili to gostači, ki so stanovali v tuji, najeti hiši). V Malih Laščah so klinčke šilili srednji kmetje, četrtposestniki in polovičarji, tisti s polovico grunta. Delo so si v družini vedno porazdelili – eni so les naklali, drugi obrezali, tretji vezali. Anton Mrkun piše, da se z izdelovanjem zobotrebcev ali klincev pečajo po večini žene in dekleta ter deloma tudi otroci, moški se bolj malo ukvarjajo s tem. Klinčke so delali običajno v eni hiši, več družin skupaj, da so prihranili pri luči. Gorela je ena svetilka, delalo jih je pa osem okoli mize. Med delom so prepevali, tako dekleta kot fantje.

Kako pa je je bila videti prodaja? Po pripovedovanju Janeza Cimper-

Zobotrebčarstvo je podobno kot priprava poprtnikov skupna nesnovna dediščina Dobropolja in velikolaških krajev.

mana iz Roba, rojenega konec 19. st., naj bi v Robu začel s suho robo kupčevati trgovec Anton Peterlin ob koncu 19. stoletja. Prodajal je klinčke, ki so jih delali po celi fari v Robu, vendar so jih v tistem času še oblali. Prodajo je razpredel v Trst, Gradec in na Dunaj. V prvih letih naj bi zobotrebce zbirale po hišah tudi jajčarice in jih nosile prodajati v Ljubljano in Trst. Tudi Vera se spominja, da so v Krvavo Peč tudi kasneje še hodile jajčarice. Odkupovale so jajca, kure, maslo in lase – ženske so jim prodale svoje kite – in jih nosile prodajati v Trst. Klinčkov pa jajčarice v Krvavi Peči niso odkupovale, so jih pa ženske iz Rut kar same nosile v Trst in nazaj prinesle kakšno lepo židano ruto. Janko Trošt leta 1951 zapiše, da so klinčarji prodajali tudi neposredno ljubljanskim gostilničarjem in podobnim obratom ali trgovcem z leseno robo. Pozneje se je vse blago začelo stekati domačim prekupčevalcem na Rašico, ki se šteje zaradi tega za trgovsko središče zobotrebčarstva. Ti so razpošiljali zobotrebce na vse konce sveta: Italijo, Francijo, Anglijo, Ameriko in Avstralijo.

Zobotrebci so imeli nizko ceno, zaslužek ni bil prav velik, nekaj je bilo pa vendarle. Vera Gorjup je skupaj z mamo večkrat prehodila pot od Krvave Peči na Rašico. Mama je dala poln jerbas na glavo, pa še kakšen cekar v roke in sta šli na Rašico prodat zobotrebce. V času med obema vojnama so na Rašici odkupovali trije odkupovalci. Tomažin je imel dve odkupni mesti – v tavelki hiši, pa še na vrhu. Kot se spominja Vera, so bili kar bogati, glavna pri odkupovanju je bila žena, z možem sta se pogovarjala po nemško. Imeli so trgovino in klince so jim običajno zamenjali za kakšno poceni blago za fertahe (predpasnike). Dolšina je imel špecarijo pod klancem, pod cesto, in v zameno za klinčke si lahko kupil hrano, npr. koruzno moko,

ječmen – hrano za reveže. Andolšek na vasi je klinčke odkupoval za denar, le da je bilo treba na denar precej dolgo čakati in tudi po trikrat ga je bilo treba prositi.

Janko Trošt v članku Ribniška suha roba v lesni domači obrti v letu 1951 zapiše, da je med zobotrebčarstvom in ostalimi suhorobarskimi panogami ostro zarezana meja. Klince se izdeluje severno od črte Krvava Peč – Rob – Rašica – Dobropolje – Višnja Gora. Zobotrebčarstvo postavlja v najsevernejše vasi ozemlja suhe robe in ugotavlja, da »jih je kakih 60, v njih pa približno do 800 družin, ki se pečajo s to stroko hišne obrti.« Boris Kuhar pa ugotavlja, da je izdelovanje zobotrebcev sredi 19. stoletja vodilo k nazadovanju izdelave domačega sukna in platna. Posredno naj bi povzročilo propad predelovanja lanu, opuščanja ljudske noše, hitrejše spremembe v načinu oblačenja, saj so ljudje s prodajo zobotrebcev dobili denar za nakup obleke. Vplivalo naj bi tudi na druge gospodarske panoge, spremenil se je način prehrane prebivalstva, začeli so kupovati določena živila, ki jih prej v svoji prehrani niso poznali. Dober zaslužek od prodaje zobotrebcev naj bi pripomogel tudi k hitrejšemu propadu starih lesenih hiš in modernizaciji hišnega inventarja. Ta hišna dejavnost je pomenila izboljšanje gospodarskega stanja manjših kmetov in bajtarjev, ki so imeli številčne družine in malo obdelovalne zemlje.

Zobotrebčarstvo je kot panoga ribniškega suhorobarstva evidentirana v Registru nesnovne kulturne dediščine, kot nosilec te dediščine so navedeni zobotrebčarji Društva za ohranjanje dediščine. Zobotrebce obiskovalcem ponudijo kot spominek z Gradeža, izdelavo pa člani društva prikazujejo na Gradežu in ob gostovanjih po Sloveniji. V svojo humorno obarvano pripoved o živ-

Arhivski posnetek Vide Prijatelj s Podsmreke, ko je ob šporgetu šilila klinčke za doma.

ljenju kmečke družine z Male Slevice ga vključujeta Slava Petrič in Franja Sedej, ko skozi osebno zgodbo, petje in prikaz izdelave zobotrebcev velikolaško zapuščino rešujeta pred pozabo. Pred leti je velikolaška osnovna šola več let obujala izdelavo klinčkov prek Festivala zobotrebčarstva, izdali so slikanico Darinke Kobal Mali klinček z ilustracijami Tamare K. Lavrič, prikaz izdelave pa še vedno vključujejo v šolske dejavnosti. Zobotrebčarstvu pozornost namenjajo tudi v sosednjem Dobropolju, Turistično društvo Dobropolje pa ima med svojimi spominki butarico zobotrebcev v lesenem vrčku. Kot dediščinska skupnost se lahko pohvalimo z rokodelskim znanjem relativno ozke geografske razširjenosti, ki v velikolaškem okraju živi že skoraj 200 let.

V članku je bilo uporabljeno gradivo Orlovih ekip Slovenskega etnografskega muzeja (zapiski Borisa Orla), več arhivskih člankov iz revije Slovenski etnograf in pripovedi Vere Gorjup.

Pogled v zgodovino

Janez Škulj, Podkogelj

Kamena doba je bila najdaljše obdobje človeške zgodovine. Ločimo geološke dobe (zgodovino planeta) in zgodovino človeške vrste.

Osončje z zemljo je nastalo pred domnevno štirimi milijardami šeststo milijoni let. Najdaljša doba je bil pravek, ki je trajal od začetka do 568 milijonov let (geološka prazgodovina zemlje).

Sama zgodovina zemlje obsega tri obdobja, in sicer paleozoik (kakšnih 325 milijonov let), mezozoik (kakšnih 178 milijonov let) in kenozoik (kakšnih 65 milijonov let) do danes.

O večjem delu geološke zgodovine zemlje vemo malo, večino tega, kar mislimo, da vemo, so sklepanja ali celo domneve. Zadnje obdobje kenozoika imenujemo kvartar (milijon let). Kvartar delimo na pleistocen in holocen (zadnjih 11 000 let). Prazgodovina človeka sega v pleistocen, vendar to ni bil homo sapiens.

Najstarejša doba človeštva kamena doba (starejša, srednja, mlajša doba) obsega časovno nepredstavlivo dolgo obdobje od začetka bakrene dobe pred 5000 leti.

Poglobljen pogled v preteklost nam kaže stalno spreminjanje podnebja, sile v zemeljski notranjosti pa so raztrgale nekdanjo edino pradelino Pangeo na današnje kontinente. Utemeljeno domnevamo, da se periodično spreminja tudi razdalja zemlje do sonca in s tem tudi orbita zemlje. Razdalja zemlje do sonca se zmanjšuje cca. 100 000 let in zopet povečuje cca. 100 000 let. Zad-

njo največjo razdaljo do sonca smo imeli pred 30 000 leti (Würmska ledena doba).

Najstarejše najdišče človeka v Evropi je kraj Mauern v Srednji Evropi (iz gūnško-mindelske medledene dobe pred pol milijona let. V Sloveniji je najstarejše najdišče v Jami v Lozi pri Orehku blizu Postojne (iz mindelsko-riške medledene dobe pred cca. 300 000 leti).

Vsaka ledena doba je trajala od 60 000 let do 80 000 let in vsaka medledena doba od 120 000 let do 140 000 let. Ogenj so začeli takrat ljudje uporabljati pred kakšnimi 400 000 leti. Verjetno so prišli v Evropo v medledeni dobi in jih je ledena doba tu zatekla. Brez ognja pa ne bi preživel.

Prvo človeško orodje je bilo iz kamna in preprostejše kot kamnito orodje in orodje iz kosti iz kasnejšega časa. V medledenih dobah so bili ljudje predvsem nabiralci. V pradomovini Afriki so nabirali predvsem plodove, sadeže ter se prehranjevali z manjšimi, počasnejšimi živalmi. V bolj mrzlih krajih, kjer je bilo sadežev manj, so predvsem lovili počasnejše živali: polže, žabe, črve, rake ter pobirali ptičja jajca, nabirali sadeže, koreninice, večje poginule živali in oglodane kosti, ki jih živali niso znale odpreti.

Pred okoli 9000 leti so začeli v današnji Palestini nabirati, nato pa pridelovati ječmen in malo kasneje še pšenico. V ledenih dobah je bil večji del zemlje pokrit z do 4 km debelo ledeno odejo, v sosednjih pokrajinah pa so rasli le mahovi in lišaji

ter pelinu podobne bilke. Preživele so le živali, ki so se prehranjevale z navadnim rastlinstvom. Te je bilo treba ujeti, ubiti, odreti kožo in razkosati. Potrebno je bilo orodje, ki so ga napravili tako, da so od kremenena s pomočjo drugega kremenena cepili odbitke. V zgoraj omenjenem najdišču (jama v Lozi) so našli kremeno jedro, od katerega so klesali odbitke, ročno konico, dvoje strgal za odiranje kože, dolgo rezilo in nekaj manjših odbitkov. Predzadnja (zadnja medledena doba v naših krajih je riško-würmska) medledena doba je trajala cca. 130 000 let z dvema toplotnima viškoma, ko je bila povprečna temperatura na zemlji precej višja od današnje. Naši kraji so bili pokriti z leskovimi gozdovi, kasneje so jim sledili hrast, gaber, jelša, lipa, brest in nato še bukev.

Sposobnost človeka za preživetje se je izkazala v ledenih dobah. Takrat so bili pri nas veliki deli Gorenjske, Koroške in deloma Štajerske pokriti z ledom, v sosednjih pokrajinah je raslo rastlinstvo ledene dobe (mahovi, lišaji, pelinu podobne bilke), v današnji Beli krajini so rasli nizko borovje in osamljene breze.

V tako revnih krajih so živeli le severni jeleni, snežni in planinski zajci, alpski svizci, hermelin in jamski medved. Človek ledene dobe je zaradi podnebja postal samo mesojedec. Hrano si je moral ujeti in ubiti. Hitre živali je lovil tako, da jih je skupno z drugimi lovci in gonjači nagnal v primerno globoke jame, iz katerih niso mogle ulti. Nato jih je ubil s kamenjem ali s sunkom lesene

sulice, na katero je navezal kamnito ali koščeno ostrino. Lov je bil praviloma skupinski. Ljudje, ki kot posamezniki ne bi mogli preživeti, so preživeli v primerni skupnosti. Ta skupnost je bila razširjena družina, ki je imela skupnega prednika.

Človek je moral poznati nekaj besed, s katerimi se je sporazumeval in drugim ukazoval, kaj je treba storiti. Iz številnih najdenih kosti v najdiščih izhaja, da je bil človekov plen največkrat počasni in okorni jamski medved. Iz najstarejšega časa je pri nas največ najdišč iz okolice Postojne.

Iz obdobja zadnje (wúrmske) ledene dobe, ki je trajala dobrih 60 000 let, je znano obdobje od leta 45 000 let pred našim časom do 32 000 let pred našim časom, ki ga v znanosti imenujejo olševien, po naši gori Olševa, to je obdobje za ledeno dobo toplejšega podnebja. Na gori Olševa je znano najdišče Potočka zijalka, ki je bila tedaj brez ledu. V tem obdobju so se pri nas znova pojavili bizoni, srne, lisice, divje svinje in voluharji, ki potrebujejo več zunanje toplote. Iz tega časa imamo koščena strgala za odiranje kože, strgalke za strganje loja, nože in nožičke. Vsa koščena orodja so bila lepo zglajena in zaobljena, da se koža ni poškodovala. Iz kosti so naredili dolge osti, kratke osti, konice za sulice oz. kopja in celo iglo s koničasto luknjo (za šivanje kož).

Olševieniu je zopet sledila ohladiitev z vrhom pred 19 000 leti. K nam se je znova vrnil mamut. Iz tega časa je okostje mamuta, ki so ga izkopali v strugi reke Nevljice pri Kamniku

in je sedaj na ogled v Narodnem muzeju v Ljubljani. Tedanji mrzab bil tako močan, da je pri nas izumrla večina živali. Ostal je samo jamski medved, in ker so ga vsi lovili, so ga iztrebili.

Na Bližnjem in Srednjem vzhodu ter v Egiptu se je končala srednja kamena doba in začela mlajša pred kakšnimi 9 000 leti, v Evropi pa nekaj tisočletij kasneje.

Mlajšo kameno dobo označujejo udomačitev psa, pa tudi ovce in koze, iznajdba loka s puščicami, začetki lončarstva (nekakšne sklede), iznajdba najprej kresila, s katerim so zanetili ogenj, pa tudi s kamni obloženo ognjišče, kamni za sedenje okrog ognjišča, verjetno so abrije (prazgodovinska zatočišča pod sklanimi previsom) zaščitili s podrtimi drevesi.

V zgodnji dobi holocena se je temperatura na zemlji zopet dvignila na več kot tri stopinje nad današnjo. Največ najdišč iz mlajše kamene dobe pri nas imamo v tržaškem zaledju (Pejca v Lašci, Pečina pod Muzarji, Pečina na Lekovcu pa tudi na ptujskem gradu in na Rifniku).

Kolišča na Ljubljanskem barju so iz prehoda tretjega tisočletja v drugo tisočletje pred našim štetjem in vsebujejo predmete iz kamna, kosti, bakra in brona. Najstarejše je bilo ob Resnikovem kanalu, sledi mu Veliko kolišče na Igu, Dežmanovo kolišče, kolišče ob Ižanski cesti, ob Iščici, ob Strojnovem grabnu in še nekaj manjših. Mostiče so naredili tako, da so v plitvo jezersko dno zabili kole na razdalji meter do

meter in pol v ravni vrsti. Na kole so položili prečne tramove kot osnovo za pod, ki so ga zgradili iz tramov, in na to podlago so postavili skromne kočure. Na vodi so gradili iz varnostnih razlogov. S kolišči se je človek ustalil na enem metu. Nabor orodij iz koliščarskih časov je kar precejšen. Poznali so kamnite, bakrene in bronaste sekire, kladiva iz kamna, osti in puščice iz kosti, prav tako pa tudi trnke in harpune, bakrena šila, bodala in dleta, veliko lončenine, žrmlje kažejo, da so poznali žito, najbrž so poznali tudi lan. Kolišče je praviloma trajalo za čas enega rodu. Ko je les segnil, so se preselili na novo kolišče. Življenjska doba ljudi je bila veliko krajša. Le malo ljudi je čakalo štirideset let. Kosile so jih boleznimi in naravne katastrofe.

Šele železna doba je prinesla v naše kraje množično in bolj stalno poselitev.

Pripis!

Moja mati je vedela za jamo na hribu Petelinjek pri Velikih Poljanah na posestvu družine Prijatelj. Tej jami so rekli kevderc in je bila primerna za bivanje. Danes ne ve za to jamo ne lastnik ne kdo drug. Skoraj vse take jame so bile večkrat poseljene.

TEH NAŠIH 70 LET ALI NEKAJ O NASTANKU DU VELIKE LAŠČE 7. DEL

Helena Grebenc Gruden

foto: Martin Gruden in arhiv DU Velike Lašče

2019 – To leto je bilo za naše društvo dobro.

Vse je teklo gladko, brez zapletov in po načrtovanem programu. V februarju je bilo na volilnem občnem zboru enoglasno izvoljeno novo vodstvo. V upravni odbor so bili za mandat od leta 2019 do 2023 izvoljeni: predsednica Helena Grebenc Gruden, namestnica in podpredsednica Franja Sedej, tajnik Martin Gruden ob administrativni pomoči Vlaste Gajšek. Imenovana je bila tudi nova blagajničarka Marija Pavlin skupaj z računovodskim servisom DIKTA. Vodja nadzornega odbora je postala Lidija Vilar, častnega razsodišča pa Jože Oblak.

Sekcijo za šport in strelce je vodil Stane Hren, balinarje Joško Levstek, sekcijo sociale in zdravstva Hilda Gruden, sekcijo izletov in druženj Stanka Ivanc, sekcijo ročnih del je prevzela Marija Trotovšek, ki je vodila tudi celoten program demence.

Poverjeniki, ki so pomembni za koordinacijo s terena, so v večini ostali isti (iz prejšnjih mandatov). To so: Francka Jamnik za Velike Lašče; Marija Oblak za Knej, Podlog, Stope idr.; Nevenka Peterlin za Rob in okolico; Olga Verovšek skupaj z Ivano Burgar za Rašico; Stanka Ivanc za

Retje, Prilesje. Zaradi teže let in iz zdravstvenih vzrokov je delno odstopila Majda Gradišar in obdržala področje Ulake, Hlebče idr., Veroniko Ivanc je na Mali in Veliki Slevici zamenjala Marina Centa. Novi so tudi poverjenica Vesna Šebenik za Male Lašče ter Jana Feguš in Lovro Bašneca za Turjak in Gradež.

V prvem letu našega vodenja smo smelo in polni delovnega elana pričeli z novo – staro zgodbo društvenega delovanja. Nadaljevali smo z organizacijo utečenih aktivnosti in jih zapisali v novoletni zloženki. Iz seznama je bilo razvidno, da sta bila na teden na voljo vsaj dva dogodka, tako da je lahko vsak, ki je še pri močeh, po svojih željah izbiral aktivnosti. Najboljši odziv je bil na tedensko telovadbo s fizioterapevtko. Tudi predavanja so bila dobro obiskana. Najbolj željeni so bili še vedno izleti in srečanja. Škuljev moto: »Vsak mesec nekam,« je še vedno veljal. Ohranjali smo tisto, kar imajo članice in člani radi. Hkrati pa smo načrtovali popostritev dogajanj in dogodkov. Navezovali smo nove stike in prijateljstva. Kljub temu da se že nekaj let kaže trend upadanja članstva, se nam je pridružilo kar nekaj novih, vendar se ti upokojeanci počutijo še mlade in se ne zavedajo, kako jih starejši v društvu potrebujemo. Zato se nam pridružite v čim večjem številu. Še posebej, ker nas je počasi povozil čas in težko sledimo novim tehnologijam.

Če so nas v prvih desetletjih obstoja društva navduševali lepopisni in zelo osebni zapisi tajnic, je to sedaj postala uradna rutina. Danes za vse napake krivimo računalnik in SMS sporočila. Da bi se temu izognili, smo za računalniško medijsko dejavnost navdušili sedanjega tajnika Martina Grudna, ki je že nekaj časa skrbel, oblikoval ter izdeloval vsa društvena informacijska gradiva in listine. Z ORPO programom še vedno urejuje članstvo in skrbi za drugo elektronsko

Pred volilnim občnim zborom v avli Osnovne šole Primoža Trubarja (23. 2. 2019)

komunikacijo. Spoznavamo pa, da potrebujemo več članov s takim znanjem.

Pomembno je omeniti tudi nekatere posamezne stalne aktivnosti, ki so izstopale: Na začetku leta je bila v Velikih Laščah odprta Demenci prijazna točka v sodelovanju s Spominčico – Alzheimer Slovenija – Slovensko združenje za pomoč pri demenci iz Ljubljane. V društveni sobi glasbene šole jo je lahko obiskal vsak občan, ki se je srečal s to zahrbtno boleznijo, in sicer vsako prvo sredo v mesecu.

Predaja predsedstva – Marija Trotovšek in Helena Grebenc Gruden

Tako točko kot celoten program je vodila **Marija Trotovšek**, ki je poleg svetovanja in predavanj nudila tudi dobro obiskane delavnice za spomin. V septembru na dan demence je bil izpeljan sprehod po Velikih Laščah. Organizacijsko je izpeljala tudi nepozabno počitnikovanje v Vodicaх.

Tudi druge sekcije so pridno delovale po utečenem starem redu. Izpostaviti moramo šport, izlete in druženja. Najprej tedensko telovadbo, ki jo je v času od zgodnje jeseni do pozne pomladi vodila srčna in razumevajoča fizioterapevтка **Tatjana Janko**. Ker smo v tistem

Z izleta v Strunjanu (22. 5. 2019)

življenjskem obdobju, ko ima marsikdo že težave z gibljivostjo in s poškodbami, je redno razgibavanje, svetovanje in individualen pristop k tovrstni rekreaciji zelo dobrodošel. Občina nam je dala v uporabo Zrcalno dvorano Levstikovega doma v Velikih Laščah in obisk vadbe je bil vedno velik. Pridni so bili tudi balinarji, ki so se vsak teden v toplejših dneh rekreirali in trenirali na balinišču v Robu.

V tem letu smo zamenjali tudi vodjo za izlete in druženja. Po uspešnem večletnem delovanju Petra Trotovska je vodenje prevzela **Stanka Ivanc**. Spretno, z veseljem in s humorjem je vodila zahtevno nalogo in jo odlično opravljala. V letu 2019 je organizirala izlete na Avstrijsko Koroško, lepo in zanimivo je bilo tudi v knežjem mestu Celju, obiskali smo Strunjan in Piran, se veselili v božičnem Vojniku in uživali na druženjih za 8. marec, na martinovanju, z jublanti in na prednovoletnem srečanju. Popeljala nas je tudi v Celje na operno predstavo Carmen in v Ljubljano na koncert F3ŽO.

Sedanje delo in organizacija društva predstavljata povezavo s splošnimi

druženimi pravili in težavami upokojenec. Naše delo narekuje, opredeljuje in še vedno omejuje statut društva in Zakon o društvih Slovenije, ki predpisujeta pravice in dolžnosti članov in vodstva. Ob tem velja omeniti, da so vse funkcije v društvu prostovoljne in neplačane.

Čeprav je bilo prvo leto našega delovanja predvsem uvajanje v vodenje in organizacijo, smo uresničili vse načrtovane aktivnosti brez zapletov in v zadovoljstvo članov.

Tradicionalno srečanje za 8. marec (8. 3. 2019)

Članicam in članom, ki so delovali in še aktivno delujejo v organih društva in v društvu nasploh, se zahvaljujem za voljo, čas in energijo, ki jih podarjamo drug drugemu. Želim, da skupaj nadaljujemo uspešno delo in ohranjamo sedemdesetletno tradicijo delovanja društva.

Predsednica Helena

POMEMBNO OBVESTILO ČLANICAM IN ČLANOM DU VELIKE LAŠČE

Zaradi pandemije korona virusa COVID-19 so še vedno prepovedana večja zbiranja in druženja. Zato tudi v februarju odpovedujemo vse aktivnosti, vključno z občnim zborom, ki smo ga načrtovali za 20. februar 2021.

Po navodilih nadrejenih (OPZDU in MZDU) lahko občni zbor izvedemo brez prisotnosti članov, ker naš letošnji zbor ni volilni. Moramo pa vseeno kot običajno pripraviti vso potrebno dokumentacijo. To pomeni, da bodo zapisnik z razlago, s poročilom predsednika za leto 2020, z načrti za 2021, finančno poročilo za leto 2020, poročilo nadzornega odbora in častnega razsodišča za lani do konca februarja dobili vsi poverjeniki. Pri njih lahko (posamično) vse preberete, preučite in napišete vaše pripombe, želje in predloge. Pisne povratne informacije bodo poverjeniki posredovali upravnemu odboru, ki jih bo upošteval pri svojem delu. Žal mi je, da se še vedno ne moremo obiskovati, se družiti, veseliti, ampak vredno je počakati in ostati zdrav!
Helena

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL:01/7881 366

STEKLARSTVO

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

»KDO PRAVI, DA V VELIKIH LAŠČAH NIMAMO SMUČARSKO- TEKAŠKIH PROG?«

Za velikolaške vodnike: Mitja P., Tanja M.

Koronski čas nas je Velikolaščane, še posebej tiste, ki imamo radi naravo, izlete in rekreacijo, primoral, da smo ostali znotraj regije. Vse dobrine za dušo in telo smo tako poiskali doma. Kar naenkrat so okoliški hribi postali bolj kot običajno obljudeni s pohodniki in kolesarji. Ves čas so klicali Veliki in Sveti; Veliki Osolnik, Sveti Ahac, Sveti Primož, Krvava Peč, sosednja Grmada, ob prvem snegu pa smo v okolici Velikih Lašč našli tudi sledi smuči in sani.

Kdo pravi, da v Velikih Laščah ne moremo teči na smučeh, da nimamo sprehajalnih poti?

Velikolaški vodniki smo zarisali Goldov krog, 3,8 km dolgo krožno pot, ravno pravšnjo za izpolnitev dnevne potrebe po gibanju oziroma rekreaciji. Primerna je za vse; za mlado in staro, za babice

in mamice. Peš, s kolesom ali z otroškim vozičkom, pozimi pa tudi s smučmi ali sanmi. Na voljo je v vseh letnih časih, po njej lahko tečete tako ali drugače, s smučmi ali brez, s strumnim korakom ali pa se vlečete po polžje. Ob tem lahko uživate v naravnih dišavah jelke in smreke, pogledu na razprostirajoče se travnike, ko vam pogled beži v smeri zvonikov mogočne velikolaške cerkve. Začnete pri vodnjaku v Laščah, kjer po dobrih 400 metrih pri bogcu zavijete desno v smeri proti Kianam ter nadaljujete ob robu gozda do priključka na kulturno pot vse do cerkvice Svete Trojice, kjer prečkate glavno cesto Ljubljana–Kočevje in po levi strani ceste nadaljujete po poti vse do Velikih Lašč. Tam pa si hitro privoščite kos tako opevane pehtranove potice pri Kukljevi Margareti ali izberete sortno pivo v Mina Cafe. Več informacij o Goldovem krogu najdete na Facebook strani Velikolaški vodniki.

Mamljiva in zanimivosti polna je pot iz Roba do Kobiljega curka. Lepo označena in opisana poučna geološka pot z največjim gradbenim objektom iz rimskih časov – rimskim zapornim zidom, primerna za pohodnike, kolesarje, konjenike ali pa samo za bralce knjig. Do žage v Robu, od katere streljaj naprej zavijete proti Kobiljemu curku, se lahko pripeljete tudi s kolesom. Pot iz smeri Velikih Lašč ni zahtevna in jo s kolesom zmorejo tudi otroci. Čudovita narava z najstarejšimi kamninami na območju Velikih Lašč, v poletnem času pa tudi zatočišče pred vročino. Kobilji curek, največji slap na Dolenjskem, ponuja osvežitev, če pa si vzamemo dodaten čas, tam ugledamo tudi potočnega rakca, ki nam sporoča, da je voda tukaj še čista. Narava v Kobiljem curku je še posebej čarobna v zimskem času. Če postanete lačni in žejni, pa v Robu zavijete v Gostilno Škrabec, kjer pripravljajo domače jedi in vam postrežejo z najnovejšimi informacijami iz domačega okolja.

PRVIČ PO GOLDOVIH SLEDEH

CI Lokalnih turističnih vodnikov, Mitja Pintarič

CI Velikolaških vodnikov želi vsem bralcem Troble in občanom zdravja ter srečno v letu 2021. Za nami je leto, v katerem smo se veliko naučili, predvsem pa ponovno spoznali, kaj je v življenju resnično pomembno.

V decembru nas je občina presenetila s praznično okrasitvijo trga, ki jo je od lani še nadgradila z lepo smrečico pred farno cerkvijo in domiselno razsvetlavo s ptički vzdolž obeh dostopov na trg. Festival božičnega kruha je prav tako nakazoval na pogum in inovativnost. Epidemija in z njo povezani vladni ukrepi so žal preprečili realizacijo dogodka v celoti.

Naše prvo organizirano doživetje, program PO GOLDOVIH SLEDEH, ki je bil praznično obarvan, smo umestili kot nov program na turističnem zemljevidu velikolaške občine. Obiskovalcem smo približali doživetje velikolaškega območja, značilnosti pokrajine, razumevanje lokalne kulture, predvsem pa ohranjanje naravne in sakralne dediščine.

Na našem Facebook profilu smo z obvestili v decembru dosegli več kot 1.700 oseb in prejeli blizu 50 potrditev. V skladu s takrat veljavno uredbo Vlade RS in priporočili NIJZ-ja smo zainteresiranim dali navodila za samoudeležbo. V času nočnih terminov smo trikrat poskrbeli za čarobno razsvetlavo in omogočili varno pot nekaj deset obiskovalcem. Presenečeno so odkrivali,

česar še niso videli, in spoznavali drugačne podobe že znanega. Udeleženci so navdušeno delili svoje nepozabne spomine s prijatelji in se bodo zaradi kakovostne vsebine z odlično interpretacijo zagotovo še vrnil. Program Po Goldovih sledih smo z veliko mero zagnanosti odlično opravili, zato ponosno stopamo v leto 2021. Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam tokrat stali kakorkoli ob strani: lastniku parcele Šumnik, ključarju cerkve Sv. Trojica, gostilni Sv. Trojica, podjetjema Škof, d. o. o., in Delo osvobaja, d.o.o., ter Občini Velike Lašče. Program bo v prihodnosti postal tradicionalen in veselimo se novih doživetij z vami.

Pred nami so že novi izzivi, ki jih načrtujemo izvesti aprila in avgusta. Naše aktivnosti spremljajte na našem **Facebook profilu**, lahko pa nam pišete na elektronski naslov: **velikolaski.vodniki@gmail.com**

- slikopleskarstvo
- fasaderstvo
- knauf

ANDREJ JAPELJ s.p.

Rašica 19,
1315 Velike Lašče

M: 031 404 404

E: andrej.japelj1@gmail.com

VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

SLOVENSKA OLIMPIJSKA BAKLA

Jani Levstik

Pod okriljem Olimpijskega komiteja Slovenije letos načrtujemo izvedbo projekta Slovenska bakla 2021. V ta namen sta župana v začetku januarja s projektom seznanila Jani Levstik, predsednik Športne zveze Velike Lašče, in Andrej Cevc, vodja regijske pisarne pri OKS-ZŠZ.

Načrtujemo, da bo Slovenska bakla med aprilom in julijem obiskala vse slovenske občine, povezala mlade tekače,

rekreativne športnike, naše občanke in občane ter vrhunske športnike ter s tem okrepila pomen športa za vse, hkrati pa skladno s cilji OKS namenila dobre želje slovenskim olimpijcem za Ol v Tokiu 2021.

Slovenski športniki so do sedaj osvojili 74 olimpijskih kolajn in v prav toliko dneh bo Slovenska bakla obiskala vseh 212 občin. Predvidoma jo bo poneslo 10.000 tekačev, ki bodo pretekli vsaj 12.000 km, kar je razdalja od Slovenije do Tokia. Občino Velike Lašče bo bakla predvidoma obiskala 25. maja 2021 dopoldan. Natančen program bo objavljen v naslednjih številkah Troble.

SLOVENIJA

**OLIMPIJSKI KOMITEJ
SLOVENIJE**

VELIKOLAŠKI VODNIKI IN MEDNARODNI DAN TURISTIČNIH VODNIKOV 2021

**Andreja Vesel, Vodnik Interpretator – Interpret Europe,
Lokalni turistični vodnik, član Društva regionalnih
turističnih vodnikov Slovenije – ARGOS**

Svetovni dan turističnih vodnikov praznujemo na dan, ko je bila leta 1985 ustanovljena **WFTGA** – World Federation of Tourist Guide Associations, Svetovna zveza društev turističnih vodnikov, v katero je preko **FEG** (Evropska zveza turističnih vodniških združenj) včlanjeno tudi Društvo regionalnih turističnih vodnikov Slovenije – **ARGOS**.

Cilji WFTGA so različni; Povečanje ugleda turističnega vodnika, utrjevanje zavesti turističnih vodnikov o njihovi vlogi, informiranje splošne javnosti o tem, kaj turistično vodenje je, osveščanje javnosti, kaj vse sta kulturna in naravna dediščina, izpostavljanje težav, s katerimi se srečujejo turistični vodniki, utrjevanje dobrega slovesa profesionalnosti poklica, seznanjanje splošne javnosti o vsebinah turistične industrije in zaščita okolja in kulturne dediščine s pomočjo profesionalnega vodenja skupin.

Že 35 let namreč turistični vodniki po vsem svetu praznujemo 21. februarja kot svoj rojstni dan in vse od leta 2016 ga na pobudo Društva regionalnih turističnih vodnikov Slovenije ARGOS z brezplačnimi vodenji obeležujemo tudi turistični vodniki in organizacije, ki vključujejo vodniško službo v Sloveniji.

Na ta dan turistični vodniki organiziramo vodenja po različnih lokacijah z namenom predstaviti dejavnost in poklic turističnega vodnika tako širši, strokovni kakor tudi ožji javnosti. Vsako leto se na ta dan posvetimo osebam s posebnimi potrebami, osebam, ki si ne morejo privoščiti izletov zaradi slabših ekonomskih razmer, poslovnim partnerjem in zainteresirani javnosti. Lansko leto je bilo v Sloveniji kar 65 vodenj v 40 različnih krajih po Sloveniji.

**21 FEBRUARY
INTERNATIONAL
TOURIST
GUIDE
Day**

Geslo letošnjega praznovanja je:
**Turistični vodniki s kreativnimi zgodbami
bogatimo turizem na podeželju!**

V četrtek, 18. 2., ob 11. uri bo organizirana tiskovna konferenca, ki bo tudi virtualna. Na njej bodo izpostavljeni izzivi turističnega vodenja ter druge aktualne teme iz sveta turizma.

Spletna vodenja bodo potekala od 19. februarja do 21. februarja 2021 na različne načine: z virtualnim dogodkom v živo s terena ali kot predavanje s fotomaterialom, posneti prispevki bodo objavljeni na družbenih omrežjih. Vsi dogodki bodo na seznamu, ki bo objavljen na pristajalni strani spletne strani:

www.localguides-slovenia.com. Informacije bodo objavljene tudi na Facebook strani: <https://www.facebook.com/ArgosLocalGuidesSlovenia>.

Lokalni turistični vodniki Občine Velike Lašče se praznovanju pridružujemo z namenom, da bi virtualnemu obiskovalcu približali dediščino velikolaške dežele in ga prijazno nagovorili k odličnemu počitniškemu izletu. Lokalnemu prebivalstvu pa bomo glede na koronarazmere in interes predstavili delo turističnih vodnikov, ki nastopamo kot ambasadorji prelepe velikolaške zibelke kulture.

Med dogodke bo med drugim uvrščen kratek film vodnikov, dostopen na: <https://www.youtube.com/watch?v=3Jwo8u-3L7is&t=26s>, ki predstavlja vlogo vodnika pri razvoju turizma na podeželju in vabi k obisku navdihujočih znamenitosti na velikolaški destinaciji.

Tadeja Nemček Glass Art

Unikatni izdelki iz taljenega stekla.

Posebno lepa darila za različne priložnosti.

Zgodbe v steklu ustvarjam v svojem studiu v Dvorski vasi pri Velikih Laščah.

Dvorska vas 49 | 031 881 341
1315 Velike Lašče | tadeja.nemcek@gmail.com
Slovenija | <https://tadejanemcek.wixsite.com/glassart>

ODSTRANJEVANJE ZARASTI V MIŠJI DOLINI

Urška Hren, dipl. inž. agr.

V sklopu projekta Mala barja – Marja, ki je financiran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in proračuna RS, se je v začetku decembra pričelo z odstranjevanjem zarasti na projektnem območju Mišja dolina, natančneje na Rašici (1,70 ha) in v Marinčkih (2,83 ha).

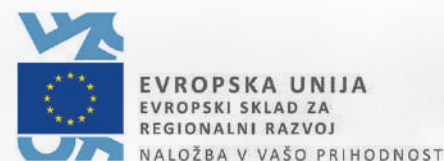
Cilj projekta na tem območju Natura 2000 je ponovna vzpostavitev dveh ciljnih habitatnih tipov: mokrotnih travnikov s prevladujočo stožko (*Molinia* spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (*Molinion caeruleae*) (HT 6410) in bazičnih nizkih barij (HT 7230). V obeh primerih gre za edinstveno mokrotno življenjsko okolje, ki ima v naravi pomembno vlogo čiščenja in skladiščenja vode, vendar je bilo v preteklosti zaradi nizke vrednosti za kmetijsko pridelavo degradirano ali zapuščeno. Do zaraščanja teh površin je prišlo zaradi opuščanja rabe (košnje). Zaraščajo se s črno jelšo, ki spada v družino brezovk in ima zelo rada mokra, globoka, glinasto-ilovnata ali peščena tla. Poleg tega da postopno zaraščanje zmanjšuje površine že tako redkih habitatnih tipov, kot so mokrotni travniki in nizka barja, pa imajo drevesa (črna jelša, vrba, to-

pol) pomembno vlogo in so zaželeni na obrežnem pasu kot obvodno rastlinstvo. Njihove globoke korenine prestrežejo in črpajo hranila (nitrate, sulfate), ki se izpirajo v vode iz okolja. S tem povečajo samočistilno sposobnost rek in potokov. Z dobro razvitim koreninskim sistemom pripomorejo k zmanjšanju odnašanja tal (erozije) in zmanjšanju turbulentnosti vodotokov v času naraslih voda. S svojo krošnjo pa dajejo tudi zavetje živalim in senco, ki preprečuje nenadne hitre spremembe temperature v vodotokih.

Zakaj odstranjujemo zarast na teh površinah? Ker se je skupna površina bazičnih nizkih barij v Sloveniji samo v zadnjih 50 letih zmanjšala skoraj za polovico. Travniki z modro stožko pa se pojavljajo v manjših in izoliranih zaplatah v nižinskem delu Slovenije, večji ostanki nekdanjih površin takih travnikov se

nahajajo le še na Ljubljanskem barju ter na Cerkniškem in Planinskem polju. Za ohranjanje teh dveh tarčnih habitatnih tipov je ključno izvajanje košnje enkrat na leto brez gnojenja, kar je tudi eden izmed ciljev projekta Mala barja – Marja (omogočiti ustrezno upravljanje teh površin po ponovni vzpostavitvi mokrotnih travnikov). Poleg ukrepov za izboljšanje stanja ohranjenosti tarčnih habitatnih tipov se bo uredilo tudi obiskovanje in doživljanje narave v obliki tematske poti.

Naložbo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija.

SKAVTI IN ROBERT BADEN-POWELL

Organizirani Svizec

Skavtsko gibanje je ustanovil Robert Baden-Powell, ki se je rodil 22. februarja 1857 v zelo ugledni angleški družini v Londonu. Že od zgodnje mladosti je bil spreten v kurjenju ognjev, postavljanju šotorov, uporabi vozlov in stezosledstvu.

Zanimanje za gozd, naravo in življenje v njej mu je že zelo zgodaj prebudil njegov ded. V šoli je bil povprečno uspešen učenec, močno pa je izstopal pri športu - bil je namreč zelo dober nogometni vratar, in v igri - nastopal je na vseh šolskih proslavah.

Kasneje se je želel vpisati na Oxfordsko univerzo, kjer je nekoč poučeval tudi njegov oče, a ni opravil sprejemnih izpitov. Zato je odšel na vojaško akademijo in kasneje postal uspešen vojaški poveljnik. Boril se je v Indiji, Južni Afriki, na Malti, Balkanu in na območju današnjega

Zimbabveja. Njegov najbolj znan vojaški dosežek je obramba mesta Mafeking v današnji Južnoafriški republiki. Z le nekaj vojaki in civilnimi prebivalci je uspel braniti mesto 217 dni.

Na podlagi svojih vojaških izkušenj in ljubezni do narave je zrasla ideja o skavtskem gibanju. Svojo idejo je najprej želel preizkusiti. Organiziral je poskusni tabor na otoku Brownsea za fante različnih starosti in slojev. Razdelil jih je v vode, vsak vod pa je vodil najstarejši od fantov. Skupaj so se učili različnih skavtskih veščin - različnih vozlov, stezosledstva, postavljanja šotorov, kurjenja ognjev ...

Poskusni tabor je bil potrditev ideje o skavtskem gibanju. Javnosti jo je predstavil z eno svojih najbolj poznanih knjig - Scouting for boys oz. Skavtstvo za fante. V njej so opisani temeljni dela s skavti, tudi 10 skavtskih zakonov:

1. Skavt si šteje v čast, da si pridobi zaupanje.
2. Skavt je zvest Bogu in domovini.

3. Skavt pomaga bližnjemu in naredi vsak dan vsaj eno dobro delo.
4. Skavt je prijatelj vsakomur in vsem skavtinjam in skavtom brat.
5. Skavt je plemenit.
6. Skavt spoštuje naravo in vidi v njej božje delo.
7. Skavt uboga svoje starše in predstojnike ter vestno opravlja svoje dolžnosti.
8. Skavt si v težavah zvižga in poje.
9. Skavt je delaven in varčen.
10. Skavt je čist v mislih, besedah in dejanjih.

Skavtsko gibanje se je začelo hitro širiti po Angliji in tudi po svetu. Na prvem Jamboree-ju (svetovnem srečanju skavtov)

VODORAVNO

- 4 Na skavtskem znaku se nahajajo detelja, kratica ZSKSS, dve zvezdi in ...
- 5 Že Bi-Pi je skavte razdelil na manjše skupine imenovane ...
- 9 Prvi poskusni tabor je Bi-Pi organiziral na otoku ...
- 12 Kot vojaški poveljnik je Bi-Pi najbolj znan po uspešni obrambi mesta ...
- 13 Koliko otrok je imel Bi-Pi?
- 14 Robert Baden Powell se je s 13 leti vpisal v šolo v Londonu. Bil je eden izmed najbolj živahnih dijakov, odlikoval pa se je predvsem v ...
- 15 Kako je bilo ime Bi-Pijevi ženi?

NAVPIČNO

- 1 Zavetnik izvidnikov je sveti ...
- 2 Skavt je ... in varčen (9. skavtski zakon).
- 3 Skavtsko ime Roberta Baden Powella je ..., ki nikoli ne spi.
- 6 Zavetnik popotnikov je sveti ...
- 7 Zavetnik volčičev je sveti ...
- 8 Kako se imenuje svetovno skavtsko gibanje?
- 10 Dokončaj stavek:
»Kar najbolje bodi pripravljen ...«
- 11 Ena izmed Bi-Pijevih najbolj poznanih knjig je Skavtstvo za ...

leta 1920 je bilo 8.000 udeležencev iz 34 držav; na drugem leta 1929 pa že 50.000 iz 72 dežel (41 držav in 31 delov kraljestev). Bi-Pi, kot ga pogosto imenujemo pri skavtih, je veliko potoval in pomagal pri ustanavljanju novih skavtskih organizacij. Na teh potovanjih je spoznal tudi svojo ženo Olave St.Clair-Soames. 30. oktobra 1912 sta se poročila in imela kasneje tri otroke - Petra, Heather in Betty.

Skavtskemu gibanju fantov se je kmalu pridružilo gibanje za dekleta, ki se je prav tako širilo zelo hitro. Ustanovljeni sta bili dve svetovni skavtski organizaciji: WOSM (World Organisation of Scout Movement) in WAGGGS (World Association of Girl Guides and Girl Scouts).

Tudi slovenski skavti, ki se na lokalni ravni združujemo v stege, na državni ravni pa v Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS), sledimo načelom, ki jih je postavil Baden-Powell. Razdeljeni smo v veje, v našem stegu Škocjan-Turjak 1 delujejo tri. Najmlajša veja se imenuje Volčiči in volkuljice. Z otroki med 3. in 5. razredom raziskujemo svet s pomočjo Knjige o džungli, nad nami pa bdi naš zavetnik sv. Frančišek. Ko prerastemo krdelo, se pridružimo četi, kjer postanemo Izvidniki in vodnice. Tukaj dobijo skavti tudi svoje skavtsko ime. Tudi Bi.Pi ga je imel - imenoval se je Volk, ki nikoli ne spi. Pri učenju veščin in spoznavanju gozda nas spremlja sv. Jurij. V 2. letniku srednje šole pa se pridružimo klanu in postanemo Popotniki in popotnice. V tej najstarejši veji se najbolj trudimo živeti v skladu z Bi-Pi-jevim vodilom: "Bodite kar najbolj pripravljeni služiti." Pri tem nam pomaga zgled sv. Pavla.

Skavti imamo nekaj prepoznavnih simbolov: skavtska uniforma, ki jo imenujemo kroj, rutka, ki je v vsakem stegu drugačnih barv ... Logotip ZSKSS je sestavljen iz detelje, igle kompasa, dveh peterokrakih zvezd in tudi lilije, ki je eden glavnih simbolov skavtskega gibanja po celem svetu. Logotip ZSKSS je opečnato oranžne barve, enake kot je kranjska lilija (*Lilium Carnolicum*), avtohtona slovenska roža.

8. januarja je minilo 80 let od smrti Roberta Baden-Powella. Bo pa letos minilo tudi 114 let od prvega skavtskega tabora in začetka skavtskega gibanja. Gibanja, ki uspešno deluje še danes.

Svetovni molitveni dan je mednarodno gibanje, ki združuje ženske različnih krščanskih cerkva iz več kot 200 držav po vsem svetu. Enkrat na leto, na prvi petek v marcu, vabimo vse (mlade, starejše, moške, ženske, različne krščanske denominacije in vse ljudi dobre volje) na ekumensko bogoslužje, ki ga oblikujemo po predlogu določene države. Besedilo bogoslužja Svetovnega molitvenega dne so za letošnje leto pripravile ženske različnih krščanskih veroizpovedi iz Republike Vanuatu.

Vanuatu je tropsko otočje v južnem Tihem oceanu 1800 km severovzhodno od Avstralije in 800 km zahodno od Fidžija, ki obsega več kot 80 otokov, od katerih je 65 naseljenih. Površina države je približno 12.200 km² (dobra polovica Slovenije), po oceni za leto 2020 pa ima okoli 300.000 prebivalcev številnih etničnih skupin in jezikov. Otoki imajo črne in bele peščene plaže ter lepe koralne grebene s pisanimi tropskimi ribami. Gozdovi so polni ljubkih ptic, rastlinstva in živalstva ter veličastnih slapov.

Vanuatu pogosto prizadenejo ujme, med katerimi so potresi, cikloni (vrtinčasti viharji) in vulkanski izbruhi. Na otokih je sedem aktivnih vulkanov. Dvigovanje višine morske gladine spodjeda kopno, izpušni plini vozil, nafta z ladij in odpadna plastika pa onesnažujejo okolje.

Večina prebivalstva živi na deželi, Za Vanuatujce je zemlja zelo pomembna in je glavni vir proizvodnje. Ne vidijo je kot lastnine, temveč je zanje ključnega pomena za obstoj ljudi in živali, ker jim omogoča preživetje. Gospodarski razvoj Vanuatuja temelji na turizmu, gradbeništvu in offshore finančnih storitvah (davčna oaza).

SVETOVNI MOLITVENI DAN 2021 VANUATU »GRADITE NA TRDNEM TEMELJU«

**Društvo kulturni most Lützelflüh
– Velike Lašče in Društvo svetovni
molitveni dan Slovenija**

Osnovno šolstvo ni brezplačno ali obvezno. Vlada pomaga šolam s subvencioniranjem šolnin za prvih šest let, da bi več otrokom omogočila dostop do šolanja. Številni otroci na podeželskih območjih imajo zelo dolgo pot do šole. Narašča preseljevanje mladih iz dežele v mesto.

Ženske so običajno doma in skrbijo za otroke, starejše in druge družinske člane. Pogosto na trgu prodajajo oblačila, zelenjavo in sadje. Podobno kot prebivalci drugih tihomorskih otokov tudi Vanuatujci ljubijo glasbo in ples.

Besedilo letošnjega bogoslužja temelji na vsebini 7. poglavja Matejevega evangelija, ki govori o tem, da le hiša, zgrajena na skali, ki je trden temelj, ne bo padla in je ne bodo odnesle ujme tega sveta. Ženske iz Vanuatuja pa bodo z nami delile svoje veselje in skrbi. V duhu svetovnega molitvenega dne ozaveščeno moliti in molitveno delovati jih bomo skušali spoznati, z njimi moliti in jim po svojih močeh tudi materialno pomagati.

V preteklosti smo več let to ekumensko bogoslužje pripravljali v prostorih župnije Škocjan pri Turjaku, zadnja leta pa v prostorih župnije Velike Lašče.

Letošnje leto bodo iz varnostnih razlogov bogoslužja po Sloveniji potekala preko spleta.

Vabljeni, da se nam pri bogoslužju iz Velikih Lašč v petek, 5. marca 2021, ob 19. uri pridružite na Zoom povezavi

<https://zoom.us/j/92291155723?pwd=SG9tSEVpN3E5S114cGtCRDhqNFNZZz09>

GOZDNE ŽIVALI IN STEZOSLEDSTVO

Prizadevna lastovka

Skavti se moramo neprestano učiti, če želimo razumeti knjigo narave. Večina ljudi spozna okolje le z očmi. Z uporabo ostalih čutil se pred nami odpre svet, ki ga prej nismo videli. Natančno opazovanje znakov in sledi bo razširilo naš pogled in s tem obogatilo naše življenje. Na skavtskih srečanjih se urimo tudi v večini stezosledstva (prepoznavanja in iskanja sledi). Nekaj izkušenj in spoznanj ti predstavljamo v nadaljevanju.

Pri stezosledstvu si vedno zastavimo osnovna vprašanja, ki so nam v pomoč pri odkrivanju.

1. Kateri živali slediš?

2. Kje je žival bila in kam je odšla?

Izjemno pomembno je določiti smer, v katero je opazovana žival odšla. Sprednji deli stopal se zarinejo globlje kot zadnji deli.

3. Kako se je žival premikala?

Sled nam lahko pove tudi, kako hitro se je žival premikala. Pri teku se sled podaljša in je globlja.

4. Kdaj je žival pustila sled?

Robovi svežih sledi parkljev in šap so ostri in v njih ni iglic, listja ali drugih smeti. Toda na splošno velja, da sled začne razpadati takoj, ko je nastala.

5. Kaj je žival tu počela?

Se je žival tu prehranjevala, je morda le prečila teren, je tu ležala itd.

Sledi niso le odtisi šap in parkljev, ampak tudi odtrgane veje, obgrizeno lubje ter gobe, pohojena trava, dlaka na drevesu ali grmu, strgane pajkove mreže, obrnjeno listje in kamenje, ki ima izpostavljeno temno, vlažno stran, ter druge najmanjše podrobnosti, ki nam lahko dajo pomembno informacijo o zasledovani živali. Tako nam lahko npr. vlaga, obrisana z grmovja, pove natančno višino živali.

Vabimo te, da se tudi sam odpraviš na lov za gozdnimi stopinjami živali. V pomoč naj ti bodo fotografije, ki so jih posneli naši skavti na enem izmed srečanj. Prepoznaš živali, ki so jih pustile? Za vse malo bolj radovedne vam v branje priporočamo skavtski priročnik za življenje v naravi Bodi pripravljen, ki je tudi za nas vsakič znova uporabna zakladnica znanja.

PET NASVETOV ZA USPEŠNO STEZOSLEDSTVO

1. Ne premikaj se hitro, da ne spregledaš pomembnih sledi.

2. Nauči se uporabljati tako svoj vid kot tudi voh in sluh.

3. Sledi ne smeš le opazovati, skušaj tudi razložiti njihov pomen.

4. Spoznaj zasledovanca, tako da preučiš njegove navade in potrebe.

5. Bodi vztrajen: Če izgubiš sled, jo skušaj ponovno najti.

Gozda si brez gozdnih živali skoraj ne moremo predstavljati. Raziskave so pokazale, da v srednjeevropskih bukovih gozdovih živi okoli 7.000 različnih živalskih vrst. V nadaljevanju ti predstavljamo le peščico izmed njih ter njihove sledi, da jih boš na svoji poti v gozdu lažje prepoznal.

MEDVED

Medved je danes največja zver. Poznamo več vrst medvedov po svetu: od slavnege ameriškega grizlija in antarktičnega severnega medveda pa vse do azijskih pand. V Sloveniji je najbolj razširjen rjavi medved, ki lahko doseže težo 350 kg in več. Odrasli samci so samotarji, ki se človeku v večini primerov umaknejo, saj ga lahko začutijo, še preden se jih mi zavemo. Če vendarle naletimo nanje, je pomembno, da jih ne skušamo prestrašiti, saj nas lahko v strahu napadejo. Večinoma so bolj nevarni mlajši medvedi, ki so še v puberteti, ker jih še razganja, so tudi veliko bolj radovedni. Najnevarnejša pa je medvedka z mladiči. Za njihovo zaščito je pripravljena narediti karkoli, zato se nikoli, ampak res nikoli ne postavite med medvedko in njene mladiče!

Pred bližnjim srečanjem se lahko zavarujemo s tem, da smo glasni. Tako nas medvedka sliši in se nam izogne. Medvedjo šapo le s težavo zamenjamo za katero drugo sled, saj jo izdaja velikost. Sprednjo šapo bi lahko primerjali z iztegnjeno dlanjo odrasle osebe. Izrazite so prstne blazinice, v podaljšku katerih se pojavijo kremplji. Zadnjo taco po obliki lahko primerjamo s človeškim podplatom, vendar ju razlikujejo vidni medvedovi kremplji.

Poleg medveda med zveri uvrščamo tudi risa, lisico in volka, katerih sledi si lahko ogledate na spodnji fotografiji. Zaradi podobnosti s pasjo sledjo jih večkrat zamenjamo.

RIS

Ris je človeku nenevarna samotarska velika mačka. Prepoznamo ga predvsem po čopkih na ušesih. Lovi predvsem iz zasede, dobro pa tudi pleza po drevesih. Prede tako kot navadna mačka, plen pa lahko zasleduje le kakšnih 100 m, saj ima majhno srce. V Sloveniji smo ga v 19. stoletju iztrebili, a smo ga ponovno naselili leta 1970. Danes v Sloveniji živi le 17 risov. Najlažje nanje naletimo v živalskem vrtu, drugače pa živijo predvsem v Kočevskem Rogu. Njegova stopinja je zelo podobna pasji, ampak ker je ris mačka, je tudi zanj značilno, da kremplje skrrije, zato jih ne najdemo v sledi.

LISICA

V okolici naselij pogosto naletimo na prvo izmed zveri na našem današnjem sprehodu po gozdu. To je rdeča lisica, ki je ime dobila po svojem kožuhu, ki je rdečerjav, gost in mehak. Zanj je značilen tudi košat rep. Nevarne so predvsem tiste, ki so okužene s steklino – smrtno nevarno boleznijo. Pogosto njihove sledi zamenjamo s pasjimi. Zato je pomembno zavedanje, da je lisičja sled bolj podolgovata od pasje, tudi odtis krempljev je bolj izrazit pri lisicah.

VOLK

Naš zadnji sopotnik na današnji poti pa je volk. Oziroma trop volkov, saj volk v primerjavi z risom rad živi v krdelu. V slednjem so jasno določeni vloge in položaji. Trop vodita alfa samec in alfa samica. Samotarji so po navadi le starejši volkovi, ki so izgnani iz krdela. Človeku se zdravi volkovi načeloma izognejo. Kljub temu da je volkov v Sloveniji le okoli 88, medvedov pa kar 700–900, so volkovi v zadnjem času bolj problematični. To je posledica predvsem napadov na domače živali. Volčjo stopinjo poleg lisičje pogosto mešamo s pasjo. Na primeru lahko vidimo, kako sta prva dva prsta pri psu pomaknjena v sredino stopala, pri lisici in volku pa izrazito naprej.

Na koncu vam predstavljamo še skupino parkljarjev, kamor uvrščamo srnjad, jelenjad in divjega prašiča. Ob sistematičnem opazovanju bomo takoj razlikovali srnji odtis od dvakrat večjega jelenjega ali prav tako velikega divjega prašiča. Odtisa večjih prstov jelena in divjega prašiča sta si v naravi precej podobna, vendar se odtis manjših dveh prstov pri divjem prašiču precej pogosto pojavlja, saj sta precej bližje kot pri jelenu.

JELEN

Jelen spada med kopitarje. Za samce je značilno veliko in bogato rogovje, ki postaja s starostjo čedalje večje in bolj razvejano. Rogovje spomladi odpade, novo pa zraste do avgusta. Oglašajo se z značilnim globokim kruljenjem – rukanjem. Samice so košute.

SRNA

V primerjavi z jelenom in s košuto, sta srnjak in srna precej manjša. Srnjakovo rogovje je tudi manjše od jelenovega. Veliko manjša je tudi stopinja. Njegova sled je velika 8 cm. Pomembno je, da ločimo sprednjo in zadnjo stopinjo, saj se zadnja sled razlikuje od sprednje po dodatnem odtisu parkljev.

DIVJI PRAŠIČ

Divji prašič je pogosta žival v naših gozdovih, ki pa med svojim lovom za gomolji in žuželkami pogosto povzroči škodo na zemlji. Je miroljubna žival, ki se ob srečanju hitro umakne v goščavo. Nevaren je le, če je razdražen ali ranjen.

JASLICE V ŽUPNIJSKI CERKVI MARIJINEGA ROJSTVA V ROBU

Dragica Heric / foto: Boštjan Podlogar

Zaradi strogih ukrepov za zajezitev širitve koronavirusa je bila večina cerkva ob božiču praznih. Nekateri duhovniki so maševali na daljavo, jaslice na predbožični večer so bile marsikje postavljene pred cerkvami oziroma na prostem. Jasljarji so za farane župnijske cerkve v Robu kljub izrednim razmeram postavili čudovite jaslice, ki si jih je bilo mogoče ogledati pri stranskem vhodu skozi zastekljena vrata. S pomočjo senzorja so jih osvetlili.

DOSEŽKI DRUŠTVA ŠOLA ZDRAVJA V LETU 2020

Neda Galijaš

Kljub večmesečnemu omejenemu gibanju, ki je posledica ukrepov stroke za zajezitev epidemije Covid-19, je društvo Šola zdravja zadovoljno z dosežki, ki mu jih je uspelo ustvariti v odhajajočem letu 2020. Radi bi jih delili z vami:

Ustanovili smo 20 novih skupin, trenutno smo prisotni v 81 slovenskih občinah. V letu 2020 se je k nam včlanilo 736 novih članov, trenutno jih imamo 5061. Omembe vreden podatek je, da smo po prvem valu epidemije dobili 76 članov povratnikov.

Ob tem, da delujemo v javnem interesu na področju športa, smo v letu 2020 pridobili še status humanitarne organizacije.

Kljub koroni smo izpeljali redni letni občni zbor društva, in sicer delno po skupinah. Odziv je bil neverjeten, nazaj smo

dobili kar 90 % izpolnjenih zapisnikov. Na razne načine smo motivirali člane, da skrbijo za svoje zdravje, tudi ko ne morejo telovaditi zunaj na prostem, na svojih lokacijah in se ne morejo družiti. Tako smo v prvem valu epidemije posneli štiri videoposnetke, na katerih smo predstavili, kako pravilno izvajati vaje po metodi 1000 gibov.

V drugem valu smo posneli film Metoda 1000 gibov in ga dali na kanal Youtube, da lahko člani telovadijo tudi doma.

Pri tem smo šli korak naprej in smo film ponudili lokalnim televizijam po Sloveniji, da ga uvrstijo v jutranji program, ker je televizija dostopna večjemu številu prebivalcev kot kanal Youtube, ki je vezan le na internet. Odziv je bil odličen, okrog 20 lokalnih televizij predvaja vsakodnevno ali le določene

dni v tednu vadbo 1000 gibov. Katere televizije so se vključile v našo akcijo, je vidno na povezavi: <https://solazdravja.com/2020/12/03/telovadimo-doma/>

Preden smo posneli omenjeni film, smo organizirali jutranjo vadbo 1000 gibov prek Zooma in kanala Youtube z dodatnimi vajami za moč. Tako smo se 14 dni (od pon. do petka), od 8. do 9. ure zjutraj, družili in telovadili skupaj preko zooma. Videoposnetki so še vedno dosegljivi na tej povezavi.

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- BREDDENT SKY implantati
- Nevidni ortodontski aparat INVISALIGN
- Ortopansko slikanje zob

ZZ

Goran Petrović dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija

25 let

LIONS KLUB RIBNICA V DECEMBRSKEM ČASU NAKLONIL POZORNOST STAROSTNIKOM

Predsednik LK Ribnica Slavko Lavrič

Člani Lions kluba Ribnica smo se ob letošnjem načrtovanju decembrske dobrodelne akcije zavedali, da nam čas koronavirusa postavlja omejitve. Analizirali smo vse pretekle akcije, ki so nam v 21-letnem obdobju delovanja omogočile podelitev več kot 100 donacij posameznikom, društvom ter javnim zavodom. V zadnjih letih smo jih tudi poimenovali: Prižgimo lučke v otroških očeh, Otrok obdari otroka, Pomagajmo za življenje, Pomagajmo razvijati talente otrok, Pomagajmo soustvarjati lepši dan našim starostnikom, Z glasbo za sočloveka v stiski. Zbrana sredstva smo pridobili predvsem z organiziranjem koncertov, ki so bili velik organizacijski podvig, toda s pomočjo izvajalcev dobrega srca in zvestih donatorjev smo bili vedno finančno uspešni. Tako smo se lahko odzvali na vsako prošnjo, ki se nas je dotaknila. Izjemno dobro sodelovanje smo vzpostavili tudi s Centrom za socialno delo, ki nam posreduje vloge socialno ogroženih občanov, ki jih center ne more v celoti finančno pokriti, zato se obrnejo na nas. Upam, da je naša pomoč v življenju občanov Občin Ribnica, Sodražica, Loški Potok in Velike Lašče pustila pečat in jim za trenutek narisala nasmeh na obraz.

Pa preidimo na letošnjo decembrsko akcijo, ki je povsem drugačna, saj

zanjo nismo porabili klubskih denarnih sredstev, temveč je bila plod zavzetosti članov Lions kluba Ribnica. Tako smo konec novembra stopili v kontakt z ga. Sergejo Mastnak, dipl. delovno terapevtko iz Doma starejših občanov Ribnica, ki je brez oklevanja in z veseljem potrdila prevzem naših božičnih potic in mandarin. Daroval jih je Mercator Ribnica. Našega predloga so se razveselili tudi v DSO Loški potok in Videm Dobropolje ter posebnem socialnem zavodu Prizma Ponikve. Peko so prevzele predvsem članice – nekatere to obvladajo, druge so za pomoč poprosile mame, sosede, od-

zvali pa so se tudi nekateri moški člani. S projektom smo želeli varovancem omogočiti, da ponovno začutijo vonj in okus domače potice in se spomnijo, kako so potice pekli v svojih domovih. Potice in mandarine nam je uspelo izročiti v petek, 11. 12., v Ribnici, Loškem Potoku, Dobropolju in Ponikvah. Povsod nas je osebje toplo sprejelo, vse je seveda potekalo na prostem in ob spoštovanju zaščitnih ukrepov. Za vsakega varovanca smo izročili ročno izdelane voščilnice in tako finančno podprli tudi CUDV Dražga enoto Ribnica.

Naša dobrodelna dejavnost pa se s tem dogodkom ni še končala. Vsak član, ki želi vsaj za hip osrečiti osamljenega starostnika, bo tega obdaroval sam, seveda ob upoštevanju zaščitnih ukrepov in ob lastni presoji, koga bo obdaril.

Akciji so se lahko pridružili tudi vsi drugi ljudje dobrega srca in dobre volje. Le ozreti se moramo okoli sebe in se zavedati, da starostnikom ni pomembna materialna vsebina paketa. Pomembno je njihovo zavedanje, da kljub starosti niso spregledani. Enako velja tudi za tiste, ki so hudo bolni ali zaradi psihičnih težav stigmatizirani.

ADL O TEM IN ONEM O KORPORACIJAH

Pripravljala Jože Starič

Korporativizem, katerega razvoj spremljam zadnjih deset let, lahko poimenujem kar novi fevdalizem. Le da tu fevdalci niso plemiči ali plemiške družine, ampak so to korporacije. Te so po kapitalu, vplivu, razsežnosti idr. močnejše od večine držav na svetu. Preko tehnologij lahko vplivajo na tok misli uporabnikov njihovih storitev, kar je ena od prežetih nevarnosti. Pokazalo se je, da je pred njimi nemočna tudi vlada ZDA.

Korporacije Donaldu Trumpu niso pustile zmagati. Ameriške volitve so bile, blago rečeno, sumljive. Trump je bil pred misijo nemogoče – vsi so bili proti njemu: vsi mediji razen Foxa so bili proti njemu, ravnno tako vsa velika tehnološka podjetja, pravzaprav je bila proti njemu, čeprav to ni imelo velikega vpliva na volitve, večina sveta. To se je dogajalo vsa štiri leta njegovega mandata, sam pa ni imel propagandnega stroja. Še korona je bila proti njemu. Posledica tega je bila, da je Donald Trump izgubil volitve proti kandidatu, ki sploh ni imel volilne kampanje. Vsi so delali kampanjo proti Trumpu. To je znak korporativizma.

Trump je bil korporacijam nevaren, ker ni bil del njih. On je tajkun starega kova – solist, narcisoidni ego. To bi bilo lahko tudi dobro. Vendar je zaradi svoje nepredvidljivosti, zaradi svojih muh, in ker ni del tega, korporacijam nevaren. Korporacije, tako kot nekdanji fevdalci, želijo imeti kontrolo nad vsem. Ljudje, ki korporacije vodijo, njihovi večinski lastniki ali ljudje v upravah, dobijo nekakšen božji kompleks. Mislijo, da imajo prav, da so dobri in da delajo za dobro

ljudi. Ta kompleks je past, v katerega se ujamejo ljudje z velikim vplivom.

Seveda korporativizem ni izključna domena tehnoloških podjetij, tu najdejo svoj interes tudi vojno-industrijski kompleksi, energetske, farmacevtske korporacije idr. Korporacije niso nekaj novega, samo njihov vpliv je s pomočjo tehnologije dosegel nepredstavljive razsežnosti.

V ekipi novega ameriškega predsednika Josepha Bidna so večinoma ljudje, ki so s korporacijami povezani: s tehnološkimi podjetji, s farmacijo, z naftno industrijo. Delovali so že v Obamovi administraciji, potem so šli v uprave korporacij ali pa so postali njihovi bajno plačani svetovalci. Zdaj pa so spet v Bidnovi administraciji. Kdo torej vodi ZDA? To ni predsednik, ni vlada, ampak so to korporacije s svojim denarjem in vplivom. Korporacije potrebujejo in hočejo predsednika, ki je predvidljiv in vodljiv.

Donald Trump je po Jimmyju Carterju prvi ameriški predsednik, ki ni začel nobene vojne. Vseeno pa je skrbel za vojno industrijo in ji pomagal sklepati velike pogodbe o prodaji orožja. Vojaški proračun ZDA se je v njegovem mandatu stalno povečeval in to so podpirali tudi demokrati.

Obamova administracija je odgovorna za begunski val leta 2015. Ker so razsuli Libijo in Sirijo, je begunski val preplaval Evropo. Gadafijev režim je zadrževal emigrante iz Afrike na libijski južni meji. V prvem mandatu Obamove administracije so izgnali več ilegalnih migrantov kot pa v času Trumpove administracije. To so preverljivi podatki. Tudi ločevanje

otrok od staršev na meji z Mehiko se je začelo v času predsednika Obame. Propaganda, za katero stojijo korporacije in družabna omrežja, pa je z obračanjem dejstev in lažnimi informacijami vse to pripisala Trumpovi administraciji. Trump je predstavljen kot nevzgojen človek, ki se ne zna obnašati, kot rasist in seksist in tako ga vidi povprečen človek. Trump nima šarma, kot ga je imel Bill Clinton, nima idiotske norčavosti, kot jo je imel George Bush ml. in nima prefrigane elokvence in retoričnih sposobnosti, kot jih je imel Obama.

Trump je bil predsednik, ki je končno snel masko z obraza ZDA in pokazal kaj je: svetovni nasilnež. Sledil je samo interesom in se ni skrival za demokracijo, svobodo ali človekovimi pravicami.

Po ustroju so korporacije podobne Severni Koreji ali pa Kitajski. Ne gre le za profit, ampak za popoln nadzor: vsak odklon je odklon proti ideologiji (smernicam) korporacije. V interesu korporacije mora delovati prav vsak člen. Učinkoviti sistemi so strogi sistemi. Demokracija pa ni učinkovita. To vidimo in nas moti. Če moraš za vsako odločitev izpeljati vse demokratične procese in vključiti vse demokratične institucije, porabiš veliko energije, časa in denarja. Na tak način se ne da odreagirati takoj. Diktator pa lahko takoj odreagira in prav tako mora takoj odreagirati korporacija. Hierarhija je strogo vertikalna, ukazi potujejo od zgoraj navzdol, in kdor ukaza ne izvrši, je izločen.

Razkritje: *Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za objavljeno.*

OPRAVIČILO

V prejšnji številki Troble je tiskarski škrat pri članku gospe Zdenke Zabukovec **Po Koroškem, po Kranjskem že ajda zori** poskrbel za nekaj slovničnih napak.

Se opravičujemo.
Uredništvo Troble

KNUT

ŠVEDSKE TOPLOTNE ČRPALKE

NIBE
TOPLOTNA ČRPALKA
NIBE S1255

- SUBVENCIJA
- nov design
- wifi povezava
- prijazen nadzor na dotik

www.knut.si
080/71-72

ZASEBNA ORL AMBULANTA
Vsak petek 8-13h

068 128 368

info@orl-novak.si

www.orl-novak.si

ZD Grosuplje
medicina dela

POROČNI VIDEO & FOTOGRAFIJA

040 69 12 12
Poročni-video.si

info@porocni-video.si
fb.com/porocnivideo

UGODNI VIDEO&FOTO PAKETI

BREZPLAČNO PREDPOROČNO FOTOGRAFIRANJE!

Poročni-video.si

PRIBA

ALU VHODNA VRATA

PRIBA Basic

- ♦ debelina 67 mm
- ♦ toplotna prevodnost UD=0,9 W/m²K
- ♦ pokrivno krilo zunaj in vstavljeno znotraj
- ♦ nerjavni ročaj 80 cm / nerjavna kljuka HOPPE E5726
- ♦ cilindrični vložek + 3 kos ključ
- ♦ 3-točkovno zaklepanje
- ♦ elektrozapirnik

V ceni je vključen 9,50 % DDV. Gratis dostava do 40 km. Cena velja za standardno barvo in 1. velikostni razroč dim. do 1000 x 2100 mm.

AKCIJA DO KONCA MARCA 2021

+ GRATIS MONTAŽA

ENOKRILNA VRATA

1.660,00 €

(z DDV-jem)

051 402 780 • info@priba-okna.si • www.pribaokna.si

**Nova era,
nova doživetja.
Popolnoma novi Tucson.**

Četrta generacija popolnoma novega Tucsona začena svojo zgodbo na novo. Odmik od klasike je več kot očiten, saj s svojo drzno in sodobno podobo, izjemno ravnjo udobja, najnaprednejšimi sistemi za pomoč in varnost ter vrhunsko brezžično povezljivostjo zaznamuje nekaj popolnoma novega.

Poudarjene zunanje in globoke bočne linije mu dajejo svojevrsten značaj, ki ga dopolnjuje še notranjost. Ta z novim multifunkcijskim volanom, digitalnimi merilniki, LCD zaslonoma, digitaliziranimi in zelo odzivnimi stikali konzole ter udobjem izbranih materialov naredijo vožnjo za popoln užitek.

 HYUNDAI

Povprečna poraba goriva: 5,2 – 7,8 l/100 km, emisije CO₂: 125 – 178 g/km. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Kupci ste v raziskavi QUDAL (Quality MEDAL) terenskim in mestnim vozilom Hyundai podeli priznanje **Najvišja raven kakovosti na slovenskem trgu**. Vir: <http://qudal.com/SLOVENIA-621KD78> in <http://qudal.com/SLOVENIA-620XM14>. Izdajatelj si pridržuje pravico do tiskarskih napak. Slike so simbolične. Več informacij je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si.

Avtohiša Zalar d.o.o., Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče

031 331 920, 01 7881 999, www.avtohisazalar.si, prodaja@avtohisazalar.si, FB, Instagram, Twitter

GNEZDILNICE

Nadomeščajo naravna drevesna dupla in nudijo dom več rodovom ptic.

Info na
041 847 869
kmetija **PETRIČ**,
Škrlovnica,
Velike Lašče

Veliko veselja ob opazovanju ptic!

MEGADOM

URESNICI IDEJE CENEJE!

SEMENSKI KROMPIR

NA ZALOGI MANJŠA PAKIRANJA*

* za večja pakiranja po naročilu

MEGADOM RIBNICA, OB ŽELEZNICI 4, RIBNICA · tel: 01/835 1 640 · www.megadom.si · f @

Tina
FRIZERSKI SALON

DELOVNI ČAS PO DOGOVORU
NAROČANJE PO TELEFONU
031 823 094

Tina Gruden s.p., Levstikov trg 3, 1315 Velike Lašče

microera

Microera Jože Šilc s.p.
Hrovača 14A (trgovski center SPAR Ribnica)

1310 Ribnica

☎ 01 8373 116

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

UGODNI NAROČNIŠKI PAKETI TER AKCIJSKI MOBITELI NA OBROKE!

Ugodni fiksni paketi NEO in mobilni paketi NAJ

DELOVNI ČAS:
PON - PET
8.30 h - 11.30 h
ter 14 h - 17 h
SOB
8.30 h - 11.30 h

TelekomSlovenije

POOBLAŠČENI PRODAJALEC

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

T: 01 7807 065
M: 041 990 868
KOMPOLJE 77
1312 DOBREPOLJE

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE SLOVENSKE ZAVAROVALNICE
BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO
PRIPRAVA VOZILA NA TEHNIČNI PREGLED
POLNJENJE IN POPRAVILO KLIMATSKIH NAPRAV
SERVIS VOZIL
VULKANIZERSTVO
POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI
IZPUŠNI SISTEMI
AVTODIAGNOSTIKA
AVTOVLEKA

POGODBENI SERVIS ZA ZAVAROVALNICO TRIGLAV IN TRIGLAV ASISTENCA

ESP elektroinstalacije
Sandi Petrič s.p.

☎ 041 816 494
✉ info@elektro-petric.si

Veliki Osolnik 12
1314 Rob

- ☎ elektroinstalacijev novogradnjah
- ☎ priklop električnih aparatov in bele tehnike
- ☎ napeljava in vzdrževanje električnih inštalacij
- ☎ video nadzor
- ☎ vzdrževanje objektov

— V spomin —

DAVORINU KASTELICU,

dr. med. spec. druž. med

Dne, 24. 12. 2020, se je od zemeljskega življenja poslovil naš sodelavec z Zdravstvene postaje Velike Lašče, zdravnik Davorin Kastelic, dr. med. spec. druž. med.

Rodil se je maja 1962. Njegovo življenje je zaznamoval izredno aktiven življenjski slog: bil je vrhunski športnik, gasilec, amaterski igralec in nenazadnje topel družinski človek. Njegovo aktivno udejstvovanje v amaterskem gledališču na Muljavi je bilo leta 2017 nagrajeno z Jurčičevo nagrado.

Kot predan zdravnik je kljub težki bolezni do konca opravljal poklic, ki si ga je izbral zaradi ljubezni do tovrstnega dela. Poklic zdravnika je opravljal vestno, z veliko strokovnega znanja in s prirojenim talentom za diagnostiko.

Ni nam bil samo dober sodelavec, temveč tudi iskren prijatelj, ki je izredno cenil pristne medčloveške odnose, zato je praznina ob njegovi izgubi še toliko večja.

Ni res, da si odšel,
ujet si v naša srca
z mnogimi lepimi spomini,
vsak naš korak
v postaji boš spremljal,
a v tišini.

Dragi Davorin, v večnosti se zopet snidemo,
tvoji sodelavci.

— zahvala —

Umrli je

DR. ŽIVKO KOŠIR

Od njega smo se poslovili
10. decembra 2020 v ožjem
družinskem krogu na pokopališču
na Viču.

Žalujoci – vsi njegovi,
Turjak, 31. 12. 2020.

Sedaj nam ostajajo spomini!

Spomini na mamo, katere življenje je bilo polno ljubezni, skromnosti, dobrosrčnosti, neskončnih spominov in zgodb. Njena pot naj bo dragoceno vodilo za vse nas, ki smo jo poznali in spoštovali. (Mija)

— zahvala —

V 97. letu življenja je prestopila prag večnosti naša zlata mama, tašča, babica, prababica in teta

JOŽICA KOŠIR

iz Malih Lašč, upokojena medicinska sestra
1924–2021

Zahvaljujemo se vsem, ki ste bili z nami v dneh žalosti, nam izrekli sožalje ali besede tolažbe.

Hvala za darovane sveče in cvetje ter darove za svete maše in obnovo podružnične cerkve. Iskrena hvala vsem, ki ste se od nje poslovili in jo spremili na njeni zadnji poti. Velika zahvala prijateljem, ki ste ob njenem zadnjem slovesu zapeli in o njej spregovorili. Zahvala gospodu župniku in pogrebni službi. Hvala vsem, ki se boste naše mame spominjali v pogovoru ali molitvi.

Vsi njeni.

Za tabo vedno vije
se misli mojih pot,
začaran duh spremlja
te vedno in povsod!
(S. Gregorčič)

— zahvala —

V devetdesetem letu starosti
se je od nas poslovila draga žena,
mami, mama in stara mama,
LJUDMILA ŠKULJ
iz Logarjev

Iskreno se zahvaljujemo sosedom za lepo slovo
izpred domače hiše in vsem sorodnikom. Hvala
dr. Starčevi, patronažnima sestrama Petri in
Martini ter vsem, ki ste jo pospremili na zadnji
poti, izrekli besede sožalja, darovali cvetje, sveče
in za svete maše. Hvala župniku Andreju za
obiske ob prvih petkih in za besede slovesa. Hvala
domačim pevcem in pogrebni službi Zakrajšek.

Žaljuoči – vsi njeni.

Kogar imaš rad,
nikoli ne umre.
Le daleč, daleč je.

— zahvala —

Po kratki in hudi bolezni
se je poslovil naš dragi mož, oče, tast, dedi
LOVRO BINE LOGAR
1. 8. 1932–20. 12. 2020

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem za izrečeno sožalje,
podarjeno cvetje in sveče ter vsem
sodelujočim ob zadnjem slovesu.
Zahvala tudi zdravstvenemu osebju Velike
Lašče, dr. Starc Vidrih in patronažni sestri
Martini, ki nam je v težkih trenutkih stalo ob
strani, ko smo ga najbolj potrebovali.

Žaljuoči – vsi njegovi,
Turjak, 8. 12. 2020.

Solza, žalost,
bolečina te zbudila ni,
a ostala je tišina,
ki močno boli.
(T. Pavček)

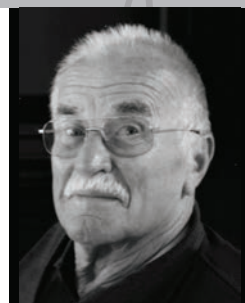
— zahvala —

Tiho je odšel od nas
dragi mož, oče, deda in tast
JOŽE DOLŠINA
4. 1. 1940–10. 12. 2020

Zahvaljujemo se vaščanom,
sorodnikom in prijateljem za
darovane sveče in maše ter
izrečene besede sožalja.
Hvala gospodu župniku za opravljen
obred in pevcem za prelepe pesmi.
Zahvala pogrebni službi Zakrajšek
za pomoč pri pogrebu.

Žaljuoči vsi njegovi.

Niti zbogom nisi
rekel niti roke nam
podal, a v naših srcih
za vedno boš ostal.

— zahvala —

V 91. letu je
od nas tiho odšel
ANTON DOLŠAK
iz Velikih Lašč

Hvala vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem za izrečeno sožalje,
darovano cvetje in sveče.
Zahvala kolektivu
Zavoda sv. Terezije Videm - Dobropolje,
gospodu župniku Andreju Ojstrežu in
pogrebni zavodu Zakrajšek
za izvedbo pogrebne slovesnosti.

Vsi njegovi.

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	GRAD J. OD STARE- GA TRGA PRI LOŽU	ŽENSKA, KI MERI	PUNT	PTICA PEVKA ČRNE BARVE	ANTON TRSTE- NJAK	SISTEM ČRKA	CIRKONIJ			LOJZE LEBIČ	GORA NA VZHODU KARNIJ- SKIH ALP	NASELJE V BOKI KOTORSKI	KULTUR- NA RAST- LINA ZA KOSMIČE	VOJAŠKA ENOTA IZ VEČ OD- DELKOV	ŽLAHTNI PLIN (Xe)	RIM. PO- STOJAN- KA NA TROJANAH
SMUČAR, KI TEK- MUJE V SMUKU							ZAŽIGAL. STEKLEN. GL. MESTO FRANCJE									
NESTRP- NOST																
STARO- GRŠKI BOG LJUBEZNI					ZARE- BRNICA					ORODJE ZA VRTINE						
PLOD BUKVE				VISOKA VZPETINA					POSTAVA, RAST					NATRIJ VISOK MOŠKI GLAS		
NIKI LAUDA			MOJZE- SOV BRAT	MAMILO IZ MAKA JED IZ JEČMENA					PODZEMNI ŽUŽKOJED PSIHATER (JACQUES)				ENOTA ZA GLASNOST			
GRŠKI MI- TOLOŠKI LETALEC					IZKORIS- TEK EDWARD ELGAR							... CHRIST. ANDERSEN MECEN (ŽIGA)				
ZOBNA GNILOBA								KRAJ PRI MARIBORU ŠKODLJIV GLODAVEC						REKA NA SEVERO- ZAHODU BIH	RIMSKI HIŠNI BOG	
TROBLA	KOVINSKA PRIPRAVA IZ VEČ ČLENOV	ATA ŠPORTNA VETROV- KA				NAMEST- NIK KONZULA										
KLICNA OBLIKA IMENA IVAN					BRITANSKI PEVEC (TOM)	OSEBA IZ S. ZAVEZE URBAN KODER					FLAV- TISTKA GRAFE- NAUER					
EMIL NAVINŠEK			MORSKI SESALEC RAZJEDA NA KOŽI								IZDELOVA- LEC SIT					
ROČAJ				EDEN OD ČUTOV ŽEN. IME, ADELA					NAJDALJ- ŠA REKA V ITALIJI							
INDONEZ. IME ZA NOVO GVINEJO						TRENU- TEK DYLAN THOMAS										
SPREM- LJEVALKA MLADEGA DEKLETA																
ALMA KARLIN				ŠVEDSKA PISATE- LJICA LINDGREN												

**CVETLIČARSTVO, POGREBNE
IN POKOPALIŠKE STORITVE**

Zakrajšek Marko s.p.
Srobotnik 4, 1315 Velike Lašče

t: 01 788 14 62

g: 031 883 191

e: marko.zakrajsek@siol.net

Nagrajenka iz Troble št. 7 je Elsa Škantelj. Nagrado bo prejela po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče ali ga oddajte v tajništvo občine oziroma pošljite rešitev na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 10. marca 2021. Izžrebanec nagradnega gesla bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 2. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

